

596.153

๗ ๒ ๒ ๖

๗.๓

การทดลองสอนความเชื่อเพื่อเชื่อແ່ແກ່เด็กที่มีระดับพัฒนาการ
ทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์

ปริญญานิพนธ์

ของ

วัชร วงษ์สศ

วิทยาลัยครูศรีนครินทรวิโรฒ

พระโขนง กรุงเทพมหานคร 11 โทร. 3921575, 3915058

- 1 กพ. 2527

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กันยายน 2526

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

153264

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานพนธ์
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....ประธาน
.....กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
.....กรรมการ
.....กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งในโครงการวิจัยของภาคจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมด้านการสอนจริยศึกษา ในโรงเรียน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวนา พรพัฒน์กุล ประธานโครงการ และประธานกรรมการ ไว้ว ฒ ที่นี้ ที่กรุณาอนุญาตให้ดำเนินงานวิจัยตามโครงการนี้ และชี้แนะแนวทางตลอดจนช่วยเหลืออำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สมเกียรติ พิทยทัศน์ และอาจารย์วัฒนา ศรีสัตย์วาจา ที่กรุณาเป็นกรรมการตลอดจนให้คำแนะนำจนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

การวิจัยครั้งนี้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากอ.จารย์สำราญ กิจบุญกุล อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนวัดสังฆราชา และอาจารย์มะลิ กล่ำกลิ่น ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองสอนและเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ และขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตลอดจนโรงเรียนต่าง ๆ ที่สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง ที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณคุณพิจิตรวาท พงษ์จินดากร คุณวิริยาภรณ์ ชัยชลทรัพย์ คุณสมพร พลอยงาม คุณบุญยงค์ นิสมวานิชย์ และคุณวิจิต อิศระวิริยกุล ตลอดจนเพื่อนร่วมรุ่นโครงการทุกคน ที่ให้กำลังใจ และมีส่วนช่วยเหลือในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ท้ายสุดนี้ขอกราบขอบพระคุณพ่อและแม่ เป็นอย่างสูงที่ได้สนับสนุนและให้กำลังใจ แก่ผู้วิจัยตลอดมาจนประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

วัชร วงษ์สด

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	เอกสารเกี่ยวกับความเชื่อเพื่อเดิอแม่	10
	เอกสารเกี่ยวกับทัศนคติ	13
	เอกสารเกี่ยวกับวิธีการกลุ่มสัมพันธ์	18
	ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเพียเจต์	24
	ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยเรื่องจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับระคับพัฒนาการ	
	ทางสติปัญญา	28
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	29
3	วิธีดำเนินการวิจัย	31
	กลุ่มตัวอย่าง	31
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	33
	วิธีจัดการกระทำกับข้อมูล	40
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	41

4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
5	บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	69
	บทย่อ	69
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	69
	กลุ่มตัวอย่าง	69
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	70
	วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	70
	วิธีจัดการกับข้อมูล	71
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
	อภิปรายผล	75
	ข้อเสนอแนะ	79
	บรรณานุกรม	81

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเดื่อแผ่ของ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม จากผลการทดสอบครั้งที่หนึ่ง ครั้งที่สอง และครั้งที่สาม	48
2 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเดื่อแผ่ของ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม จากผลการทดสอบครั้งที่หนึ่ง ครั้งที่สอง และครั้งที่สาม	50
3 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเดื่อแผ่ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่ม จากคะแนนการสอบครั้งที่หนึ่ง และครั้งที่สอง	52
4 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเดื่อแผ่ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่ม จากการทดสอบครั้งที่หนึ่ง และครั้งที่สาม	53
5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมของคะแนนความรู้ความเข้าใจ เรื่องความเชื่อเพื่อเดื่อแผ่ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม	54
6 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องความเชื่อเพื่อเดื่อแผ่เป็นรายคู่ในแต่ละวิธีการ	56
7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมของคะแนนทัศนคติต่อการแสดง ความเชื่อเพื่อเดื่อแผ่ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม	57
8 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของทัศนคติต่อ การแสดงความเชื่อเพื่อเดื่อแผ่เป็นรายคู่ในแต่ละวิธีการ	58
9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่อง ความเชื่อเพื่อเดื่อแผ่ในแต่ละระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์	59

10	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมของคะแนนทัศนคติต่อการแสดง ความเชื่อเพื่อพ่อแม่ในแต่ละระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์	60
11	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่อง ความเชื่อเพื่อพ่อแม่ จากคะแนนการทดสอบครั้งที่หนึ่งกับครั้งที่สาม และ คะแนนการทดสอบครั้งที่สองกับครั้งที่สาม ในวิธีกลุ่มสัมพันธ์	62
12	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อพ่อแม่ จากการทดสอบครั้งที่หนึ่งกับครั้งที่สาม และคะแนนจากการทดสอบ ครั้งที่สองกับครั้งที่สาม ในวิธีกลุ่มสัมพันธ์	63
13	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่อง ความเชื่อเพื่อพ่อแม่จากคะแนนการทดสอบครั้งที่หนึ่งกับครั้งที่สาม และ คะแนนการทดสอบครั้งที่สองกับครั้งที่สาม ในวิธีสอนแบบธรรมชาติ	64
14	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อ พ่อแม่จากคะแนนการทดสอบครั้งที่หนึ่งกับครั้งที่สาม และคะแนนการทดสอบ ครั้งที่สองกับครั้งที่สาม ในวิธีสอนแบบธรรมชาติ	65
15	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อ พ่อแม่ จากคะแนนการทดสอบครั้งที่หนึ่งกับครั้งที่สาม และคะแนน การทดสอบครั้งที่สองกับครั้งที่สามในวิธีควบคุม	66
16	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อ พ่อแม่ จากคะแนนการทดสอบครั้งที่หนึ่งกับครั้งที่สาม และคะแนน จากการทดสอบครั้งที่สองกับครั้งที่สาม ในวิธีควบคุม	67

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	เครื่องมือวัดระดับพัฒนาการทางสติปัญญาชั้นนามธรรม	39
---	--	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมไทยในอดีตเป็นสังคมที่ไม่มีความซับซ้อนเช่นในปัจจุบัน ความเป็นอยู่ของสังคมเป็นไปอย่างเรียบง่าย ไม่สับสนวุ่นวาย เป็นที่น่าอยู่มีความสุขสมบูรณ์ พ่อแม่สั่งสอนลูกไปตามวัฒนธรรมของสังคมนั้น ความเจริญทางจิตใจและความเจริญทางวัตถุเป็นไปอย่างใกล้ชิดส่วนสมดุลกัน ต่อมาเมื่อวิทยาการต่าง ๆ เจริญมากยิ่งขึ้นวัตถุใหม่ ๆ และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ตอบสนองความต้องการของมนุษย์เกินไค้ดีกว่า พฤติกรรมของมนุษย์จึงปรับเปลี่ยนแปลงไปให้สอดคล้องกับความเจริญด้านวัตถุและเมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการมากขึ้นเพียงใดความต้องการด้านอื่น ๆ และสิ่งใหม่ ๆ ก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้น ความต้องการของมนุษย์นั้นยากนักที่จะทำให้เกิดความอิ่มตัวไค้ทั้ง ๆ ที่มีมากพออยู่แล้ว ด้วยเหตุนี้เองพฤติกรรมมนุษย์จึงเปลี่ยนแปลงไปในทางที่จะมุ่งหาความเจริญทางวัตถุเพิ่มมากขึ้น มีความพอใจในความสุข ความสะดวกสบาย ความรวดเร็ว ความถูกต้องแน่นอนและผลงานประดิษฐ์กรรมใหม่ ๆ ยิ่งขึ้น อันมีผลให้เกิดวิธีการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นเรื่อย ในเรื่องของการศึกษาก็มุ่งสอนให้เด็กมีความฉลาดมากที่สุดทางด้านวัตถุแต่ในเรื่องจิตใจของตนเองสอนน้อยที่สุด เมื่อความเจริญทางวัตถุมีมากขึ้นจึงอำนวยความสะดวกสบายปรากฏมากขึ้นเป็นทวีคูณ คนไทยจึงเข้าใจผิดคิดว่าเมื่อกายสบายแล้วใจจะเป็นสุขตามไปด้วย การสร้างความเจริญทางจิตใจจึงน้อยลงมาก ความไม่สงบสุข ปัญหาทางด้านอาชญากรรม การรุกรานเบียดเบียนซึ่งกันและกัน ในด้านต่าง ๆ ก็มาพร้อมกับวิทยาการใหม่ ๆ มีการคอร์รัปชันเงินทอง คอร์รัปชันเวลา การโจรกรรม การฉ้อโกงกันโดยใช้เครื่องมือและวิทยาการซึ่งทันสมัยขึ้นทุกที (ภิกขุธัมมวาทน์ ๒๕๑๖ : ๑) การจัดการศึกษาจึงควรเน้นหนักไปด้านจริยธรรมเป็นอันดับแรก ทั้งในด้านความดีเสียละ ความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การมีวินัยในตนเอง มีความรักชาติ ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ฯลฯ

คนไทยเดิมมีนิสัยเชื่อเพื่อเชื่อแม้อยู่เป็นธรรมดาแล้ว (แปลก สนธิรักษ์ 2513 : 118) บ้านใกล้เรือนเคียงกันมักให้อาหารรสอร่อยแก่กัน เมื่อไปเที่ยวถิ่นอื่นที่มีของแปลกก็ซื้อมาฝากมิตรหรือแจกแก่เพื่อนบ้าน ทำให้มีความรักใคร่กลมเกลียวกันช่วยเหลือกันเมื่อยามทุกข์ร้อน เจ็บไข้ได้ป่วยก็จะช่วยเหลือกันตามกำลัง ยิ่งเป็นหัวหน้าด้วยแล้วความเชื่อเพื่อเชื่อแม้เป็นสิ่งจำเป็นมาก (กรมศาสนา 2521 : 28) เพราะถ้าผู้เป็นหัวหน้าไม่รู้จักสงเคราะห์ห่อนุเคราะห์กันบ้างแล้วก็ไม่สามารถปกครองโดยราบรื่นได้ เมื่อมีผู้แสดงน้ำใจหรือกริยาเชื่อเพื่อเชื่อแม้ผู้พบเห็นจะรู้สึกรักใคร่นับถือและปรารถนาที่จะแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแม้แก่ผู้อื่นบ้างและต้องการให้บุคคลอื่น ๆ มีนิสัยเชื่อเพื่อเชื่อเช่นกัน

แต่สภาพสังคมไทยปัจจุบันได้มีค้นวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยให้มีการแก่งแย่งแข่งขันกันในด้านต่าง ๆ ความเชื่อเพื่อเชื่อแม่อันเป็นนิสัยดั้งเดิมของคนไทยจึงลดน้อยลงไป แม้ว่าจะมีการกระตุ้นให้ปฏิบัติอยู่เสมอซึ่งเห็นได้จากข้อความที่เขียนบนรถประจำทางว่า โปรดเชื่อเพื่อแก่เด็ก สตรีและคนชรา เป็นต้น อันเป็นข้อยืนยันได้ว่าจริยธรรมด้านความเชื่อเพื่อเชื่อแม่นั้นได้ถูกละเลยไปมากในปัจจุบันการปลูกฝังจริยธรรมควรมีควบคู่ไปกับการสอนด้านอื่น ๆ (สมบัติ มหารศ 2520 : 131) เช่นการสอนชั้นประถมไม่ควรสอนเฉพาะให้มีความรู้ทางวิชาการเท่านั้น ควรได้รับการปลูกฝังให้มีใจกรุณาเชื่อเพื่อเชื่อแก่ผู้อื่นด้วย ถ้าชั้นประถมคนอื่นหรือชั้นมัธยมก็ควรหาทางช่วยเหลือด้วย ไม่ใช่เมินเฉยหรือรอนแล้ว ๆ ไป จะพบว่าคนชั้นประถมหมั่นน้อย ๆ ในสังคมไทยปัจจุบัน จึงควรปลูกฝังจริยธรรมเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแม่นี้ให้ปรากฏเป็นนิสัยที่ดีของคนไทยต่อไป

การสอนจริยธรรมเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแม่นี้ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 ซึ่งเป็นจริยธรรมเรื่องหนึ่งใน 30 เรื่อง จริยธรรมทั้ง 30 ประการนี้ได้กล่าวไว้อย่างกว้างว่าให้สอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 โดยไม่ได้กำหนดเจาะจงลงไปว่าชั้นใดจะเรียนเรื่องอะไรเพื่อให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็กในแต่ละวัน อาจเป็นเพราะขาดการวิจัยในเรื่องนี้จึงไม่ได้เรียงลำดับว่าควรเรียนเรื่องใดก่อนเรื่องใดตามหลังเพื่อจะได้เป็นพื้นฐานเกื้อกูลกันและกันได้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น (สุรวัชร สิริวัชร 2521 : 45)

(ทวสี นาคัท 2524 : 69) ได้วิจัยพบว่า ความมีวินัยแห่งตนของนักเรียนกลุ่มที่สอนด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์และนักเรียนกลุ่มที่สอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นการสอนจริยธรรมเรื่องความเชื่อเพื่อพ่อแม่โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ควรจะได้ผลดีกว่า

โคลเบอร์ก (Kohlberg) เห็นว่าช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดที่จะปลูกฝังจริยธรรมในความนึกคิดจิตใจของเด็กควรจะอยู่ระหว่างอายุ 9 - 12 ปี (แม่และเด็ก 2518 : 29) หากจะปลูกฝังเมื่อเป็นผู้ใหญ่ก็ไม่ค่อยได้ผล กระทรวงมหาดไทยเคยอบรมจริยธรรมแก่ข้าราชการในสังกัดมาแล้ว โดยนิมนต์พระภิกษุเจ้าไปแสดงพระธรรมเทศนาในหอประชุมกระทรวง แต่ปรากฏว่าพุทธจริยธรรมที่ค้นพบในชั้นหลังเป็นพุทธจริยธรรมในกระทรวงมหาดไทยมากกว่ากระทรวงอื่น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการอบรมจริยธรรมแก่ผู้ใหญ่ในชั้นหลังได้ผลโดยสิ้นเชิง (บ้านเมือง 15 กค. 2524 : 4) จึงควรที่จะปลูกฝังจริยธรรมตั้งแต่เด็ก

การสอนจริยธรรมโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ต้องให้เด็กคิดด้วยตนเองจนเกิดความเข้าใจ เด็กจึงต้องมีความคิดทางตรรกศาสตร์ จึงต้องทราบระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กเกี่ยวกับเรื่องเหตุและผล ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยการทดสอบทางสติปัญญาของ เพียเจต์ (Piaget) เป็นเครื่องมือเพื่อการแบ่งกลุ่ม

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อจะได้ทราบว่า การสอนเรื่องความเชื่อเพื่อพ่อแม่แก่กลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมดา และกลุ่มควบคุม ทั้ง 3 กลุ่มนี้กลุ่มใด จะได้รับผลในการเรียนรู้มากที่สุดในด้านต่อไปนี้

1.1 ความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อพ่อแม่

1.2 ทักษะการแสดงความเชื่อเพื่อพ่อแม่

2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของการสอนเรื่องความเชื่อเพื่อพ่อแม่โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ จะมีผลแตกต่างกันระหว่างเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกันหรือไม่อย่างไร

3. เพื่อศึกษามลรวม (Interaction) ของวิธีการสอนและระดับสติปัญญา ที่มีต่อเรื่องความเชื่อเพื่อพ่อแม่

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบว่ากลุ่มที่สอนเรื่องความเชื่อเพื่อผิ้อแผ่โดยใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์จะมีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับความเชื่อเพื่อผิ้อแผ่แตกต่างไปจากกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมดาและกลุ่มควบคุมหรือไม่
2. ทำให้ทราบว่ากลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์จะมีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติในเรื่องความเชื่อเพื่อผิ้อแผ่แก่เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกันในระดับใดได้อย่างมีผลมากที่สุด
3. ทำให้ทราบว่าผลรวมของวิธีสอนและระดับสติปัญญา มีอิทธิพลต่อการสอนเรื่องความเชื่อเพื่อผิ้อแผ่หรือไม่

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่เด็กที่กำลังศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2524 จำนวนประมาณ 90 คน โดยสุ่มตัวอย่างจากเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกัน 3 ชั้น คือ
 - 1.1 ขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม (Transitional to Concrete Operations) จำนวนประมาณ 30 คน
 - 1.2 ขั้นรูปธรรม (Concrete Operations) จำนวนประมาณ 30 คน
 - 1.3 ขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม (Transitional to Formal Operations) จำนวนประมาณ 30 คน
2. ตัวแปรที่จะศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรอิสระได้แก่
 - 2.1.1 วิธีการได้แก่
 - ก. วิธีกลุ่มสัมพันธ์
 - ข. วิธีสอนแบบธรรมดา
 - ค. วิธีควบคุม

2.1.2 ระดับพัฒนาการทางสติปัญญาแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ

- ก. ชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม
- ข. ขั้นรูปธรรม
- ค. ชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

- ก. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความเชื่อเพื่อพ่อแม่
- ข. ทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อพ่อแม่

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความเชื่อเชื่อพ่อแม่ คือคุณธรรมที่สำคัญของมนุษย์ซึ่งอยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ ซึ่งสามารถพิจารณาจากพฤติกรรมต่อไปนี้

1.1 ความเชื่อเพื่อพ่อแม่ทางกาย

- ช่วยหิ้วหรือถือของหนัก
- ช่วยจูงคนช้ำบดนน
- สละที่นั่งบนรถประจำทาง
- ช่วยเหลือบุคคลที่ได้รับอุบัติเหตุ
- ช่วยทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน เช่น ช่วยทำงานห้องสมุด
- ทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน วัด

1.2 ความเชื่อเพื่อพ่อแม่ทางวาจา

- พูดจาสุภาพเรียบร้อยเมื่อผู้อื่นได้รับทุกข์
- บอกทางให้แก่ผู้ที่ไม่รู้จักให้ไปถึงที่หมายได้
- พูดจากว่ากล่าวตักเตือนเพื่อนด้วยความจริงใจ
- ช่วยเหลือให้คำแนะนำ
- ช่วยเจรจาเป็นธุระให้ได้ผลสำเร็จ

1.3 ความเชื่อเพื่อพ่อแม่ทางใจ

- ไม่สมน้ำหน้าหรือด่าว่าซ้ำเติมบุคคลที่ผิดพลาด

- รู้สึกสงสารบุคคลที่มีความทุกข์
- เอาใจใส่และสังเกตความรู้สึกของบุคคลอื่น
- สนใจทุกข์สุขของบุคคลอื่น
- ให้อภัยในความผิดพลาดของบุคคลอื่น

1.4 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทางสติปัญญา

- ช่วยแสดงความคิดเห็น
- ช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อน
- ช่วยหาแนวทางที่ถูกต้อง
- ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้กับบุคคลอื่น

และสามารถแสดงความรักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ด้วยการให้ทรัพย์สินของ

2. วิธีกลุ่มสัมพันธ์หมายถึง วิธีการอันประกอบด้วยกิจกรรมที่กระตุ้นเพื่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมตอบสนองและมีการวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและสมาชิกในกลุ่มในขณะที่กิจกรรมนั้นกำลังดำเนินอยู่

3. วิธีสอนแบบธรรมชาติ ได้แก่วิธีการสอนที่ประกอบด้วย การบรรยาย การเล่า นิทาน การซักถาม การทำแบบฝึกหัด การสาธิต และอื่น ๆ ซึ่งไม่รวมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

4. วิธีควบคุม หมายถึงวิธีการที่กลุ่มไม่ได้รับการสอนเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แต่ประการใดทั้งสิ้น

5. ระดับพัฒนาการทางสติปัญญาตามทฤษฎีของเพียเจต์ หมายถึงคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบตามแนวคิดของเพียเจต์ซึ่งประกอบด้วย

5.1 เครื่องมือวัดการรวมประเภท (Class Inclusion)

5.2 เครื่องมือวัดการอนุรักษ์ปริมาณที่ต่อเนื่อง (Conservation of Continuous Quantity)

5.3 เครื่องมือวัดการอนุรักษ์น้ำหนัก (Conservation of Weight)

5.4 เครื่องมือวัดการนำมารวมกัน (Combination)

และเมื่อวัดด้วยแบบทดสอบดังกล่าวข้างต้นแล้วได้แบ่งระดับสติปัญญาออกเป็น 3 ชั้น ดังนี้

ก. ขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม (Transitional to Concrete Operations) หมายถึง ขั้นที่เด็กมีการรับรู้แบบรูปธรรม แต่การรับรู้ขั้นนี้เด็กยังไม่สามารถที่จะใช้เหตุผลทางตรรกศาสตร์มาแก้ปัญหาในสิ่งที่มองเห็นจับต้องได้ทุกกรณี ในขั้นนี้เด็กสามารถทำแบบทดสอบของแบบทดสอบขั้นรูปธรรมซึ่งประกอบไปด้วยเครื่องมือวัดการรวมประเภท การอนุรักษ์ปริมาณต่อเนื่อง และการอนุรักษ์น้ำหนัก ได้คะแนนรวมอยู่ในช่วง 6 - 9 คะแนน

ข. ขั้นรูปธรรม (Concrete Operations) หมายถึงขั้นที่เด็กพัฒนาความสามารถที่จะนำความคิดที่อยู่ในรูปเหตุผลทางตรรกศาสตร์มาใช้ในการแก้ปัญหาที่สามารถมองเห็นจับต้องได้ ในขั้นนี้เด็กสามารถทำแบบทดสอบในขั้นรูปธรรมซึ่งประกอบไปด้วยเครื่องมือการวัดการรวมประเภท การอนุรักษ์ปริมาณต่อเนื่อง และการอนุรักษ์น้ำหนัก ได้คะแนนเต็มคือ 12 คะแนน

ค. ขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม (Transitional to Formal Operations) หมายถึงขั้นที่เด็กเริ่มมีการรับรู้แบบนามธรรมคือสามารถแก้ไขปัญหาคือเป็นนามธรรมโดยใช้เหตุผลทางตรรกศาสตร์ได้บ้าง ในขั้นนี้เด็กสามารถทำแบบทดสอบของแบบทดสอบในขั้นรูปธรรมซึ่งประกอบด้วยเครื่องมือ การวัดการรวมประเภท การอนุรักษ์ปริมาณต่อเนื่อง และการอนุรักษ์น้ำหนัก ได้คะแนนเต็มคือ 12 คะแนนและทำแบบทดสอบการนำมารวมกันได้อย่างมีระบบคือ

- สององค์ประกอบได้หมด
- สามองค์ประกอบได้อย่างน้อย หนึ่งในสอง

6. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่หมายถึงคะแนนที่วัดได้จากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7. ทศนคติของความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อพฤติกรรมการแสดง ความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามทัศนคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

8. ผลรวม (Interaction) หมายถึง อิทธิพลร่วมระหว่างตัวแปร 2 ตัว
ซึ่งในที่นี้ได้แก่วิธีการสอนและระดับพัฒนาการทางสติปัญญา

9. เด็กหมายถึง เด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา
2524 ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมีระดับสติปัญญาอยู่ในช่วงก้าวไปสู่ขั้น
รูปธรรม ขั้นรูปธรรมและขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง การแสดงความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ด้วยกาย ด้วยวาจา ตลอดจนการให้ปันวัตถุสิ่งของไม่ใจแคบเห็นแก่ตัว (กรมการศาสนา 2521 : 28 - 29) เป็นคุณธรรมที่สำคัญของมนุษย์ซึ่งอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ ผู้ที่มีพลกำลังมีความสามารถ ย่อมจะช่วยเหลือผู้อื่นที่อ่อนแอกว่า ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่อาจหมายถึงการแบ่งปันสิ่งของให้แก่ ผู้ยากไร้ การเสียสละและการเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นมากกว่าของตนเอง นอกจากนี้ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คือการทำให้ตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน (จรรยา สุวรรณทัต และคณะ 2521 : 32)

วารินทร์ ม่วงสุวรรณ (วารินทร์ ม่วงสุวรรณ 2517 : 14) ได้สรุปความหมาย ของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ว่ามีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นการกระทำเพื่อผู้อื่น โดยไม่คำนึงถึงความทุกข์และความลำบากของตนเอง
2. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นการแสดงถึงการเสียสละ ความใจกว้างโอบอ้อมอารี ความเห็นใจ และความเข้าใจถึงความลำบากของผู้อื่น

ซึ่งสามารถแบ่งชนิดของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ได้ดังนี้ (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ม.ป.ป. : 187 - 188)

1. ทางกำลังกาย ได้แก่ ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกายในการช่วยทำธุระ การงานให้การสงเคราะห์เท่าที่กำลังจะช่วยด้วยความยินดี เต็มใจ แม้งานเล็กน้อย
2. ทางวาจา ได้แก่ ช่วยเหลือให้คำแนะนำ ช่วยเจรจาเอาเป็นธุระให้สำเร็จ ประโยชน์เพื่อนำมาดีทุกข์มา รุ่งสุขแก่ผู้อื่น และช่วยพูดปลอบใจในเมื่อเพื่อนฝูงได้รับความลำบากเดือดร้อน

3. ทางกำลังสติปัญญา ได้แก่ ช่วยแสดงความคิดเห็น ช่วยแก้ปัญหาเดือดร้อน ช่วยคิดหาแนวทางที่ถูกที่ชอบ และช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้อื่นตามกำลังสติปัญญาของตน

4. ทางใจ ควรฝึกจิตใจของตนเองให้รู้จักเห็นใจผู้อื่น มนุษย์เราย่อมมีความทุกข์ด้วยกันทั้งนั้น ถึงแม้ว่าเราจะเห็นว่าผู้ที่มีความทุกข์นั้นได้ก่อให้แก่มนุษย์คนอื่นไม่ควรสมน้ำหน้า หรือกล่าวซ้ำเติมเขา ควรให้อภัยในความผิดของผู้อื่นเสมอ ไม่อาฆาตจองเวร

ความเชื่อเพื่อในแง่ละตินิค แสดงออกเป็นพฤติกรรมได้ดังนี้

1. ความเชื่อเพื่อเนื้อหนังกาย

- ช่วยทิวหรือถือของหนัก
- ช่วยจูงคนข้ามถนน
- สละที่นั่งบนรถประจำทาง
- ช่วยเหลือบุคคลที่ได้รับอุบัติเหตุ
- ช่วยทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน เช่น ช่วยทำงานในห้องสมุด
- ทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน วัด

2. ความเชื่อเพื่อเนื้อหนังวาจา

- พுகจาปดรอยนเมื่อผู้อื่นได้รับทุกข์
- บอกทางให้กับผู้ที่ไม่รู้จักให้ไปถึงที่หมายได้
- พுகจาวากดวาทักเตือนเพื่อด้วยความจริงใจ
- ช่วยเหลือให้คำแนะนำ
- ช่วยเจรจาเป็นธุระให้ใคร่ผลสำเร็จ

3. ความเชื่อเพื่อเนื้อหนังสติปัญญา

- ช่วยแสดงความคิดเห็น
- ช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อน
- ช่วยหาแนวทางที่ถูกต้อง
- ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้กับบุคคลอื่น
- รายงานข่าว เล่าประสบการณ์

4. ความเชื่อเพื่อเชื่อแต่ทางใจ

- รู้สึกสงสารบุคคลที่มีความทุกข์
- ไม่สมน้ำหน้าหรือกล่าวซ้ำเติมบุคคลที่ผิดพลาด
- เอาใจใส่และสังเกตความรู้สึกของบุคคลอื่น
- สนใจทุกข์สุขของบุคคลอื่น
- ให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น

5. ความเชื่อเพื่อเชื่อแต่ทางทรัพย์สิน สิ่งของ

- ช่วยเหลือผู้ประสบความทุกข์ยาก
- ช่วยเหลืออาหาร ตำรวจตระเวนชายแดน
- ช่วยเหลือเพื่อนที่ขาดแคลนสมุด ดินสอ อาหารกลางวัน
- ทำบุญตามเทศกาลต่าง ๆ
- โดยเสด็จพระราชกุศล

ลักษณะและความสำคัญของความเชื่อเพื่อเชื่อแต่

กรรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (กรรมการศาสนา 2522 : 7) ได้ให้ลักษณะและความสำคัญของความเชื่อเพื่อเชื่อแต่ไว้ดังนี้

1. ความเชื่อเพื่อเชื่อแต่เป็นคุณธรรมที่ผู้ใดประพฤติปฏิบัติได้ย่อมแสดงว่าผู้นั้นมีลักษณะน้ำใจดี มีคุณธรรมในการผูกพัน ความไมตรีของหมู่คณะไว้

2. ผู้มีความเชื่อเพื่อเชื่อแต่ย่อมเป็นคนมีเสน่ห์ มีคนรักนับถือ จะทำการสิ่งใดมักมีผู้เต็มใจช่วยเหลือให้กิจการสำเร็จ

3. การแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแต่ต้องเป็นไปด้วยน้ำใสใจจริง และต้องแสดงถึงพร้อมด้วยกาย วาจา ใจ

4. ความเชื่อเพื่อเชื่อแต่ที่แท้จริงนั้น ย่อมไม่หวังผลตอบแทน ไม่ได้ทำไปหวังให้ผู้อื่นยกย่องหรือให้เขาให้แก่เราบ้าง ถ้าแสดงโดยไม่หวังผลตอบแทนแล้ว จะทำให้ผู้ปฏิบัติมีความสุขใจ คนที่ขาดความเชื่อเพื่อเชื่อแต่จะเป็นคนใจแคบ ไม่เห็นใจผู้ใด คิดจะเบียดเบียนให้เขาได้รับความเดือดร้อนโดยหาประโยชน์ให้แก่ตนฝ่ายเดียว

การแสดงความเชื่อเพื่อเมื่อสามารถแสดงแก่บุคคลที่อยู่ใกล้สนิทสนม แล้วเมื่อออกไปจนถึงบุคคลที่อยู่ห่างคนออกไปทุกทีตลอดจนถึงสังคมบ้านเมือง และประเทศชาติ และการแสดงความเชื่อเพื่อเมื่อจะเริ่มจากระดับที่เห็นง่ายไปจนถึงระดับที่เห็นได้ยาก ดังนั้นคือการสื่อสารที่จริงของ กำลังภายในแนะนำทางวาจา ช่วยให้สติปัญญาไปจนถึงทางใจ✓

เอกสารเกี่ยวกับทัศนคติ

คำว่า "ทัศนคติ" ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายลักษณะดังนี้

ลินเซย์ (Lindzey. 1969 : 43) ให้ความหมายของทัศนคติ (Attitude) ไว้ว่า หมายถึง ภาวะความพร้อมของประสาทและจิตใจ ซึ่งแสดงออกทั้งทางร่างกายและจิตใจ ส่วน นิวคอมบ์ (Newcomb. 1954 : 128) ให้ความเห็นว่าทัศนคติเป็นความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่มนุษย์เราได้รับ อาจจะมีมากหรือน้อยก็ได้ และทัศนคตินี้จะแสดงออกได้ทั้งด้านพฤติกรรมสองลักษณะคือ การแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจหรือเห็นชอบ ทัศนคติแบบนี้ ทำให้อยากปฏิบัติ เรียกทัศนคติเช่นนี้ว่า ทัศนคติทางบวก (Positive Attitude) อีกลักษณะหนึ่งในทางตรงกันข้าม คือทัศนคติทางลบ (Negative Attitude) คนจะแสดงออกทำนองไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ชอบทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ส่วนทัศนคติอีกแบบหนึ่ง คือ ทัศนคติแบบกลาง ๆ มีความรู้สึกเฉย ๆ ไม่มีความรู้สึกเกลียดหรือชอบ แต่ เซอร์สโตน (Thurstone. 1967 : 479) อธิบายว่า ทัศนคติเป็นระดับของความรู้สึกที่จะสนับสนุนหรือคัดค้านสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Psychological Object) ซึ่งอาจเป็นอะไรก็ได้หลายอย่าง เป็นต้นว่า สิ่งของ วัสดุ บุคคล บทความ สถาบัน ความคิดเห็น และเอ็ดเวิร์ด (Edwards. 1969 : 2) เพิ่มเติมว่า ถ้าบุคคลชอบก็หมายความว่าทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ในทางตรงกันข้ามถ้าไม่ชอบก็ถือว่าทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

ฮิลการ์ด (Hilgard. 1962 : 564) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง พฤติกรรมหรือความรู้สึกครั้งแรกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง คือนำความคิดหรือสถานการณ์ใด ๆ ในทางเข้าหาหรือหนีออกจาก และเป็นการรวมที่จะตอบสนองในทางที่เอนเอียงไปในลักษณะเดิม

เมื่อพบกับคนอื่น สำหรับ นันแนลลี (Nunnally. 1959 : 300) กล่าวว่า ทักษะนี้ หมายถึง ค่าที่ที่แสดงออกล่วงหน้าให้ว่าปฏิกิริยาที่มีต่อวัตถุ สถานที่หรือบุคคลในระดับชั้นต่าง ๆ กันไปในทางบวกหรือทางลบ จะมากหรือน้อยก็ตาม

อนาส ทาซี (Anastasi. 1968 : 479 - 480) กล่าวว่า ทักษะนี้ หมายถึง ความโน้มเอียงที่จะแสดงออกมาว่าชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น ต่อเชื้อชาติ ชนชนกรรมนิยม ประเพณี หรือสถาบันต่าง ๆ เป็นต้น ทักษะนี้ไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง แต่สามารถสรุป พาดพิงจากพฤติกรรมภายนอกทั้งที่ดองใจภาษาและไม่ใช้ภาษา อินสโก (Insko. 1967 : 2 citing Allport.) กล่าวถึงทักษะนี้ไว้ว่า เป็นความพร้อมของสมองและประสาทที่เกิดขึ้น จากประสบการณ์ ซึ่งจะเป็แนวทางให้บุคคลตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ทั้งหลาย ทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับตัวเขา เป็นแนวทางเบื้องต้นในการที่จะกระทำตามหรือต่อต้านสิ่งหนึ่ง สิ่งใดโดยตรง นอร์ธและแชพแมน (North and Chapman. 1973 : 464)

อธิบายถึงทักษะนี้ไว้ว่า ทักษะนี้เป็นแบบแผนหรือกระสวนของพฤติกรรมความคาดหวังหรือ แนวโน้มของการตัดสินใจ ในสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากสังคม

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ทักษะนี้ หมายถึง สภาพความพร้อม ทางจิตใจและอารมณ์ของบุคคลในอันที่จะตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสภาพการณ์บางอย่าง โดยการแสดงท่าที ความรู้สึกหรือความคิดในรูปพฤติกรรมที่มีต่อกิจกรรมหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในสังคม ซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี หรือไม่เป็นทั้งสองอย่างก็ได้

การเกิดทักษะ

ทักษะสามารถเรียนรู้ได้ บุคคลทุกคนมีชีวิ้อยู่ในสิ่งแวดล้อมของสังคม เพราะฉะนั้น โอกาสที่จะเรียนรู้จากสังคมย่อมมีมาก ประภาเพ็ญ สุวรรณ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520 : 62 อ้างอิงมาจาก Allport. n.d.) ได้เสนอแนะว่าทักษะต่าง ๆ ของบุคคล นั้น สร้างขึ้นหรือมีจากการได้พบกับครอบครัวของตนเอง จากเพื่อนฝูง นอกจากนี้การที่มี โอกาสพบบุคคลต่าง ๆ หลายกลุ่มยังก่อให้เกิดทักษะขึ้นด้วย

กล่าวโดยสรุปทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งมีขั้นตอนหรือกระบวนการเรียนนั้นแตกต่างกันแล้วแต่นิยามของทัศนคติและแล้วแต่บุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น ทัศนคติเกิดจากการได้รับการอบรมสั่งสอน ทั้งในโรงเรียน ครอบครัว กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ หรือจากสถาบันต่าง ๆ ในสังคม

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

ทัศนคติของบุคคลจะพัฒนาไปได้ด้วยสาเหตุ 3 ประการ คือ (Kolesnik. 1970 : 484 - 486) บุคคลได้มีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เกิดจากการที่บุคคลถ่ายทอดแบบอย่างการกระทำหรือความคิดของคนอื่นมาเป็นของตน และการที่บุคคลพยายามที่จะตอบสนองความต้องการของคนเหล่านี้จะเป็นเหตุให้ทัศนคติเปลี่ยนไป

ทูลีฟ อ่อนโลกสูง (ทูลีฟ อ่อนโลกสูง 2518 : 7 อ้างอิงมาจาก Herbert. C. Kelman.) อธิบายการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่าเป็นไปตามสภาพแวดล้อมของสังคมตามกระบวนการดังนี้

1. การยินยอม (Compliance) คือ การยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น เพื่อให้เขาปฏิบัติต่อตัวในทางที่ตนต้องการหรือพอใจ
2. การเลียนแบบ (Identification) คือ การแสดงพฤติกรรมเพื่อให้เหมือนสมาชิกในสังคม หรือเพื่อให้คนอื่นเห็นว่าตนเป็นคนเก่งเพื่อจะมีสัมพันธภาพอันดีกับคนอื่น
3. รับผิดชอบจากสิ่งต่าง ๆ เนื่องจากตรงกับค่านิยมที่มีอยู่ในตัวของบุคคลเอง (Internalization)

ไตรแอนดิส (Triandis. 1971 : 3) กล่าวถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่าเป็นเพราะ

1. ได้รับข้อมูลใหม่จากบุคคลหรือสื่อมวลชน
2. ได้รับประสบการณ์ตรงหรือความกระทบกระเทือนใจ
3. ถูกบังคับให้ปฏิบัติตาม ซึ่งไม่ตรงกับทัศนคติของตน

4. การรักษาทางจิตใจ เพื่อให้เข้าใจเหตุผลที่ถูกต้องขึ้น

5. เปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมใหม่

นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทัศนคติยังขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้คือ

1. ลักษณะข้อมูล
2. เพศ
3. อายุ
4. สติปัญญา
5. สิ่งแวดล้อม
6. ประสบการณ์เดิมของบุคคล

การวัดทัศนคติ

โกเลสนิก (Kolesnik. 1970 : 485) แยกองค์ประกอบของทัศนคติออกเป็น 4 มิติ (Dimensions) คือ

1. ทิศทาง (Direction) คือ สนับสนุน ไม่สนับสนุน ไม่คัดค้าน หรือเฉย ๆ หรือ คัดค้าน

2. ความเข้มข้น (Intensity) เช่น สนับสนุนมากหรือน้อย คัดค้านมากหรือน้อยแค่ไหน

3. ขอบเขต (Extension) หมายถึง ทัศนคติต่อสิ่งหนึ่ง มีอิทธิพลแผ่ขยายไปถึงสิ่งอื่นด้วยหรือไม่ เช่นเกลียดครู ทำให้เกลียดครูคนอื่น เกลียดโรงเรียน หรือเกลียดคนอื่น ๆ ในโรงเรียนด้วยหรือไม่

4. ระยะเวลา (Duration) เป็นความยาวนาน หรือความคงทนของทัศนคติว่ามีมากน้อยเพียงไร

ส่วนเชคส์คีย์ โชวาลินซ์ (เชคส์คีย์ โชวาลินซ์ 2522 : 24 อ้างอิงมาจาก Shaw and Wright) ได้แบ่งมิติหรือลักษณะของทัศนคติไว้ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นผลหรือขึ้นอยู่กับ การที่บุคคลประเมิณผลสิ่งเร้าและแปรเปลี่ยนมาเป็นความรู้สึกภายในที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการที่จะแสดงพฤติกรรม

2. ทักษะของบุคคลจะแปรค่าได้ทั้งในด้านคุณภาพ และความเข้ม โดยจะครอบคลุม ช่วง (Continuum) ของทัศนคติ นั้น ซึ่งจะแปรค่าได้ทั้งมาก ปานกลาง และน้อย นั่นคือ ทัศนคติจะมีค่าทั้งบวกและลบ

3. ทักษะเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้มากกว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเองหรือเป็นผลมาจาก ลักษณะโครงสร้างภายในตัวของบุคคลหรืออวัยวะ

4. ทักษะขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าเฉพาะอย่างทางสังคม

5. ทักษะที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้าเป็นกลุ่มเดียวกันอาจจะมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

6. ทักษะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วจะมีลักษณะที่คงที่และเปลี่ยนแปลงได้ยาก

สิ่งเร้าต่าง ๆ จะทำให้บุคคลเกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้น และทัศนคติต่าง ๆ จะประกอบด้วย องค์ประกอบ คือ (ซูซีฟ ออนโลกสูง 2518 : 11)

1. ความรู้ความคิด (Cognitive Component) เป็นความคิดทั่ว ๆ ไป ที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้าที่ตนรู้จัก ซึ่งจะแตกต่างกันไปสำหรับสิ่งเร้าที่แตกต่างกัน

2. ความรู้สึก (Affective Component) เป็นอารมณ์ที่เกิดจากความรู้หรือ ความคิด บวกความรู้สึกว่าชอบก็ ไม่ชอบ หรือไม่ดี เมื่อคิดไปถึงสิ่งเร้า ซึ่งเป็นไปในทาง สันติสุข (Positive) หรือต่อต้าน (Negative) ต่อสิ่งเร้านั้น

3. พฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นความโน้มเอียงที่จะ กระทำหรือนิยมนชอบแล้วพยายามปฏิบัติตามนั้น

การสร้างมাত্রาวัดทัศนคติตามวิธีของ ลีเคอร์ท (เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ 2522 : 103 - 108) มีลำดับขั้นตอนการสร้างมাত্রาวัดดังนี้

ขั้นที่ 1 การรวบรวมข้อมูล คือข้อความนั้นอาจเขียนขึ้นเอง หรือนำมาจากที่อื่น จากหนังสือรายวัน รายสัปดาห์ หรือจากนิตยสารในร้านนั้น ๆ ก็ได้ แต่ข้อความก็ต้องมี ลักษณะที่ว่า คนมีทัศนคติต่างกันจะตอบแตกต่างกัน ดังนั้นต้องหลีกเลี่ยงข้อความที่เป็นจริง ข้อความที่มีความหมายกำกวม หรือมีความหมายเป็นสองนัย

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบข้อความ ความมุ่งหมายของการตรวจสอบข้อความก็เพื่อให้แน่ใจว่า ข้อความนั้นเขียนไว้เหมาะสมกับการที่จะตอบเพียงใด

ขั้นที่ 3 การทดลองขั้นต้นเมื่อได้ตรวจสอบข้อความและคิดว่าข้อความที่ได้มีความรัดกุมดีแล้วก็นำไปทำการทดลองขั้นต้น เพื่อจะดูว่ายังมีข้อความใดที่ไม่ชัดเจนหรือคลุมเครือที่จะต้องแก้ไขก่อนที่จะบรรจุในมาตราวัดทัศนคติ การทดลองนี้ทำได้สองแบบคือ

ก. ทดลองเฉพาะข้อความในการวัดทัศนคติใด ๆ เพียงอย่างเดียว

ข. ทดลองข้อความวัดทัศนคติหลาย ๆ อย่างพร้อมกัน

การทดลองจะใช้แบบใดนั้นต้องแล้วแต่ผู้สร้างจะเห็นสมควรโดยคำนึงว่าวิธีการใดที่จะช่วยให้ผู้ตอบ ตอบข้อความด้วยความจริงใจ

ขั้นที่ 4 การกำหนดน้ำหนักในการตอบตัวเลือกต่าง ๆ แต่ละข้อความ วิธีที่นิยมมากคือวิธีที่นำข้อความที่จะใช้วัดทัศนคติไปให้ผู้ตอบลงความเห็นว่ามีความรู้สึกต่อข้อความนั้นอย่างไรบ้าง เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน 5, 4, 3, 2 หรือ 1 ตามลำดับ ในกรณีที่ เป็นทัศนคติทางบวก และให้คะแนน 1, 2, 3, 4 หรือ 5 ตามลำดับ ถ้าเป็นทัศนคติทางลบ

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ข้อสอบ การวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ (Item analysis) สามารถทำได้ 2 แบบ ดังต่อไปนี้

ก. วิธีหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้จากข้อความกับคะแนนรวม

ข. วิธีวิเคราะห์โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ

เอกสารเกี่ยวกับวิธีกลุ่มสัมพันธ์

วิธีกลุ่มสัมพันธ์ (Group Dynamics) หมายถึง กระบวนการที่ใช้กลุ่มในการแก้ปัญหาหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน หรือเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ โดยผู้เรียนจะเป็นผู้ร่วมกิจกรรม

การเรียนรู้ด้วยตนเองและใช้วิธีวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในขณะที่เรียน เป็นกระบวนการอันสำคัญของการเรียน (Tissana Tiansame. 1972 : 158 - 159) ส่วนดลอง ภิมย์รัตน์ (ดลอง ภิมย์รัตน์ 2521 : 9) ได้ให้ความหมายของวิธีกลุ่มสัมพันธ์ไว้ว่า วิธีกลุ่มสัมพันธ์เป็นเรื่องราวของสัมพันธ์กริยา (Interaction) ระหว่างสมาชิกในกลุ่มซึ่งเป็นไปอย่างเสรีธรรมชาติ ภายใต้จิตวิทยาและทางสังคม

ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอน

ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอน คือ การสอนที่ยึดหลักทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน กล่าวคือ เป็นการสอนที่เน้นหรือให้ความสนใจเป็นพิเศษในเรื่องของพฤติกรรมของคนที่มีผลตกกระทบต่อกันและกัน โดยครูผู้สอนพยายามจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักการเรียนรู้ของทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ (พิศนา แหมมณี 2522 : 200 - 202) ซึ่งมีดังนี้คือ

1. หลักการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนให้ทั่วถึงกันและกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะการที่ผู้เรียนได้มีบทบาทต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม ความกระตือรือร้นที่จะเรียนและเรียนอย่างมีชีวิตชีวา
2. หลักการสอนที่ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุด ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม จำเป็นต้องอาศัยรวมอยู่กับผู้อื่นซึ่งความคิดความรู้สึกละพฤติกรรม มีผลตกกระทบต่อกันและกันอยู่เสมอ การให้ผู้เรียนได้ยึดการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่มนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถอยู่และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น
3. หลักการสอนที่ยึดการค้นพบด้วยตนเองเป็นกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พยายามค้นพบและพบคำตอบด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะการค้นพบความจริงใด ๆ ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนมักจะจดจำได้ดี และมักจะมีความถี่ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้มากกว่าการเรียนรู้ที่ได้จากการบอกเล่าจากผู้อื่น

4. หลักการสอนที่ยึดความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ว่าเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่าง ๆ ดังนั้น ครูจึงควรพยายามเน้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ในการแสวงหาคำตอบด้วย ไม่ใช่มุ่งแต่ที่คำตอบอย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงกระบวนการและวิธีการที่ได้คำตอบนั้นมา

5. หลักการสอนที่ยึดความสำคัญของการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยในการเรียนรู้มีความหมายยิ่งขึ้น ดังนั้น ครูจึงควรพยายามจัดกระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาค้นหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งพยายามติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียนด้วยวิธีการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสอนดังที่กล่าวมาแล้วมีดังนี้

1. เกม (Game) เป็นวิธีที่ครูผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเอง ภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะมีผลออกมาของการแพ้ การชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย

2. บทบาทสมมติ (Role - play) เป็นวิธีการอีกวิธีหนึ่งที่เริ่มได้รับความนิยมในการนำมาใช้ในการสอน วิธีการนี้เป็นลักษณะที่เป็นสถานการณ์สมมติเช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมานั้นแล้วให้ผู้เรียนเข้าสวมบทบาทนั้นและแสดงออกตามธรรมชาติโดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของตนเป็นหลัก ดังนั้นวิธีการนี้จึงมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึกรู้สึกและพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้ง และยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและน่าติดตามอีกด้วย

3. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการสอนอีกวิธีซึ่งใช้กรณี หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ๆ นำมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายกันเพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดและพิจารณาข้อมูลที่ได้รับอย่างถี่ถ้วน และการอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียน

ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายกับชีวิตจริง มาใช้จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง จึงมีส่วนทำให้การเรียนรู้ มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือ การจำลองสถานการณ์จริงหรือ สร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้น และมีปฏิกิริยาโต้ตอบกับ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจไม่กล้าแสดง เพราะเป็นการเสี่ยงต่อผลที่ได้รับจนเกินไป

5. ละคร (Acting or Dramatization) คือ วิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ ทดลองแสดงบทบาทตามบทที่เขียนหรือกำหนดไว้ให้โดยผู้แสดงจะต้องพยายามแสดงให้สมความ บทบาทที่กำหนดไว้ โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพและความรู้สึกคิดของคน เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง อันจะมีส่วนทำให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้น ๆ วิธีการนี้เป็นวิธีที่จะช่วยให้ผู้เรียน ได้มีประสบการณ์ในการที่จะเข้าใจในความรู้สึกเหตุผลและพฤติกรรมของผู้อื่น ซึ่งความเข้าใจนี้ มีส่วนช่วยเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจกัน นอกจากนั้นการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละคร ร่วมกับเพื่อนได้ให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการ เรียนรู้ร่วมกัน และได้ฝึกการทำงาน ร่วมกันด้วย

6. กลุ่มย่อย (Small Group) วิธีการใช้กลุ่มย่อยในการสอนนี้เป็นวิธีการที่ใช้กัน มาช้านานแล้ว อาจจะเป็นเพราะเล็งเห็นแล้วว่าเป็นประโยชน์ในการ เรียนของผู้เรียน กลุ่มย่อย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนในการแสดงออกและช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์

ในเรื่องการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับวิธีกลุ่มสัมพันธ์ได้มีผู้ทำการวิจัยไว้ดังนี้

เยาวพา เคชะคุปต์ (เยาวพา เคชะคุปต์ 2517 : 193 - 229) ได้ทำการวิจัย เรื่อง "ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา" โดยสร้าง แบบตัวอย่างของทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับสอน โดยทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4, 5 และ 6 ผลการทดลองปรากฏว่า

1. แบบอย่างทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และตัวอย่างบทเรียนที่สร้างขึ้น สามารถประยุกต์ใช้กับผู้เรียนต่างระดับชั้นและต่างระดับความสามารถได้
2. การเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ได้รับการฝึกทักษะ ปฏิบัติงานทัศนคติและค่านิยมตลอดจนส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างผู้เรียน และส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้แบบประชาธิปไตยไปพร้อม ๆ กัน

ฉันทนา ภาคมณฑล (ฉันทนา ภาคมณฑล 2517 : 58) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสอนสังคมศึกษา หน่วย วันสำคัญของชาติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่ม" ผลการวิจัยปรากฏหลังจากการสอนด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์แล้วนักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงขึ้นและมีทัศนคติค่านิยมมนุษยสัมพันธ์เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น แต่ปัทมา เทพอักษรพงศ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสอนอ่านเอาเรื่องภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการกลุ่ม" ได้ผลว่า สัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียนที่สอนด้วยวิธีแปลกกับวิธีการกลุ่มสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน แต่ผลจากการศึกษาทัศนคติในการเรียนของนักเรียนปรากฏว่านักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ พัชรี เอี่ยมทัศน์ (พัชรี เอี่ยมทัศน์ 2518 : 49) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบการสอนวิทยาศาสตร์หน่วยร้อยละ โดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีการสอนแบบธรรมดา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5" พบว่า หลังจากการสอนแล้ว สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน แต่หลังจากสอนแล้ว 1 เดือน กลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่ากลุ่มที่สอนแบบธรรมดา และทัศนคติค่านิยมมนุษยสัมพันธ์ของกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น แต่ทัศนคติค่านิยมมนุษยสัมพันธ์ของกลุ่มที่สอนแบบธรรมดา ไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสุภาพรรณ พวงจันเพชร (สุภาพรรณ พวงจันเพชร 2519 : 46 - 49) ได้วิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาศีลธรรมหน่วยคุณธรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัย ด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีแบบธรรมดาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6" ผลปรากฏว่าหลังจากการสอนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน ส่วนทัศนคติค่านิยมมนุษยสัมพันธ์ กลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีกว่ากลุ่มที่สอนแบบธรรมดาและหลังจากนั้น 1 เดือน ผลก็ยังคงเดิม

นันทนา เทพนริรักษ์ (นันทนา เทพนริรักษ์ 2519 : 47 - 51) ได้ทำการวิจัย เรื่อง "การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาวิทยาศาสตร์หน่วยพลังงานโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีการสอนแบบธรรมดาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6" ผลปรากฏว่า สมรรถิผลทางการเรียน และทัศนคติค่านิยมของนักเรียนของกลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น กว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีแบบธรรมดา สวนเสริมศิริ เมนะเสวต (เสริมศิริ เมนะเสวต

2520 : 49 - 51) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาหลักการสอน หน่วยโรงเรียนประถมศึกษาโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีการสอนแบบธรรมดาในชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6" ผลปรากฏว่า สมรรถิผลของการเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน ส่วนทางด้านทักษะและทัศนคติในการทำงานกลุ่ม กลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ ช่วยทำให้ การเปลี่ยนแปลงด้านทักษะและทัศนคติในการทำงานกลุ่มได้ดีกว่าการสอนแบบธรรมดาและ ยังสามารถคงทักษะและทัศนคติในการทำงานไว้ได้หลังจากเรียนจบไปแล้ว 1 เดือน

ทั้งสองกลุ่ม มณฑา ชงอินเนตร (มณฑา ชงอินเนตร 2521 : 55 - 58) ได้ทำการวิจัย เรื่อง "การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาเรขาคณิต โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีการสอน แบบธรรมดา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5" ผลปรากฏว่า หลังจากเรียนจบแล้ว กลุ่มที่สอน ด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีสมรรถิผลทางการเรียนและทัศนคติค่านิยมสัมพันธ์ดีกว่ากลุ่มที่สอนแบบ ธรรมดาและเมื่อเรียนผ่านไป 1 เดือน ผลก็ยังคงเดิม ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สุพัตรา เอี่ยมชัยตระกูล (สุพัตรา เอี่ยมชัยตระกูล 2523 : 55) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบปกติ" ผลปรากฏว่า สมรรถิผลทางการเรียนของกลุ่มที่สอนแบบวิธีกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าวิธีสอนแบบปกติ และนักเรียนจะมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์

✱ สะอาด เลิศศิริ (สะอาด เลิศศิริ 2523 : 58) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทย เรื่องลูกน้อยหอยสังข์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมดา" ผลปรากฏว่า วิธีสอนทั้งสองวิธี ทำให้สมรรถิผลทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น แต่วิธีสอนทั้งสองวิธีไม่ทำให้สมรรถิผล

ทางการเรียนแตกต่างกัน ส่วนวิธียะ บุญยะวาศน์ (วิธียะ บุญยะวาศน์ 2523 : 47 - 49) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบการสอนจริยธรรมโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ , กับการสอนแบบธรรมคาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6" ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติทางจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมคาและเมื่อสอนไปแล้ว 1 เดือน ผลก็ยังคงอยู่เช่นเดิม

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา และความคิดของเพียเจต์ (Piaget's Cognitive Development Theory)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ เชื่อว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการปรับตัวให้เข้าสู่สมดุลระหว่างสติปัญญาโดยกำเนิดซึ่งปะทะสังสรรค์ (Interaction) กับสิ่งแวดล้อม (สุรนัย คล้ายนิล 2521 : 13) การปรับตัวให้สมดุลนี้เกี่ยวข้องกับกระบวนการทั้งสองอย่างด้วยกัน คือกระบวนการ Assimilation

Assimilation คือ กระบวนการที่อินทรีย์พยายามผสมผสานเหตุการณ์สิ่งของต่าง ๆ จากสิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้าให้เข้าไปในโครงสร้างสมองที่มีอยู่แล้ว ทำให้สมดุลของสมองถูกรบกวนและจะต้องพยายามปรับตัวให้เข้าสู่สมดุลโดยพยายามทำความเข้าใจกับสิ่งนั้น

Accommodation คือ กระบวนการที่อินทรีย์พยายามปรับปรุงหรือขยายโครงสร้างที่มีอยู่เดิมให้เข้ากับสิ่งเร้าใหม่ที่อินทรีย์เคยพบมาก่อน

กระบวนการทั้งสองนี้จะเกิดควบคู่กันไปและมีความสมดุล (Equilibrium) กัน จึงจะทำให้พัฒนาการทางสติปัญญาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เพียเจต์ได้แบ่งระดับขั้นของการพัฒนาทางสติปัญญาออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้ (Baldwin. 1968 : 190 - 193, Flavell. 1963 : 85 - 236)

1. ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (The Period of Sensori - motor) พัฒนาการขั้นนี้เริ่มตั้งแต่เกิดถึง 2 ขวบ ซึ่งอยู่ในวัยทารก (Infancy) นับเป็นระยะการพัฒนาที่สำคัญมาก พัฒนาการของเด็กจะอยู่ในรูปใช้ประสาทสัมผัสและ

การเคลื่อนไหว (Sensorimotor Schema) เด็กจะใช้วิธีะทางการสำรวจสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้เด็กสร้างแบบความคิดของตนเองในช่วงเดือนแรกพฤติกรรมที่ปรากฏจะอยู่ในรูปของการเคลื่อนไหว โดยอัตโนมัติหรือปฏิกิริยาสะท้อน (Reflex Actions) ต่อมาในช่วงเดือนที่สอง ทารกจะเกิดนิสัยบางอย่างเช่น การดูด การกำมือ หรือการร้องไห้ ต่อจากนั้นเด็กจะสร้างปฏิกิริยาสะท้อนที่เป็นส่วนประกอบซับซ้อนมากขึ้น สามารถแสดงพฤติกรรมซ้ำโดยทารกจะรวมเอาชนิดต่าง ๆ ของสิ่งเร้าเข้าด้วยกัน ทำให้โครงสร้างทางสมอง (Schema) ก่อขึ้นเรื่อย ๆ จนสามารถทำพฤติกรรมที่เกิดจากความสนใจได้สังเกตจากการอ้าปากเมื่อเห็นขาคนม หลังจากนั้นทารกจะรู้จักสำรวจสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว เด็กจะเริ่มมีพัฒนาการความคงที่ของวัตถุ โดยทารกจะเข้าใจและพบความจริงเกี่ยวกับการย้ายที่อยู่ (Displacement) รวมทั้งพบว่าวัตถุไม่ได้หายไปถึงที่เคยเข้าใจ "ซึ่งเป็นการค้นพบความถาวรของวัตถุ (Permanent Object) ในช่วง 18 - 24 เดือน เด็กจะเข้าช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ (Transitional) กับขั้นเริ่มต้นของการรู้จักคิดโดยอาศัยสัญลักษณ์

2. ขั้นการคิดก่อนปฏิบัติการ (The Period of Pre - Operation Thought) เป็นขั้นที่เด็กรู้จักใช้สัญลักษณ์แทนคำพูด (Symbolic Schema) เด็กจะสามารถตอบสนองต่อสัญลักษณ์และเครื่องหมายซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาความคิดและภาษาเด็กสามารถจะนึกถึงการกระทำต่าง ๆ ในสมองโดยไม่ต้องลงมือประกอบการกระทำนั้นด้วยตนเอง ภาษาที่เด็กจะพัฒนาและใช้อย่างรวดเร็วจะอยู่ในช่วงอายุ 2 - 4 ปี แต่ยังเป็นแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) และไม่มีการตอบโต้กับผู้อื่น (Non - Social) แต่ในระยะต่อมาเมื่อเด็กอายุประมาณ 6 - 7 ปี เด็กจะสามารถใช้ภาษาติดต่อกับผู้อื่น แม้ว่าเด็กขั้นนี้จะมีคุณภาพในการตัดสินใจเห็นว่าชั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว แต่เด็กยังคงติดอยู่กับการเรียนรู้ (Perception) และการคิดรวมกันเข้าสู่ศูนย์กลาง (Centering) ซึ่งมีความสำคัญต่อการอธิบายเหตุผล จึงไม่สามารถแก้ปัญหาทางตรรกศาสตร์ได้ เด็กจะไม่เข้าใจและไม่สามารถจะปฏิบัติการแบบทวนกลับ (Reversibility) ที่หมายถึงความคงที่ถาวรในการคิดกลับไปยังจุดเริ่มต้น เด็กไม่สามารถติดตามการเปลี่ยนแปลง

(Transformation) ยังไม่มีสัมพันธภาพเกี่ยวกับการแยกประเภท (Classification) การรวมประเภท (Class Inclusion) การจัดเรียงลำดับ (Seriation)

3. ขั้นปฏิบัติการด้วยรูปธรรม (The Period of Concrete Operations) พัฒนาการช่วงนี้อยู่ในช่วงอายุ 7 - 11 ปี ในขั้นนี้การให้เหตุผลของเด็กจะเป็นแบบตรรกศาสตร์ (Logical) เด็กจะเกิดความคิดโดยตัวปฏิบัติการ (Operation) ที่สำคัญ ๆ คือ

3.1 การรวมเข้าด้วยกัน (Combination) เป็นการจัดประเภทสิ่งต่าง ๆ รวมเข้าด้วยกันเป็นองค์ประกอบใหม่ เช่น ลูกบดไม้สีน้ำตาลรวมกับลูกบดไม้สีขาว จะได้เป็นลูกบดไม้สีอื่นประเภทหนึ่ง

3.2 การเชื่อมความสัมพันธ์ (Associativity) เป็นปฏิบัติการที่ใช้วิธีต่าง ๆ กัน ในการรวมเข้าด้วยกัน แต่วิธีที่ได้เป็นอย่างเดียวกัน เช่น การนำเอาไม้ยาว 6 นิ้ว 2 อัน และ 24 นิ้ว 1 อัน มาวางได้หลายวิธีที่ได้ระยะทาง 1 หลา โดยอาจจะเรียงไม้สั้นก่อน หรือเรียงไม้สั้นยาวก่อนสลับกัน

3.3 การทวนกลับ (Reversibility) เป็นตัวปฏิบัติการที่จะสามารถคิดย้อนกลับไปสู่จุดเริ่มต้นและกลับมาสู่จุดจบได้ ตัวปฏิบัติการตัวนี้มีความสำคัญมากเป็นเครื่องบ่งถึงระดับสติปัญญา

3.4 ความเป็นเอกลักษณ์ (Identity) เป็นปฏิบัติการที่เป็นการรวมส่วนประกอบอันใดอันหนึ่ง (Element) เข้ากับส่วนประกอบที่ตรงกันข้าม แล้วเกิดเป็นศูนย์ (0) ซึ่งอาจเขียนอยู่ในรูป $A + (-A) = 0$ เช่น มีน้ำ 1 ขัน ตักออกไป 1 ขัน ผลลัพธ์ที่เหลือ คือไม่มีน้ำอยู่เลย

ตัวปฏิบัติการเหล่านี้จะทำให้เด็กบรรลุถึงการใช้ปฏิบัติการทางตรรกศาสตร์ (Logical Operation) เป็นครั้งแรก ความคิดของเด็กจะไม่ถูกครอบงำด้วยการรับรู้ต่อไป เด็กจะสามารถใช้เหตุผลในแบบตรรกศาสตร์มาแก้ปัญหาที่มองเห็นจับต้องได้ (Concrete Problem) เด็กในขั้นนี้จะไม่มีความคิดแบบยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentrism) เขาจะสามารถคาดคิดถึงความคิดเห็นของคนอื่น ๆ และภาษาที่เขาใช้ก็เป็นไปตามสังคมนิยมและมีการโต้ตอบติดต่อกัน

นอกจากนี้เด็กในขั้นนี้ยังพัฒนาความคิดให้เหตุผลทางตรรกศาสตร์เชิงคณิตศาสตร์ (Logical Mathematical Operation) ได้แก่ โครงสร้างในเรื่อง การจัดจำแนกประเภท (Classification) การหาความสัมพันธ์ (Relation) หรือในเรื่องจำนวน (Number) โครงสร้างที่กล่าวนี้จะสามารถรวม (Integrate) ไปสู่ระบบได้โดยการกระทำและเชื่อมโยงกัน (Opner, 1971 : 8 - 10) และจะพัฒนาสูงขึ้นไปในขั้นที่สามารถปฏิบัติการในทางตรรกศาสตร์ได้อย่างสมบูรณ์ คือ ในขั้นปฏิบัติการด้วยนามธรรม (Formal Operations)

4. ขั้นปฏิบัติการด้วยนามธรรม (The Period of Formal Operations)

พัฒนาการขั้นนี้เป็นขั้นที่โครงสร้างทางสติปัญญาพัฒนาอย่างสมบูรณ์ เด็กจะเริ่มเข้าสู่พัฒนาการขั้นนี้เมื่ออายุ 11 ปี และจะพัฒนาสูงสุดเมื่ออายุ 15 ปี ซึ่งเด็กสามารถที่จะคิด โดยใช้หลักเหตุผลทางด้านตรรกศาสตร์เกี่ยวกับปัญหาทุกชนิด เด็กสามารถแก้ปัญหาทั้ง รูปธรรมและนามธรรมได้ เด็กจะสามารถปฏิบัติการทางตรรกศาสตร์ได้อย่างสมบูรณ์ เพียเจต์ (Piaget and Inholder, 1969 : 141 - 144) กล่าวว่า ในขั้นปฏิบัติการด้วยนามธรรม เด็กจะมีความสามารถในการใช้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ และสร้างสมมติฐานขึ้นในการคิดแก้ปัญหา โครงสร้างทางสติปัญญา (Schema) ที่เป็นตัวปฏิบัติการใหม่ ๆ จะถูกสร้างขึ้น ได้แก่ โครงสร้างเกี่ยวกับเรื่องสัดส่วน และ โครงสร้างในเรื่องความน่าจะเป็น เป็นต้น

พัฒนาการทางสติปัญญาตามทฤษฎีของเพียเจต์นี้ จะมีลักษณะต่อเนื่องกันไป ระหว่างขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง แต่ละขั้นไม่ได้แยกจากกันโดยเด็ดขาด เด็กทุกคนต้องผ่าน ขั้นต่าง ๆ ของพัฒนาการทางสติปัญญาไปตามลำดับขั้นจะไม่มีการกระโดดข้ามขั้น แต่อาจจะ พัฒนาได้เร็วหรือเร็วกว่ากันเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องมาจากประสบการณ์และพันธุกรรมของเด็ก เด็กที่ฉลาดอาจผ่านขั้นต่าง ๆ อย่างรวดเร็วในขณะที่เด็กปัญญาทึบจะผ่านแต่ละขั้นนั้นต้องใช้ เวลานาน คือเป็นไปอย่างช้า ๆ และอาจไปไม่ถึงขั้นสุดท้ายก็ได้ (Piaget, 1952 : 329)

ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยเรื่องจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับระดับพัฒนาการทางสติปัญญา

จากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์และโคลเบอร์กแสดงให้เห็นว่า จริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของบุคคล เช่น พัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการทางสติปัญญาและอารมณ์ การให้เหตุผลทางจริยธรรมของบุคคลเป็นเรื่องแสดงถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้น และโคลเบอร์กยังพบว่า การให้เหตุผลในเชิงจริยธรรมของบุคคล มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลด้วย (Flavell, 1963 : 391) และโคลเบอร์กยังกล่าวว่า ขั้นตอน ๆ ในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นเป็นกระบวนการเดียวกันกับขั้นตอนของการให้เหตุผลเชิงตรรกศาสตร์หรือระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Kohlberg, 1976 : 31 - 33) โดยที่การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นขึ้นอยู่กับพัฒนาการด้านสติปัญญา และมีลักษณะที่สัมพันธ์กันระหว่างพัฒนาการทางสติปัญญาและขั้นของเหตุผลเชิงจริยธรรม (Lickona, 1976:21) ซึ่งในบางกรณีอาจจะมีระดับพัฒนาการด้านสติปัญญาสูงกว่าขั้นจริยธรรม แต่จะไม่มีกรณีใดที่ขั้นของจริยธรรมสูงกว่าขั้นของระดับสติปัญญา ดังนั้นพัฒนาการทางสติปัญญาจึงเป็นเงื่อนไขอันสำคัญมากต่อพัฒนาการทางด้านจริยธรรม

สำหรับการวิจัยในประเทศไทย วิเชียร ทองนุช (วิเชียร ทองนุช 2521 : 117 - 118) ได้ทำการวิจัยในกลุ่มเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 5 ซึ่งมีอายุระหว่าง 9 - 12 ปี จำนวน 120 คน ในเขตกรุงเทพมหานคร และธนบุรี พบว่า การคิดแบบอนุรักษตามทฤษฎีของเพียเจต์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายความว่า ถ้าเด็กมีการคิดแบบอนุรักษสูงจะเป็นผู้ให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง ส่วนนักเรียนที่มีการคิดแบบอนุรักษต่ำก็จะให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำด้วย

สุริยา เหมตะศิษฐ์ (สุริยา เหมตะศิษฐ์ 2521 : 58) ได้วัดเหตุผลเชิงจริยธรรม และระดับสติปัญญาของนักเรียนอายุ 15 - 16 ปี ในกรุงเทพมหานคร และในต่างจังหวัด โดยใช้แบบวัดระดับสติปัญญาของ WISC กับแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ผลปรากฏว่าการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับระดับสติปัญญาไม่มีความสัมพันธ์แต่ประการใด

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะเห็นได้ว่า การสอนจริยธรรมที่จะได้ผลดีนั้น ควรจะให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ๆ ได้รับประสบการณ์ตรง จากกิจกรรมนั้น ๆ ได้คิดหาเหตุผล เรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งวิธีสอนที่จะสนับสนุนกิจกรรมเหล่านี้ ก็ควรจะเป็นวิธีสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ และการที่เด็กจะเรียนให้ได้นั้นควรจะต้องขึ้นอยู่กับระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำมาเป็นแนวทางในการตั้งสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. วิธีการทั้ง 3 วิธี จะให้ผลในการสอนเรื่อง ความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่แตกต่างกันดังนี้
 - 1.1 กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่สูงกว่ากลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมดา และกลุ่มที่ใช้วิธีควบคุม
 - 1.2 กลุ่มที่สอนโดยวิธีแบบธรรมดา มีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่สูงกว่ากลุ่มที่ใช้วิธีควบคุม
2. ในกลุ่มเด็กที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกัน จะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่แตกต่างกันดังนี้
 - 2.1 เด็กที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม จะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่สูงกว่าเด็กที่อยู่ในขั้นรูปธรรมและชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม
 - 2.2 เด็กที่อยู่ในขั้นรูปธรรมจะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่สูงกว่าเด็กที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม
3. ผลรวมของระดับพัฒนาการทางสติปัญญา และวิธีการสอนจะมีผลต่อการเรียนรู้เรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่แตกต่างกัน
4. การใช้วิธีการสอนต่างกันทำให้มีความคงทนของการเรียนรู้เรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่แตกต่างกันดังนี้

4.1 กลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ จะมีความคงทนของการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติต่อการแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

4.2 กลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบบรรยาย ไม่มีความคงทนของการเรียนรู้ ทั้งทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติต่อการแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวนประมาณ 40 คน ซึ่งกำลังอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2524

2. วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง มีวิธีการดังต่อไปนี้

2.1 เลือกโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร 1 โรงเรียน และเป็นโรงเรียนที่ผู้ปกครองนักเรียนมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับปานกลางของท้องถิ่นนั้นซึ่งทราบได้จากการสอบถามครูใหญ่และครูอื่น ๆ ในโรงเรียน

2.2 ให้นักเรียนที่เรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกห้องซึ่งมีประมาณ 200 คน มาวัดระดับสติปัญญาโดยใช้แบบทดสอบวัดสติปัญญาตามแนวคิดของเพียเจต์ แล้วสุ่มนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาต่าง ๆ ดังจำนวนต่อไปนี้คือ

2.2.1 นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม
จำนวน 30 คน

2.2.2 นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาในขั้นรูปธรรม จำนวน 30 คน

2.2.3 นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม
จำนวน 30 คน

โดยให้นักเรียนคนที่ 1, 4, 7, ..., 28 ของแต่ละระดับสติปัญญาเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์

นักเรียนคนที่ 2, 5, 8, ..., 29 ของแต่ละระดับสติปัญญาเป็นกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการสอนโดยวิธีการสอนแบบธรรมชาติ

นักเรียนคนที่ 3, 6, 9, ..., 30 ของแต่ละระดับสติปัญญาเป็นกลุ่มทดลองที่ 3 ที่ไม่ได้รับการสอนเรื่องความเอื้อเพื่อเอื้อแก่

3. วิธีดำเนินการทดลอง

3.1 เมื่อได้กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มแล้วก่อนทำการทดลองต้องทำความเข้าใจกับครูที่สอนว่าผู้วิจัยไม่ต้องการให้มีการเตรียมตัวเด็กนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอนเพราะต้องการทราบผลของการทดลองจริง ๆ

3.2 ทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มโดยแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ เรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่และแบบสอบถามทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่

3.3 หลังจากทำการทดสอบในข้อ 3.2 แล้ว 2 สัปดาห์ จึงทำการสอนเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่โดยใช้วิธีสอนที่แตกต่างกันคือ

กลุ่มที่สอนโดยกลุ่มสัมพันธ์ นักเรียนจะทำกิจกรรมร่วมกันในการแก้ปัญหาและการทำงานโดยแบ่งกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เป็น 2 ประเภทคือ

1. กิจกรรมที่เตรียมตัวเด็กในการเรียนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์

ใช้เวลา 9 คาบ

2. กิจกรรมที่สอนเกี่ยวกับเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ ใช้เวลา 25 คาบ

กลุ่มที่สอนโดยวิธีธรรมดา จะให้ผู้สอนและผู้เรียนมีกิจกรรมอยู่เพียงในห้องเรียน โดยผู้สอนจะสอนโดยวิธีบรรยาย อาจประกอบด้วยการใช้อุปกรณ์การสอนบางอย่างเช่น แผนภาพ การยกตัวอย่างประกอบ การอภิปรายซักถามปัญหา เป็นต้น

กลุ่มที่ใช้วิธีควบคุม ไม่ทำการสอนเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่เลย หลังจากนั้นทำการวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่และสอบถามทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ทั้งนี้กับนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม

3.4 หลังจากนั้นอีก 2 สัปดาห์ก็ทำการวัดเรื่องดังกล่าวอีกครั้งหนึ่งและทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐานต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ 3 ชนิดคือ

1. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น มีวิธีการสร้างดังนี้

- 1.1 ศึกษาเนื้อหาเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่จากเอกสารต่าง ๆ
- 1.2 กำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยสร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหา
- 1.3 สร้างแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจชนิด 4 ตัวเลือก ตามตาราง

วิเคราะห์เนื้อหา ประมาณ 40 ข้อ

- 1.4 นำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
- 1.5 นำแบบทดสอบไปทดสอบกับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จำนวนประมาณ 200 คน แล้วหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้เทคนิค 27% ของ

Chung-teh Fan

1.6 เลือกข้อที่มีความยากง่ายระหว่าง .20 ถึง .80 และค่าอำนาจจำแนก เป็นบวกไม่น้อยกว่า .20

1.7 นำข้อสอบข้อที่เลือกได้ไปทดสอบกับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนประมาณ 200 คน แล้วหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 (จะใกล้ค่าความเชื่อมั่น .76 ซึ่งมีความเชื่อมั่นพอ

ตัวอย่างแบบทดสอบ

ข้อ ๐) ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ข้อใดเป็นชนิดเดียวกับการช่วยคนแก่ข้ามถนน

- ก. วิ่งหาเงินแกขอทาน
- ข. บุกริ้วยกตุ๊กตาของ
- ค. ดุริยะซื้อหนังสือให้เพื่อน
- ง. เฉลียวพูดจาขมขื่นเพื่อน

ข้อ ๐๐) ในการสอบไล่ครั้งหนึ่ง สมชายสอบวิชาเลขคณิตได้คะแนน 30 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน เขาเสียใจที่ได้คะแนนน้อยกว่าเพื่อน ๆ เขาแอบไปนั่งร้องไห้คนเดียวเงียบ ๆ ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนของสมชาย นักเรียนจะช่วยสมชายอย่างไร

- ก. ขอร้องคุณครูให้ช่วยตรวจข้อสอบของสมชายใหม่
- ข. เข้าไปปลอบสมชายและชักชวนให้สอบแก้ตัวใหม่
- ค. สอบครั้งต่อไปจะให้สมชายลอก
- ง. รีบไปบอกให้เพื่อน ๆ ทราบ

2. แบบสอบถามทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อผู้อื่น ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น มีวิธีการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติและความเชื่อเพื่อผู้อื่น

2.2 สร้างตารางกำหนดค่าน้ำหนักและข้อคำถามเพื่อที่จะให้สอดคล้องกัน

2.3 สร้างแบบสอบถามทัศนคติเป็นสถานการณ์ โดยเลือกสถานการณ์ทั่ว ๆ ไป ที่นักเรียนมีโอกาสประสบในชีวิตประจำวัน และเป็นสถานการณ์ที่ไม่เกินความเป็นจริง จนนักเรียนไม่มีโอกาสกระทำความจริง ๆ จำนวน 50 ข้อ โดยสร้างมาตราวัดทัศนคติเป็น 5 ช่วงคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

ข้อความที่เป็นพฤติกรรมทางบวก มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ถ้าตอบ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
ถ้าตอบ	เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ถ้าตอบ	ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ถ้าตอบ	ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ถ้าตอบ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

ข้อความที่เป็นพฤติกรรมทางลบ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ถ้าตอบ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน
ถ้าตอบ	เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ถ้าตอบ	ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ถ้าตอบ	ไม่เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ถ้าตอบ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน

2.4 นำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงตรงโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้พิจารณาว่าเหมาะสมหรือไม่

2.5 นำสถานการณ์ที่สร้างขึ้นไปทดสอบกับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 200 คน

2.6 นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ข้อ 2.3 แล้วแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม โดยนำ 25% ของผู้ที่ให้คะแนนตอบแบบสอบถามสูงและ 25% ของผู้ที่ให้คะแนนตอบแบบสอบถามต่ำ นำผลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ t-test

2.7 เลือกแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป ซึ่งถือว่า มีอำนาจจำแนกใช้ได้ไว้ จำนวน 40 ข้อ

2.8 นำแบบสอบถามข้อที่ใช้ได้ไปทดสอบกับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อีกครั้งหนึ่ง แล้วนำผลมาหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร α = Coefficient of Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.79

ตัวอย่างแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่พฤติกรรมเป็นทางบวก

ข้อ 0) เมื่อเห็นครูกำลังตีครูบนกระดาน พี่จะเข้าไปถามว่า ผมจะช่วยอะไรได้บ้าง ? ขอเห็นด้วยกับการกระทำของพี่หรือไม่

- ก. เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- ข. เห็นด้วย
- ค. ไม่แน่ใจ
- ง. ไม่เห็นด้วย
- จ. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

แบบสอบถามที่พฤติกรรมเป็นทางลบ

ข้อ ๐) วิธีนอนกักจึงว่างนอนมาก เมื่อขึ้นรถประจำทางซึ่งมีที่นั่งว่าง วิธีนั่งและตั้งใจที่จะหลับ แต่ต่อมามีคนธรราขึ้นมาบนรถ วิธีที่ไม่ยอมหลับที่นั่นให้เพราะว่างมาก ขอเห็นด้วยกับการกระทำของวิธีหรือไม่

- ก. เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- ข. เห็นด้วย
- ค. ไม่แน่ใจ
- ง. ไม่เห็นด้วย
- จ. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อ ๐๐) ในขณะที่วิจารณ์รถประจำทาง มีชายแปลกหน้าผู้หนึ่งมาถามถึงสถานที่แห่งหนึ่งหรือรู้จัก ขณะเดียวกันนั้นรถประจำทางก็มา วิชาจึงรีบขึ้นรถประจำทางไป ขอเห็นด้วยกับการกระทำของวิชาหรือไม่

- ก. เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- ข. เห็นด้วย
- ค. ไม่แน่ใจ
- ง. ไม่เห็นด้วย
- จ. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. เครื่องมือวัดระดับสติปัญญา ตามทฤษฎีของเพียเจต์ ประกอบด้วยเครื่องมือต่าง ๆ ดังนี้

3.1 เครื่องมือวัดระดับสติปัญญาในชั้นปฏิบัติการด้านรูปธรรมใช้เครื่องมือ

3 ชุดคือ

3.1.1 เครื่องมือวัดการรวมประเภท (Class Inclusion)

ใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีของเพียเจต์เป็นแนวทาง

- อุปกรณ์ 1. ดอกเบญจมาศ 10 ดอก
- 2. ดอกกุหลาบ 2 ดอก

วิธีทดสอบ นำอุปกรณ์ทั้งหมดมาให้เด็กดูแล้วถามว่า "ในกำมือนี้นี้ดอกไม้มากกว่าหรือดอกเบญจมาศมากกว่า" และถามเหตุผลต่อไปนี้ว่า "ทำไมหนูจึงทราบ"

3.1.2 เครื่องมือวัดเรื่องการอนุรักษ์ปริมาณที่ต่อเนื่องกัน

(Conservation of Continuous Quantity) หรือ (Water)

จะให้เครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีของเพียเจต์เป็นแนวทาง

- อุปกรณ์ 1. แก้วน้ำขนาดเท่ากัน 2 ใบ บรรจุน้ำเท่ากัน
2. แก้วทรงสูงปากแคบ
3. แก้วทรงเตี้ยปากกว้าง
4. แก้วขนาดเล็ก 4 ใบ เท่า ๆ กัน

วิธีทดสอบ

1. ให้เด็กดูว่าน้ำในแก้ว 2 ใบเท่ากันก่อน (ถ้าเด็กว่าน้ำในแก้วไม่เท่ากันก็ให้เด็กทำให้เท่ากันก่อน)
2. บอกเด็กว่าเรา (ผู้ทดลอง) จะเทน้ำจากแก้วใบหนึ่งลงในแก้วทรงสูงปากแคบให้เด็กประมาณครึ่งแก้ว (ชี้ที่แก้ว) น้ำจะอยู่ในระดับไหน เมื่อเด็กชี้แล้วเราก็นำน้ำลงในแก้วทรงสูงปากแคบแล้วถามเด็กว่าน้ำในแก้วทรงสูงปากแคบนี้ กับน้ำในแก้วใบเดิมที่เหลืออยู่นั้นจะมีน้ำเท่ากันหรือไม่ หรือน้ำในแก้วทรงสูงมากกว่า เมื่อเด็กตอบแล้วก็ถามว่าทำไมจึงเท่ากันหรือไม่ น้ำจึงไม่เท่ากัน หรือหนูทราบได้อย่างไรว่าน้ำเท่ากันหรือน้ำไม่เท่ากัน
3. บอกเด็กว่าเรา (ผู้ทดลอง) จะเทน้ำจากแก้วใบที่มีรูปทรงสูงปากแคบลงในแก้วทรงเตี้ยปากกว้าง ให้เด็กประมาณครึ่งแก้ว (ชี้ที่แก้ว) น้ำจะอยู่ในระดับไหน เมื่อเด็กชี้แล้วเราก็นำน้ำลงในแก้วทรงเตี้ยปากกว้าง แล้วถามเด็กว่าน้ำในแก้วทรงเตี้ย

- ปากกว้างกับน้ำในแก้วเต็มนั้นเท่ากันหรือไม่ หรือว่าน้ำในแก้วเต็มมากกว่า เมื่อเด็กตอบแล้วก็ถามว่าทำไมจึงเท่ากันหรือทำไมจึงไม่เท่ากัน หรือหนูทราบได้อย่างไรว่าน้ำเท่ากันหรือไม่เท่ากัน
4. บอกเด็กว่าเรา (ผู้ทดลอง) จะเทน้ำจากแก้วใบเตี้ยปากกว้างลงในแก้วใบเล็ก ๆ 4 ใบ แล้วถามเด็กว่าน้ำในแก้ว 4 ใบนี้รวมกันจะเท่ากับน้ำในแก้วเต็มหรือไม่ เมื่อเด็กตอบแล้วจึงถามเหตุผลว่าทำไมเด็กถึงได้ทราบว่ามันเท่ากัน หรือไม่เท่ากัน

3.1.3 เครื่องมือวัดการอนุรักษ์น้ำหนัก (Conservation of weight) ใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีของเพียเจต์

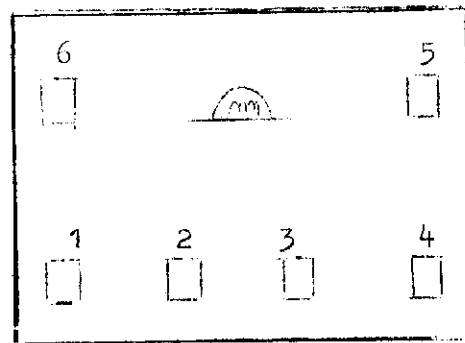
อุปกรณ์ ดินน้ำมัน 2 ก้อนหนักเท่ากันปั้นให้กลมเหมือนกัน

วิธีทดสอบ บอกเด็กว่าดินน้ำมันทั้ง 2 ก้อนนี้หนักเท่ากัน โดยให้เด็กลองจับดู เมื่อเด็กบอกว่าเท่ากันแล้วนำดินน้ำมันก้อนหนึ่งมาเปลี่ยนรูปร่างให้ผิดจากเดิม แล้วถามว่าหนักเท่ากับก้อนที่มีรูปร่างกลมหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.2 เครื่องมือวัดระดับสติปัญญาในชั้นปฏิบัติการควายนามธรรม ใช้เครื่องมือวัดด้านการนำมารวมกัน (Combination) ซึ่งสมเกียรติ ทิพย์ทัศน์ ได้สร้างขึ้นโดยดัดแปลงมาจากเครื่องมือทดสอบ "การรวมกันของสารเคมีที่มีสีและไม่มีสี" (Combination of Colored and Colorless Chemical Bodies) ของอินเฮลเลอร์และเพียเจต์

เครื่องมือมีลักษณะเป็นแผงอุปกรณ์ไฟฟ้าที่ประกอบด้วยสวิตช์ 6 อัน และหลอดไฟ

1 ดวง ดังภาพ

ภาพแสดงเครื่องมือวัดระดับสติปัญญาขั้นปฏิบัติการคว้านามธรรม

กาต่อวงจรภายในแผงอุปกรณ์ไฟฟ้านี้จะต่อเพื่อให้หลอดไฟสว่างได้ 3 วิธี
คือ เมื่อกดสวิตช์หมายเลข 6 กับ 5 ($6 \neq 5$) หมายเลข 1 กับ 4 กับ 5 ($1 \neq 4 \neq 5$)
หมายเลข 1 กับ 2 กับ 4 กับ 5 ($1 \neq 4 \neq 5$) ถ้ากดวิธีอื่นนอกเหนือจาก 3 วิธีนี้
หลอดไฟจะไม่สว่าง

วิธีทดสอบ จะทดสอบกับเด็กเป็นรายบุคคลโดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. ผู้ทดสอบแสดงเครื่องมือให้เด็กดูว่ามีสวิตช์ 6 อัน ตั้งแต่หมายเลข 1 ถึง 6 และหลอดไฟ 1 ดวง
2. ผู้ทดสอบกดสวิตช์หมายเลข 6 และ 5 ให้เด็กสังเกตว่าหลอดไฟสว่าง
3. ผู้ทดสอบให้เด็กทดลองหาว่า สวิตช์ 4 อันที่อยู่ในแนวเดียวกัน (สวิตช์หมายเลข 1 ถึง 4) อันใดเมื่อกดรวมกับหมายเลข 5 แล้วทำให้หลอดไฟสว่างได้เช่นเดียวกับสวิตช์หมายเลข 6
4. เมื่อเด็กเริ่มทำการทดลองผู้ทดสอบต้องคอยเตือนเด็กเสมอว่าเมื่อกดสวิตช์หมายเลข 5 จะต้องกดเป็นอันสุดท้ายในแต่ละวิธีแล้วไม่ว่าหลอดไฟจะสว่างหรือไม่ก็ตาม จะต้องกดสวิตช์ที่กดค้างไว้กลับคืนทุกครั้งก่อนที่จะเริ่มวิธีอื่นต่อไป

5. ในการทดลองครั้งแรก ๆ เด็กจะทดลองกดสวิตช์อันใดอันหนึ่ง
ใน 4 อันแล้วกดสวิตช์หมายเลข 5 จนครบทั้ง 4 อัน ซึ่งปรากฏว่า
จะไม่มีสวิตช์อันใดที่ทำให้หลอดไฟสว่างได้ ผู้ทดสอบจะต้อง
พยายามชักจูงให้เด็กคิดหาวิธีเลือกกดสวิตช์นอกเหนือไปจากที่เด็ก
เคยทดลองแล้ว และจะต้องตอบคำถามที่เด็กสงสัยโดยไม่บอก
คำตอบหรือชี้แนะวิธีเลือกกดสวิตช์ให้กับเด็ก
6. เมื่อเด็กกดสวิตช์ให้หลอดไฟสว่างได้แล้ว ผู้ทดสอบจะต้องชักจูง
ให้เด็กพยายามทดสอบสวิตช์วิธีอื่น ๆ ต่อไป จนกระทั่งเด็กยืนยันว่า
กดครบทุกวิธีแล้ว จึงหยุดการทดลอง

การจัดกระทำกับข้อมูล

ทำตามลำดับขั้นดังนี้

1. นำแบบทดสอบสติปัญญาตามทฤษฎีของเพียเจต์ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง
แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับสติปัญญาขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม ขั้นรูปธรรม และขั้นก้าวไปสู่
ขั้นนามธรรม ขั้นละ 30 คน แล้วสุ่มเป็นกลุ่มทดลอง กลุ่มสอนแบบธรรมดาและกลุ่มควบคุม
โดยอัตราส่วนเท่า ๆ กัน
2. นำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจและแบบสอบถามทัศนคติในเรื่องความเชื่อเพื่อ
เชื่อก่อนไปทดสอบและสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดก่อนการทดลอง
3. ทำการทดลองดังนี้
 - 3.1 สอนความเชื่อเพื่อเชื่อก่อนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ในกลุ่มทดลอง
 - 3.2 สอนความเชื่อเพื่อเชื่อก่อนโดยวิธีสอนแบบธรรมดาในกลุ่มสอนแบบธรรมดา
 - 3.3 ไม่ทำการสอนใด ๆ เลยในกลุ่มควบคุม
4. นำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจและแบบสอบถามทัศนคติทดสอบและ
สอบถามกับกลุ่มทดลอง กลุ่มสอนแบบธรรมดาและกลุ่มควบคุมหลังจากสอนเรื่องความเชื่อเพื่อ
เชื่อก่อนในกลุ่มทดลองและกลุ่มสอนแบบธรรมดาแล้ว

5. หลังจากนั้นอีก 2 สัปดาห์ทำการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจและสอบถามทัศนคติในเรื่องความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่อีกครั้งหนึ่ง

6. นำผลที่ได้จากแบบทดสอบและแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมุติฐานต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ยโดยใช้สูตร (Ferguson. 1971 : 45)

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^n X_i}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ คือ ค่าเฉลี่ย

$\sum_{i=1}^n X_i$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N คือ จำนวนคนในกลุ่ม

2. หาค่าความแปรปรวน (Variance) โดยใช้สูตร (Ferguson. 1971:62)

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนน

$\sum X^2$ คือ ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N คือ จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR-20 ของ

Kuder-Richardson (Lindquist. 1955 : 587)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[\frac{S_t^2 - \sum_{i=1}^n p_i q_i}{S_t^2} \right]$$

- เมื่อ r_{tt} คือ ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
 n คือ จำนวนข้อในแบบทดสอบ
 p_i คือ สัดส่วนของผู้ที่ตอบถูก
 q_i คือ สัดส่วนของผู้ที่ตอบผิด ($q_i = 1 - p_i$)
 S_t^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

4. หากอ่านาจำแนกของแบบสอบถามทัศนคติเป็นรายข้อโดยใช้ t-test โดยสูตร (วิเชียร เกตุสิงห์ 2524 : 137 - 138)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{n}}}$$

- เมื่อ $\bar{X}_H$ คือ คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้คะแนนสูง
 $\bar{X}_L$ คือ คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ
 S_H^2 คือ ความแปรปรวนของกลุ่มที่ได้คะแนนสูง
 S_L^2 คือ ความแปรปรวนของกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ
 n คือ จำนวนคนที่ตอบแบบสอบถามในแต่ละกลุ่ม

5. หากค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทัศนคติโดยใช้สูตร α -Coefficient ของ Cronbach จากสูตร (ล้วน สายยศ 2522 : 90)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{S_i^2}{S_t^2} \right]$$

- เมื่อ α คือ สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 n คือ จำนวนข้อของแบบสอบถาม
 S_i^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 S_t^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

6. ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของการสอบ 2 ครั้ง โดยใช้สูตร (Winer. 1971 : 45)

$$t = \frac{\bar{d}}{\sqrt{s_d^2/n}}$$

เมื่อ t คือ ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
 n คือ จำนวนคนในกลุ่ม
 s_d^2 คือ ความแปรปรวนของผลต่างของคะแนนของการสอบ 2 ครั้ง
 $\bar{d}$ คือ ผลต่างของคะแนนเฉลี่ยของการสอบ 2 ครั้ง

7. หากความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Winer. 1971 : 206)

$$F_{\max} = \frac{s_{\text{largest}}^2}{s_{\text{smallest}}^2}$$

เมื่อ s_{largest}^2 คือ ความแปรปรวนที่มีค่าสูงสุด
 s_{smallest}^2 คือ ความแปรปรวนที่มีค่าต่ำสุด

8. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละระดับพัฒนาการทางสติปัญญา ในกลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ โดยใช้สูตร (Winer. 1971 : 778)

$$F = \frac{MS_{\text{treatments}}}{MS_{\text{error}}}$$

$MS_{\text{treatments}}$ คือ mean square ของแต่ละระดับสติปัญญา

MS_{error} คือ mean square ของ error

9. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของแต่ละระดับตัวแปร การทดลอง โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนรวม โดยใช้สูตร (Winer. 1971 : 785)

$$F = \frac{MS'_a}{MS'_{error}}$$

$$F = \frac{MS'_b}{MS'_{error}}$$

$$F = \frac{MS'_{ab}}{MS'_{error}}$$

เมื่อ F คือ Variance ratio Distribution
 MS'_a คือ Mean Square ที่ปรับแล้วของตัวแปร a
 MS'_b คือ Mean Square ที่ปรับแล้วของตัวแปร b
 MS'_{ab} คือ Mean Square ที่ปรับแล้วของ Interaction
 ของตัวแปร a และ b

MS'_{error} คือ Mean Square ของ error ที่ปรับแล้ว

10. ถ้าการวิเคราะห์ในข้อ 9 พบว่าคะแนนเฉลี่ยมีความแตกต่างกัน จะเปรียบเทียบ
 คะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของ Newman - Keuls โดยใช้สูตร
 (Winer., 1971 : 191)

$$q_r = \frac{\bar{T}_j - \bar{T}_i}{\sqrt{MS_{error}/n}}$$

เมื่อ q คือ ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบใน Studentized Range Table
 r คือ จำนวนความห่างของอันดับที่โดยนับอันดับที่น้อย
 $\bar{T}_j$ คือ คะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของกลุ่มที่มาก
 $\bar{T}_i$ คือ คะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของกลุ่มที่น้อย
 n คือ จำนวนคนในแต่ละเซต
 MS_{error} คือ ความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน

11. ทดสอบการแจกแจงแบบโค้งปกติ (Normal Distribution)
โดยไช้ (Kirk. 1968 : 39)

$$\chi^2 = \frac{(N-1) \hat{\sigma}^2}{\sigma^2}$$

เมื่อ N คือ จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
 $\hat{\sigma}^2$ คือ ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง
 σ^2 คือ ความแปรปรวนที่กำหนดเพื่อการเปรียบเทียบ

12. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยในแต่ละระดับตัวแปรการทดลอง
ของกลุ่มตัวอย่าง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance)
โดยไช้สูตร (Winer. 1971 : 785)

$$F = \frac{MS_a}{MS_{error}}$$

$$F = \frac{MS_b}{MS_{error}}$$

$$F = \frac{MS_{ab}}{MS_{error}}$$

เมื่อ F คือ Variance Ratio Distribution
 MS_a คือ Mean Square ของตัวแปร a
 MS_b คือ Mean Square ของตัวแปร b
 MS_{ab} คือ Mean Square ของ Interaction ของตัวแปร a
 และ b
 MS_{error} คือ Mean Square ของ error

ผลของการศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกและให้เป็นที่ยอมรับตรงกันในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย จึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ดังนี้

N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
n	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
$\bar{X}$	แทน คะแนนเฉลี่ย
$\bar{X}'$	แทน คะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้ว
S^2	แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนน
Sd	แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลต่างของคะแนน
SS	แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน
MS	แทน รายเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน
MS'	แทน ค่าที่ปรับแล้วของรายเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
q	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน q-distribution
r	แทน ชั้นที่คะแนนเฉลี่ยอยู่ห่างกัน
df	แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
*	แทน ค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
TC	แทน กลุ่มที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาขั้นก้าวหน้าไปสู่ขั้นรูปธรรม
C	แทน กลุ่มที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาขั้นรูปธรรม
TF	แทน กลุ่มที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาขั้นก้าวหน้าไปสู่ขั้นนามธรรม

χ^2	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน Chi - square distribution
F_{max}	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution ที่มีค่าสูงสุด
$s^2_{smallest}$	แทน ค่าความแปรปรวนที่ต่ำสุด
$s^2_{largest}$	แทน ค่าความแปรปรวนที่สูงสุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเป็นตามลำดับขั้นดังนี้

ตอนที่ 1 เสนอค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากการทดสอบครั้งที่หนึ่ง ครั้งที่สอง และครั้งที่สาม ทั้งแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ และแบบสอบถามทัศนคติต่อการแสดง ความเชื่อเพื่อเนื้อเยื่อ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบผลการทดลองจะเป็นการทดสอบสมมติฐาน ข้อ 1 - 2 ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) โดยใช้คะแนนจากการทดสอบ ครั้งที่หนึ่งเป็นตัวแปรร่วม และการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเป็น รายคู่ เมื่อค่าการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยวิธี Newman - Keuls Test

ตอนที่ 3 การทดสอบความคงทนของการเรียนรู้ (Retention) เป็นการ ทดสอบสมมติฐานข้อ 4 โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนจากการทดสอบ ครั้งที่หนึ่ง กับครั้งที่สาม และคะแนนจากการทดสอบครั้งที่สองกับครั้งที่สามของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสามกลุ่มที่ใช้วิธีการแตกต่างกันโดยใช้ t-test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเนื้อเยื่อ จากการทดสอบครั้งที่หนึ่ง ครั้งที่สอง และครั้งที่สาม

จากการนำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม โดยทดสอบ 3 ครั้ง การทดสอบครั้งที่หนึ่งเป็นการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองสอน 15 วัน การทดสอบครั้งที่สองเป็นการทดสอบทันทีหลังจากที่ทำการทดลองสอนแล้ว และ การทดสอบครั้งที่สาม กระทำเมื่อสิ้นสุดการทดสอบครั้งที่สองไปแล้วเป็นเวลา 15 วัน

ตาราง 1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเนื้อเยื่อของกลุ่มตัวอย่าง
ทั้ง 3 กลุ่ม จากการทดสอบครั้งที่หนึ่ง ครั้งที่สอง และครั้งที่สาม

ระดับพัฒนาการ ทางสติปัญญา	ค่า สถิติ	กลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามวิธีการ								
		วิธีกลุ่มสัมพันธ์			วิธีสอนแบบธรรมชาติ			วิธีควบคุม		
		ครั้งที่			ครั้งที่			ครั้งที่		
		1	2	3	1	2	3	1	2	3
TC	n	10	10	10	10	10	10	10	10	10
	$\bar{X}$	16.3	20.5	20.0	16.5	20.7	17.7	16.4	14.9	16.7
	S^2	48.01	29.39	33.33	33.61	13.57	20.9	20.67	20.32	13.79
C	n	10	10	10	10	10	10	10	10	10
	$\bar{X}$	17.5	21.2	21.0	17.9	22.2	20.2	16.6	15.4	16.2
	S^2	20.06	17.51	13.11	30.99	31.73	17.96	40.93	30.27	38.84
PF	n	10	10	10	10	10	10	10	10	10
	$\bar{X}$	22.9	24.5	24.7	19.3	22.5	19.7	21.1	19.7	20.5
	S^2	15.66	23.83	44.23	38.23	26.5	48.68	8.54	16.01	23.39
รวม	n	30	30	30	30	30	30	30	30	30
	$\bar{X}$	18.9	22.07	21.9	17.9	21.8	19.2	18.03	16.67	17.8
	S^2	34.51	25.10	32.37	33.27	22.92	37.68	26.52	25.47	27.41

จากตาราง 1 แสดงว่า ก่อนทำการทดลองสอนคะแนนเฉลี่ยจากผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อผืนผ้าของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม กลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมาคำสุก ภายหลังการทดลองสอนแล้วทำการทดสอบทันที คะแนนเฉลี่ยของวิธีกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมคาเพิ่มขึ้นจากเดิม แต่วิธีควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยลดลง จึงทำให้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทั้งสามแตกต่างกันมากยิ่งขึ้น เมื่อทำการทดสอบครั้งที่สามซึ่งกระทำเมื่อสิ้นสุดการทดสอบครั้งที่สองไปแล้วเป็นเวลา 15 วัน คะแนนเฉลี่ยของวิธีกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมคาลดลง มีค่าน้อยกว่าผลการทดสอบครั้งที่สองแต่ยังคงสูงกว่าผลการทดสอบครั้งที่หนึ่ง ส่วนวิธีควบคุมคะแนนเฉลี่ยจากผลการทดสอบครั้งที่สาม เพิ่มมากขึ้นกว่าผลการทดสอบครั้งที่สองแต่ก็ยังคงต่ำกว่าผลการทดสอบครั้งที่หนึ่ง

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเผยแพร่ของกลุ่มตัวอย่าง
ทั้ง 3 กลุ่ม จากผลการทดสอบครั้งที่หนึ่ง ครั้งที่สอง และครั้งที่สาม

ระดับ พัฒนาการ ทางสติปัญญา	กา สถิติ	กลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามวิธีการ								
		วิธีกลุ่มสัมพันธ์			วิธีสอนแบบธรรมชาติ			วิธีควบคุม		
		ครั้งที่			ครั้งที่			ครั้งที่		
		1	2	3	1	2	3	1	2	3
TC	n	10	10	10	10	10	10	10	10	10
	$\bar{X}$	139.1	151.5	150.6	151.8	156.0	157.2	147.6	147.2	146.0
	S^2	188.77	113.83	111.16	125.29	106.67	155.51	299.82	136.4	163.33
C	n	10	10	10	10	10	10	10	10	10
	$\bar{X}$	153.9	163.8	163.9	149.1	154.5	156.6	145.6	146.1	144.8
	S^2	238.99	158.18	188.32	79.21	81.61	204.44	208.71	149.21	250.4
TF	n	10	10	10	10	10	10	10	10	10
	$\bar{X}$	159.2	166.2	167.5	148.8	154.7	155.0	155.1	150.3	156.0
	S^2	225.29	181.29	179.83	270.4	132.01	135.33	102.1	56.01	95.56
รวม	n	30	30	30	30	30	30	30	30	30
	$\bar{X}$	150.73	161.17	160.67	149.9	155.07	156.07	149.43	147.87	148.83
	S^2	277.51	192.35	203.40	149.27	99.86	154.55	206.81	109.28	184.13

จากตาราง 2 แสดงว่า ก่อนทำการทดลองสอน คะแนนเฉลี่ยจากผลการทดสอบ ทดสอบทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเพื่อนของคู่ตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม กลุ่มที่ใช้วิธี กลุ่มสัมพันธภาพคะแนนเฉลี่ยสูงสุดและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ใช้วิธีควบคุมต่ำสุด ภายหลัง ทำการทดลองสอนแล้วทดสอบทันที คะแนนเฉลี่ยของวิธีกลุ่มสัมพันธภาพและวิธีสอนแบบธรรมคา เพิ่มขึ้นจากเดิม แต่วิธีควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยลดลง จึงทำให้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทั้งสาม แตกต่างกันไปมากขึ้น เมื่อทำการทดสอบครั้งที่สาม ซึ่งกระทำเมื่อทำการทดสอบครั้งที่สองไปแล้ว เป็นเวลา 15 วัน คะแนนเฉลี่ยของวิธีกลุ่มสัมพันธภาพมีค่าลดลง แต่คะแนนเฉลี่ยของวิธีสอนแบบ ธรรมคามีค่าเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ส่วนวิธีควบคุม คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากการทดสอบครั้งที่สอง เล็กน้อย แต่ก็ยังคงต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบครั้งที่หนึ่ง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบผลการทดลองและการทดสอบสมมติฐาน

1. เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติต่อการแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนแบบธรรมชาติ และวิธีควบคุมจากคะแนนการทดสอบครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สอง ดังแสดงในตาราง 3 และตาราง 4

ตาราง 3 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสามกลุ่มจากคะแนนการทดสอบครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สอง

การทดสอบ	ค่าสถิติ	วิธีกลุ่มสัมพันธ์	วิธีสอนแบบธรรมชาติ	วิธีควบคุม
ครั้งที่หนึ่ง	$\bar{X}$	18.90	17.90	18.03
ครั้งที่สอง	$\bar{X}$	22.07	21.80	16.67
	Sd	4.46	5.57	3.43
	n	30	30	30
	t	3.89*	3.84*	2.17*

$$t_{.05} = 1.699, \quad df = 29$$

จากตาราง 3 แสดงว่า

1. กลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เพิ่มขึ้น จากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. กลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมดามีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. กลุ่มที่ใช้วิธีควบคุมมีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ลดลงจาก เดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นั่นคือการสอนความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ให้แกกลุ่มตัวอย่าง ด้านความรู้ความเข้าใจได้เพิ่มขึ้นทั้งในกลุ่มสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และสอนแบบธรรมชาติ แตกกลุ่มควบคุมกลับลดลง

ตาราง 4 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการแสดงออกถึงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสามกลุ่มจากการทดสอบครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สาม

การทดสอบ	ค่าสถิติ	วิธีกลุ่มสัมพันธ์	วิธีสอนแบบธรรมชาติ	วิธีควบคุม
ครั้งที่หนึ่ง	$\bar{X}$	150.73	149.90	149.43
ครั้งที่สอง	$\bar{X}$	161.17	155.07	147.87
	S_d	7.10	6.43	9.44
	n	30	30	30
	t	8.05 *	4.40 *	0.91

$$t_{.05} = 1.699, df = 29$$

จากตาราง 4 แสดงว่า

1. กลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติต่อการแสดงออกถึงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. กลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมชาติมีทัศนคติต่อการแสดงออกถึงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. กลุ่มที่ใช้วิธีควบคุมมีทัศนคติต่อการแสดงออกถึงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ลดลงจากเดิมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นั่นคือการสอนการสอนความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ให้แกกลุ่มตัวอย่างด้านทัศนคติต่อการแสดงออกถึงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ได้เพิ่มขึ้นทั้งในกลุ่มสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และสอนแบบธรรมชาติ แต่ในกลุ่มควบคุมคงเดิม

2. ทดสอบสมมติฐาน

เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1 "วิธีการทั้ง 3 วิธี จะให้ผลในการสอนเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่แตกต่างกันดังนี้"

1.1 กลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่สูงกว่ากลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมดาและกลุ่มที่ใช้วิธีความคุม

1.2 กลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมดามีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่สูงกว่ากลุ่มที่ใช้วิธีความคุม

จึงทดสอบด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมโดยใช้คะแนนจากการสอบครั้งแรกเป็นตัวร่วมดังแสดงในตาราง 5 และ 6

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม

Source	SS'	df	MS'	F
วิธีสอน	515.54	2	257.77	16.51*
ระดับพัฒนาการทางสติปัญญา	15.18	2	7.59	0.49
Interaction	18.42	4	4.61	0.30
Error	1249.06	80	15.61	
Total	1798.20	88		

$$F_{.05} = 3.123, df = 2, 80; F_{.05} = 2.497, df = 4, 80$$

จากตาราง 5 แสดงว่า

1. ความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ ภายหลังการทดลองสอนของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมชาติ และกลุ่มที่ใช้วิธีควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่า การใช้วิธีการที่ต่างกันคือ วิธีกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนแบบธรรมชาติ และวิธีควบคุม จะส่งผลให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่แตกต่างกัน เพื่อให้ทราบว่าวิธีการใดส่งผลให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่มากกว่า จึงนำเฉลี่ยที่ปรับแล้วของความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบโดย Newman - Keuls Statistic ดังแสดงในตาราง 6

2. ความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ ภายหลังการทดลองสอนของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ในแต่ละระดับพัฒนาการทางสติปัญญา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติหมายความว่า ระดับพัฒนาการทางสติปัญญาขึ้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม ขั้นรูปธรรมและขึ้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม ได้รับผลจากความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ไม่แตกต่างกัน

3. ไม่มี Interaction ระหว่างระดับพัฒนาการทางสติปัญญาและวิธีการ หมายความว่าเมื่อใช้วิธีแต่ละวิธีกับกลุ่มที่มีระดับพัฒนาการต่างกันทั้งสามกลุ่ม ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 6 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของความรู้ความเข้าใจในเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่เป็นรายคู่ในแต่ละวิธีการโดยใช้

วิธีการ		วิธีควบคุม	วิธีกลุ่มสัมพันธ์	วิธีสอนแบบธรรมชาติ
	$\bar{X}$	16.79	21.74	21.99
วิธีควบคุม	16.79	-	4.95 [*]	5.20 [*]
วิธีกลุ่มสัมพันธ์	21.74	-	-	0.25
วิธีสอนแบบธรรมชาติ	21.99	-	-	-
r			2	3
$q_{.95}(r, 87)$			2.82	3.38
$q_{.95}(r, 87) \sqrt{MS_{\text{error}}/n}$			2.03	2.44

จากตาราง 6 แสดงว่า

1. กลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่สูงกว่ากลุ่มที่ใช้วิธีควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1.1
2. กลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์และกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมชาติมีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1.1
3. กลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมชาติมีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่สูงกว่ากลุ่มที่ใช้วิธีควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1.2

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อ
เพื่อน ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม

Source	SS'	df	MS'	F
วิธีสอน	2153.86	2	1078.93	14.10*
ระดับพัฒนาการทางสติปัญญา	315.81	2	157.91	2.07
Interaction	149.47	4	39.87	0.52
Error	6109.99	80	76.37	
Total	8739.13	88		

$$F_{.05} = 3.123, \quad df = 2, 80; \quad F_{.05} = 2.497, \quad df = 4, 80$$

จากตาราง 7 แสดงว่า

1. ทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเพื่อนภายหลังการทดลองสอนของกลุ่ม
ตัวอย่างทั้งสามกลุ่มคือ กลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมชาติ และกลุ่มที่ใช้
วิธีควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่า จากการ
ที่ใช้วิธีแตกต่างกันคือการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนแบบธรรมชาติ วิธีควบคุม จะส่งผลให้
เด็กมีทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเพื่อนแตกต่างกัน เพื่อให้ทราบว่าวิธีการใดส่งผลให้
เด็กมีทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเพื่อนได้สูงกว่า จึงนำคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของ
ทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเพื่อนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบ โดยใช้
Newman-Keuls Test ดังแสดงในตาราง 8

2. ทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเพื่อนภายหลังการทดลองสอนของกลุ่ม
ตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม ในแต่ละระดับพัฒนาการทางสติปัญญามีความแตกต่างกันอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติ หมายความว่าระดับพัฒนาการทางสติปัญญาขึ้นกี่ยวไปสู่ขั้นรูปธรรม ขั้นรูปธรรม

และขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรมไม่มีผลต่อทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่

3. ไม่มี Interaction ระหว่างระดับพัฒนาการทางสติปัญญาและวิธีการ หมายความว่าเมื่อใช้วิธีการแต่ละวิธีกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกัน ทั้งสามกลุ่มทำให้ทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 8 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่เป็นรายกลุ่ม ในแต่ละวิธีการ โดยใช้ Newman - Keuls Test

วิธีการ		วิธีควบคุม	วิธีสอนแบบธรรมชาติ	วิธีกลุ่มสัมพันธ์
	$\bar{X}$	148.16	155.13	160.81
วิธีควบคุม	148.16	-	6.97*	12.65*
วิธีสอนแบบธรรมชาติ	155.13	-	-	5.68*
วิธีกลุ่มสัมพันธ์	160.81	-	-	-
r			2	3
q.95 (r, 87)			2.82	3.38
q.95 (r, 87) / $\sqrt{M_{error}/n}$			4.50	5.39

จากตาราง 8 แสดงว่า

1. กลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่สูงกว่ากลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมชาติและกลุ่มที่ใช้วิธีควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1.1

2. กลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมชาติมีทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อผู้อื่นสูงกว่ากลุ่มที่ใช้วิธีควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1.2

การทดสอบสมมติฐานข้อ 2 "ในกลุ่มที่เด็กได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกันจะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความเชื่อเพื่อผู้อื่นแตกต่างกันดังนี้

2.1 เด็กที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม จะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความเชื่อเพื่อผู้อื่นสูงกว่าเด็กที่อยู่ในขั้นรูปธรรมและชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม

2.2 เด็กที่อยู่ในขั้นรูปธรรมจะได้รับผลในการเรียนรู้ เรื่องความเชื่อเพื่อผู้อื่นสูงกว่าเด็กที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม"

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อผู้อื่นในแต่ละระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์

Source	SS'	df	MS'	F
Total	464.72	28		
Error	395.76	26	15.22	
ระดับพัฒนาการทางสติปัญญา	68.97	2	34.48	2.27

$$F .05 = 3.37, \quad df = 2, 26$$

จากตาราง 9 แสดงว่า ความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อผู้อื่นภายหลังการทดลองสอนของกลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ในแต่ละพัฒนาการทางสติปัญญาทั้งสามขั้นคือ ชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม ขั้นรูปธรรม และชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่า ในกลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ ระดับพัฒนาการทั้งสามขั้น ไม่มีผลต่อความรู้ ความเข้าใจในเรื่องความเชื่อเพื่อผู้อื่น ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อ
เปิดเผยในแต่ละระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์

Source	SS ¹	df	MS ¹	F
Total	982.85	28		
Error	966.06	26	37.15	
ระดับพัฒนาการทางสติปัญญา	16.84	2	8.42	0.23

$$F_{.05} = 3.37, \quad df = 2, 26$$

จากตาราง 10 แสดงว่า ทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเปิดเผยภายหลังการ
ทดลองสอนของกลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ในแต่ละระดับพัฒนาการทางสติปัญญาทั้งสามชั้นคือ
ชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม ขั้นรูปธรรม และชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรมมีความแตกต่างกันอย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่าในกลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ระดับพัฒนาการทั้งสามชั้นไม่มีผลต่อ
ทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเปิดเผย ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2

การทดสอบสมมติฐานข้อ 3 "ผลรวมของระดับพัฒนาการทางสติปัญญาและวิธีการสอน
จะให้ผลต่อการเรียนรู้เรื่องความเชื่อเพื่อเปิดเผยแตกต่างกัน"

จากตาราง 5 และ 7 แสดงให้เห็นว่า ไม่มีผลรวม (Interaction) ระหว่าง
ระดับพัฒนาการทางสติปัญญาและวิธีการ หมายความว่าเมื่อใช้วิธีการแต่ละวิธีกับกลุ่มที่มีระดับ
พัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันทั้ง 3 กลุ่ม ทำให้เกิดความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง
สถิติทั้งด้านความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเปิดเผย ซึ่งไม่สอดคล้อง
กับสมมติฐานข้อ 3

ตอนที่ 3 การทดสอบความคงทนของการเรียนรู้ (Retention) ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ที่ใช้วิธีการที่แตกต่างกัน โดยเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนจากการทดสอบครั้งที่หนึ่งกับครั้งที่สาม และเปรียบเทียบคะแนนจากการสอบครั้งที่สองกับครั้งที่สาม เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 4 ซึ่งการทดสอบครั้งที่สามนี้กระทำเมื่อสิ้นสุดการทดสอบครั้งที่สองไปแล้วเป็นเวลา 15 วัน

การทดสอบสมมติฐานข้อ 4 "การใช้วิธีการสอนต่างกันทำให้มีความคงทนของการเรียนรู้เรื่องความเชื่อเพื่อเผชิญต่างกันดังนี้

4.1 กลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์จะมีความคงทนของการเรียนรู้ทั้งทางด้านความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเผชิญ

4.2 กลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมดา ไม่มีความคงทนของการเรียนรู้ทั้งทางด้านความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเผชิญ"

ตาราง 11 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อ
 ปล่อย จากคะแนนการทดสอบครั้งที่หนึ่งกับครั้งที่สามและคะแนนการทดสอบครั้งที่สองกับ
 ครั้งที่สามในวิธีกลุ่มสัมพันธ์

การทดสอบ ค่าสถิติ	ความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อปล่อย			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
$\bar{X}$	18.90	21.90	22.07	21.90
n	30	30	30	30
S_d	5.54		3.66	
t	2.97 *		0.25	

$$t_{.05} = 1.699, df = 29$$

จากตาราง 11 แสดงว่า คะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อเพื่อปล่อย
 จากการทดสอบครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สามมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 แต่คะแนนจากการทดสอบครั้งที่สองและครั้งที่สามมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
 หมายความว่า หลังจากการไ้วิธีกลุ่มสัมพันธ์แล้วเป็นเวลา 15 วัน คะแนนจากการทดสอบครั้งที่
 ที่สามแม้ว่าจะลดลงก็ตาม แต่ก็ยังสูงกว่าผลการทดสอบครั้งที่หนึ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
 .05 แสดงว่ามีความคงทนของการเรียนรู้ความความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อปล่อย
 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4.1

ตาราง 12 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่จากการทดสอบครั้งที่หนึ่งกับครั้งที่สาม และคะแนนจากการทดสอบครั้งที่สองกับครั้งที่สาม ในวิธีกลุ่มสัมพันธ์

การทดสอบ ค่าสถิติ	ทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
$\bar{X}$	150.73	160.67	161.17	160.67
n	30	30	30	30
S_d	8.53		5.33	
t	6.38*		0.51	

$$t_{.05} = 1.699, \quad df = 29$$

จากตาราง 12 แสดงว่า คะแนนทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่จากการทดสอบครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สามมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่คะแนนจากการทดสอบครั้งที่สองและครั้งที่สามมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติหมายความว่าหลังจากการใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์แล้วเป็นเวลา 15 วัน คะแนนจากการทดสอบครั้งที่สามยังคงสูงกว่าผลจากการทดสอบครั้งที่หนึ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ามีความคงทนของการเรียนรู้ด้านทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4.1

ตาราง 13 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อ
 เนื้อเยื่อจากคะแนนการทดสอบครั้งที่หนึ่งกับครั้งที่สาม และคะแนนการทดสอบครั้งที่สอง
 กับครั้งที่สามในวิธีสอนแบบธรรมชาติ

การทดสอบ สถิติ	ความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเนื้อเยื่อ			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
$\bar{X}$	17.9	19.2	21.8	19.2
n	30	30	30	30
SD	5.64		5.04	
t	1.26		2.83*	

$$t_{.05} = 1.699, df = 29$$

จากตาราง 13 แสดงว่า คะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเนื้อเยื่อ
 จากการทดสอบครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สามแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่คะแนนจาก
 การทดสอบครั้งที่สองและครั้งที่สามมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 หมายความว่า หลังจากการใช้วิธีสอนแบบธรรมชาติแล้วเป็นเวลา 15 วัน คะแนนจากการ
 สอบครั้งที่สามลดลงจากการสอบครั้งที่สอง ซึ่งทำให้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
 สถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยจากการสอบครั้งที่สามแล้วจะสูงกว่าการ
 สอบครั้งที่หนึ่ง แต่ก็มีมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าไม่มีความคงทน
 ของการเรียนรู้ความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเนื้อเยื่อ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน
 ขอ 4.2

ตาราง 14 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อผู้อื่น
จากคะแนนการทดสอบครั้งที่หนึ่งกับครั้งที่สามและคะแนนการทดสอบครั้งที่สองกับการทดสอบ
ครั้งที่สาม ในวิธีสอนแบบธรรมชาติ

การทดสอบ ค่าสถิติ	ทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อผู้อื่น			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
$\bar{X}$	149.9	156.07	155.07	156.07
n	30	30	30	30
S_d	8.70		8.69	
t	3.88*		0.63	

$$t_{.05} = 1.699, \quad df = 29$$

จากตาราง 14 แสดงว่า คะแนนทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อผู้อื่นจากการทดสอบครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สามแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่คะแนนจากการทดสอบครั้งที่สองและครั้งที่สามมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติหมายความว่า หลังจากใช้วิธีสอนแบบธรรมชาติแล้วเป็นเวลา 15 วัน คะแนนจากการทดสอบครั้งที่สามยังคงสูงกว่าคะแนนจากการทดสอบครั้งที่หนึ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ามีความคงทนของการเรียนรู้ด้านทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อผู้อื่น ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4.2

ตาราง 15 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อ
 เพื่อแม่จากการทดสอบครั้งที่หนึ่งกับครั้งที่สาม และคะแนนการทดสอบครั้งที่สองกับ
 ครั้งที่สาม ในวิธีควบคุม

ค่าสถิติ	การทดสอบ	ความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อแม่			
		ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
$\bar{X}$		18.03	17.8	16.67	13.8
n		30	30	30	30
S_d		4.36		4.94	
t		0.29		1.25	

$$t_{.05} = 1.699, \quad df = 29$$

จากตาราง 15 แสดงว่า คะแนนความรู้ความเข้าใจในเรื่องความเชื่อเพื่อ
 เพื่อแม่จากการทดสอบครั้งที่หนึ่งกับครั้งที่สามและจากการทดสอบครั้งที่สองกับครั้งที่สาม
 มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่าเมื่อสิ้นสุดการทดสอบครั้งที่สอง
 ไปแล้วเป็นเวลา 15 วัน ความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อแม่ไม่แตกต่างไปจาก
 ผลการทดสอบครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สอง ซึ่งแสดงว่าการใช้วิธีควบคุมนั้น ความรู้ความเข้าใจ
 เรื่องความเชื่อเพื่อแม่ไม่ได้เปลี่ยนแปลง

ตาราง 16 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อผู้อื่น
จากคะแนนการทดสอบครั้งที่หนึ่งกับครั้งที่สาม และคะแนนจากการทดสอบครั้งที่สองกับครั้งที่
สาม ในวิธีความคุม

การทดสอบ ค่าสถิติ	ทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อผู้อื่น			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
$\bar{X}$	149.43	148.93	147.87	148.93
n	30	30	30	30
Sd	8.53		5.33	
t	0.32		1.09	

$$t_{.05} = 1.699 \quad df = 29$$

จากตาราง 16 แสดงว่า คะแนนทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อผู้อื่นจากการทดสอบครั้งที่หนึ่งกับครั้งที่สามและจากการทดสอบครั้งที่สองกับครั้งที่สาม มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่า เมื่อสิ้นสุดการทดสอบครั้งที่สองไปแล้วเป็นเวลา 15 วัน ทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อผู้อื่นไม่แตกต่างไปจากผลการทดสอบครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สอง ซึ่งแสดงว่า การใช้วิธีความคุมนั้นทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อผู้อื่นไม่ได้เปลี่ยนแปลง

ผลการศึกษาในตอนที่ 3 นี้ แสดงว่าในกลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์จะมีความคงทนของการเรียนรู้ทั้งทางด้านการรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อผู้อื่น ส่วนในกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมดาที่มีความคงทนของการเรียนรู้ด้านทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อผู้อื่น แต่ไม่มีความคงทนของการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่อง

ความเชื่อเพื่อเพื่อนำ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4.1 และสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4.2 ในด้านความรู้ความเข้าใจ เรื่องความเชื่อเพื่อเพื่อนำ แต่ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4.2 ในเรื่องทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเพื่อนำ

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อความหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อจะให้เห็นว่าการสอนเรื่องความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่แก่กลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมดา และกลุ่มควบคุม ทั้ง 3 กลุ่มนี้กลุ่มใดจะได้รับผลในการเรียนรู้มากที่สุดในด้านต่อไปนี้

1.1 ความรู้ความเข้าใจเรื่อง ความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่

1.2 ทักษะต่อการแสดงความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่

2. เพื่อศึกษาว่าผลของการสอนเรื่องความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์จะมีผลแตกต่างกันระหว่างเด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกัน หรือไม่ อย่างไร

3. เพื่อศึกษาร่วม (Interaction) ของวิธีการสอน และระดับพัฒนาการทางสติปัญญาที่มีต่อเรื่องความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่

4. เพื่อศึกษาความคงทนของการเรียนรู้ (Retention) เรื่องความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ จากการใช้วิธีสอนแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2524 จำนวน 90 คน โดยกลุ่มตัวอย่างจากเด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกัน 3 ชั้น คือ

1. ชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม (The Transitional to Concrete Operations) จำนวน 30 คน

2. ขั้นรูปธรรม (The Period of Concrete Operations) จำนวน 30 คน

3. ขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม (The Transitional to Formal Operations) จำนวน 30 คน

เมื่อได้กลุ่มตัวอย่าง 90 คนแล้ว แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ 30 คน กลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมชาติ 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน โดยให้เด็กในแต่ละกลุ่มมีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาทั้ง 3 ขั้น ขั้นละ 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเดือแผ่ จำนวน 33 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. แบบสอบถามทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเดือแผ่ จำนวน 40 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. เครื่องมือวัดระดับพัฒนาการทางสติปัญญาตามทฤษฎีของเพียเจต์ ซึ่งประกอบด้วย

3.1 เครื่องมือวัดระดับสติปัญญาในชั้นปฏิบัติการด้วยรูปธรรม ซึ่งใช้เครื่องมือ

3 ชุด คือ

3.1.1 เครื่องมือวัดการรวมประเภท (Class - Inclusion)

3.1.2 เครื่องมือวัดเรื่องการอนุรักษ์ปริมาณที่ต่อเนื่อง

(Conservation of Continuous Quantity)

3.1.3 เครื่องมือวัดการอนุรักษ์น้ำหนัก (Conservation of Weight)

3.2 เครื่องมือวัดระดับสติปัญญาในชั้นปฏิบัติการด้วยนามธรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำตามลำดับดังนี้

1. นำแบบทดสอบสติปัญญาตามทฤษฎีของเพียเจต์ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างแล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม ขั้นรูปธรรมและขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรมขั้นละ 30 คน แล้วสุ่มเป็นกลุ่มทดลอง กลุ่มสอนแบบธรรมชาติ และกลุ่มควบคุม โดยอัตราส่วนเท่า ๆ กัน

2. นำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจและแบบสอบถามทัศนคติต่อการแสดงความคิดเห็นเพื่อเชื่อแน่วไปทดสอบและสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดก่อนการทดลอง
3. ทำการทดลองดังนี้
 - 3.1 สอนความเชื่อเพื่อเชื่อแน่วด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ในกลุ่มทดลอง
 - 3.2 สอนความเชื่อเพื่อเชื่อแน่วโดยวิธีสอนแบบธรรมชาตินในกลุ่มสอนแบบธรรมชา
 - 3.3 ไม่ทำการสอนใด ๆ เลยในกลุ่มควบคุม
4. นำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจและแบบสอบถามทัศนคติทดสอบและสอบถามกับกลุ่มทดลอง กลุ่มสอนแบบธรรมชา และกลุ่มควบคุม หลังจากสอนเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแน่วในกลุ่มทดลอง และกลุ่มสอนแบบธรรมชาแล้ว
5. หลังจากนั้นอีก 15 วัน ทำการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจและสอบถามทัศนคติต่อการแสดงความคิดเห็นเพื่อเชื่อแน่วอีกครั้งหนึ่ง
6. นำผลที่ได้จากแบบทดสอบและแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ เพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

วิธีจัดการกับข้อมูล

1. นำผลจากการทดสอบมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้กำหนดไว้
2. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ เรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแน่ว และทัศนคติต่อการแสดงความคิดเห็นเพื่อเชื่อแน่ว
3. ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล โดยการ
 - 3.1 การแจกแจงแบบโค้งปกติ (Normal Distribution)
 - 3.2 ความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of Variance)
4. เปรียบเทียบระหว่างการทดสอบครั้งที่ 1 (Pre-Test) และการทดสอบครั้งที่ 2 (Post-Test) ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม

5. ทดสอบความแตกต่างของผลการเรียนรู้ ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อการแสดงความรู้ความเข้าใจของการทดสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) โดยใช้คะแนนจากการทดสอบครั้งที่ 1 เป็นตัวแปรร่วม

6. เมื่อค่าวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้วจึงเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้ Newman - Keuls Test

7. ทดสอบความแตกต่างระหว่างการทดสอบครั้งที่ 1 กับการทดสอบครั้งที่ 3 และการทดสอบครั้งที่ 2 กับการทดสอบครั้งที่ 3 ทั้ง 3 กลุ่ม เพื่อพิจารณาความคงทนของการเรียนรู้ (Retention) โดยใช้ t-test

8. ทดสอบความแตกต่างของผลการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่จากการทดสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) โดยใช้คะแนนจากการทดสอบครั้งแรกเป็นตัวแปรร่วม เพื่อพิจารณาระดับพัฒนาการทางสติปัญญาใดได้รับผลการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ดีกว่ากัน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อทดลองสอนเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่แล้ว ผลปรากฏว่ากลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมดา มีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่เพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนกลุ่มควบคุมมีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ลดลงจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ลดลงจากเดิมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามปรากฏว่า การทดลองสอนเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนแบบธรรมดาและวิธีควบคุม ส่งผลให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่แตกต่าง

กันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า

2.1 กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 กลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมดามีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่แตกต่างจากกลุ่มที่สอนแบบธรรมดาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ปรากฏว่า การทดลองสอนเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนแบบธรรมดาและวิธีควบคุม ส่งผลให้เด็กมีทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า

3.1 กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 กลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมดามีทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่สูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ของกลุ่มตัวอย่างที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ ปรากฏว่า ในกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ของกลุ่มตัวอย่างที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ ปรากฏว่า ในกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันมีทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. ผลการศึกษาความร่วมมือ (Interaction) ของระดับพัฒนาการทางสติปัญญา และวิธีสอน พบว่า ไม่มีความร่วมมือของระดับพัฒนาการทางสติปัญญาและวิธีสอน

7. ผลการศึกษาความคงทนของการเรียนรู้ (Retention) ด้านความรู้ ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ เมื่อสิ้นสุดการทดลองไปแล้ว 15 วัน ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า

7.1 กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความคงทนของการเรียนรู้ โดยมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่สูงกว่าผลการทดสอบครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

7.2 กลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมชาติไม่มีความคงทนของการเรียนรู้ โดยมีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่แตกต่างจากผลการทดสอบครั้งที่หนึ่งอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

7.3 กลุ่มควบคุมมีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่แตกต่างจากผลการทดสอบครั้งที่หนึ่งอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

8. ผลการศึกษาความคงทนของการเรียนรู้ (Retention) ด้านทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ เมื่อสิ้นสุดการทดลองไปแล้ว 15 วัน ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า

8.1 กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความคงทนของการเรียนรู้โดยมีทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่สูงกว่าการทดลองครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8.2 กลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมชาติมีความคงทนของการเรียนรู้ โดยมีทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่แตกต่างจากการทดสอบครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8.3 กลุ่มควบคุมมีทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่แตกต่างจากผลการทดสอบครั้งที่ 1 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

1. เมื่อทดลองสอนเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแนแล้ว ผลปรากฏว่า กลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมชาติมีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแนเพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าวิธีการสอนทั้ง 2 วิธี ทำให้ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแนสูงขึ้น ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มได้รับการสอนโดยมีเนื้อหาและผู้อสอนคนเดียวกันมีการจัดการสอนขึ้นในโรงเรียนซึ่งผู้สอนสามารถควบคุม และจัดสิ่งเร้าเพื่อให้ผู้เรียนแสดงศักยภาพในการตอบสนองสิ่งเร้าได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นผลทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

ส่วนกลุ่มควบคุมซึ่งคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแนทดลองนั้น เป็นผลพวงมาจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ได้เข้าร่วมกิจกรรมยุวกาชาดและลูกเสือ ในระยะทำการทดลองจึงทำให้เกิดความเหนื่อยล้า ส่งผลให้คะแนนความรู้ความเข้าใจลดลง แต่ในกลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์และกลุ่มที่สอนแบบธรรมดานั้นได้รับการสอนอย่างมีระบบคือมีโครงการสอน ที่ประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย เนื้อหา และกิจกรรมที่แน่นอน จึงทำให้มีคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแนสูงขึ้น ถึงแม้ว่าจะได้รับผลพวงจากการเข้าร่วมกิจกรรมยุวกาชาดและลูกเสือเหมือนกับกลุ่มควบคุมก็ตาม ส่วนในด้านทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแนในกลุ่มควบคุมนั้นไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งแสดงว่าการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ และยุวกาชาดของกลุ่มทดลองไม่ก่อให้เกิดผลพวงทางด้านทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแน ดังนั้น ในการทดลองเกิดในด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ไม่ได้รับการสอนมาก่อนจึงไม่ควรจะทดสอบในระยะที่เด็กมีกิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาดหรือกิจกรรมที่คล้าย ๆ กัน

2. ผลการเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแนของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ภายหลังการทดลองพบว่าทั้ง 3 กลุ่มมีความรู้ความเข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมชาติมีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และกลุ่มที่สอนแบบธรรมชาติได้รับการสอนจาก

โรงเรียน โดยให้ผู้สอนคนเดียวกัน มีโครงการสอนที่แน่นอน ซึ่งประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย เนื้อหา วิธีการสอน และวิธีการประเมินผลที่เป็นระบบต่อเนื่องกัน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิด ความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ สมถวิล อัจฉรินทร์ (สมถวิล อัจฉรินทร์ 2505 : 7) ได้เสนอวิธีการสอนที่ได้ผลไว้ว่า ครูควรจะต้องจุดมุ่งหมาย ในการสอน การใช้อุปกรณ์การสอนเข้าช่วย ควรจัดกิจกรรมที่น่าสนใจให้เด็กมีส่วนร่วมใน กิจกรรม มีรายงาน อภิปราย และโต้วาที นอกจากนี้ จีรารัตน์ ชีรเวทย์ (จีรารัตน์ ชีรเวทย์ 2514 : 51 - 55) ได้วิจัยพบว่า การใช้อุปกรณ์และกิจกรรมต่าง ๆ ในการสอน จะช่วยส่งเสริมด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหา ที่เรียนมากขึ้น

เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อผีผ่นที่ปรับแล้ว ของกลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมดา มาเปรียบเทียบกัน ปรากฏว่า คะแนน ความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อผีผ่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่ง สอดคล้องกับการวิจัยของ บัทยา เทพอัศรพงศ์ (บัทยา เทพอัศรพงศ์ 2516 : 83 - 85) พชรี เอี่ยมทัศน (พชรี เอี่ยมทัศน 2518 : 46 - 49) เสริมศิริ เมนะเศวต (เสริมศิริ เมนะเศวต 2519 : 50) และขวสี นาคทัต (ขวสี นาคทัต 2524 : 43) ซึ่งพบว่าสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีการสอน แบบธรรมดานั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เพราะการสอนทั้งสองวิธีถึงแม้จะมี วิธีการต่างกัน แต่ให้ผู้สอนและเนื้อหาเหมือนกันทุกประการ ด้วยเหตุนี้วิธีการสอนที่ต่างกัน จึงไม่ทำให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อผีผ่นต่างกัน แต่ความคงทนของการเรียนรู้ ในวิธีกลุ่มสัมพันธ์ดีกว่าวิธีสอนแบบธรรมดา

3. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อผีผ่นของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่ม ภายหลังการทดลองสอนพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีทัศนคติต่อการแสดง ความเชื่อเพื่อผีผ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อนำคะแนนเฉลี่ย ที่ปรับแล้วมาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่ากลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ และกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบ ธรรมดามีทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อผีผ่นดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ (เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ 2520 : 38 - 40) การที่เด็กได้มีข้อมูลใหม่ ๆ มีส่วนสำคัญทำให้ทัศนคติเปลี่ยนแปลง

(Triandis. 1971 : 3) นอกจากนี้ประภาเพ็ญ สุวรรณ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520 : 64 - 66) ได้กล่าวถึงทัศนคติว่าขึ้นอยู่กับการศึกษาที่บุคคลประเมินผลต่อสิ่งเร้าแล้ว เปลี่ยนมาเป็นความรู้สึกภายในที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการที่จะแสดงพฤติกรรมด้วยเหตุนี้กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนเรื่องความเชื่อเพื่อเดือเดื่องจึงมีทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเดือเดื่องสูงกว่ากลุ่มควบคุม

สำหรับการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเดือเดื่องที่ปรับแล้วของกลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมดา ปรากฏว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเดือเดื่องสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์สภาพการเรียนรู้การสอนต่างจากกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบธรรมดา กล่าวคือกลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์มีบรรยากาศในการเรียนที่เป็นอิสระกว่าการสอนแบบธรรมดา เพราะเด็กไม่ต้องจำเจกับการฟังครูอธิบายอย่างเฉียว เด็กมีกิจกรรมที่กระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เช่น การเล่นเกม แสดงบทบาทสมมติ ได้มีโอกาสทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งการทำงานเป็นกลุ่มเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมได้ (กิริติ ศรีวิเชียร 2522 : 30) การสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ เด็กจะเรียนรู้ด้วยตนเองได้มีโอกาสแก้ปัญหาซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ทัศนคติเปลี่ยนไปดังที่ ฉันทนา ภาคบงกช (ฉันทนา ภาคบงกช 2517 : 15) ได้กล่าวว่า การสอนให้ไปกลุ่มธรรม และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น ผู้สอนต้องเน้นถึงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการค้นพบด้วยตนเอง ซึ่งรวมถึงการแก้ปัญหาค้น ดังนั้นการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์จึงทำให้มีทัศนคติสูงกว่าการสอนแบบธรรมดา ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ปัทมา เทพอักษรพงศ์ (ปัทมา เทพอักษรพงศ์ 2516 : 83 - 85) พชรวิ เอี่ยมทัศน (พชรวิ เอี่ยมทัศน 2518 : 46 - 49) เสริมศิริ เมนะเศวต (เสริมศิริ เมนะเศวต 2520 : 49 - 50) และวิริยะ บุญะนิวาสน์ (วิริยะ บุญะนิวาสน์ 2523 : 50) ซึ่งพบว่า การสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ทำให้นักเรียนมีทัศนคติดีกว่าการสอนแบบธรรมดา

4. ผลการศึกษาการสอนเรื่องความเชื่อเพื่อเดือเดื่อง โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ของเด็ก ที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกัน พบว่า ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อการแสดง

ความเชื่อเพื่อเชื่อแต่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เพราะความเชื่อเพื่อเชื่อแต่เป็นคุณธรรมที่พบเห็นเป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นในบ้าน ในโรงเรียน แม้กระทั่งการเดินทางไปมา เด็กจะได้พบเห็นบ่อย ๆ ใ้รับการปลูกฝังอบรมจากครอบครัว ครูอาจารย์ตั้งแต่เล็ก ๆ เด็กมีโอกาสดแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแต่เสมอ ๆ ในชีวิตประจำวัน เด็กจึงมีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแต่คล้าย ๆ กัน แม้ว่าจะมีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วิรัช จาณนอม (วิรัช จาณนอม 2520 : 62) ที่ศึกษาการหาเหตุผลทางตรรกศาสตร์กับการคิดหาเหตุผลเชิงจริยธรรมไม่มีความสัมพันธ์กันแต่อย่างใด และยังสอดคล้องกับการวิจัยของ สุริยา เหมทะศิลป์ (สุริยา เหมทะศิลป์ 2521 : 58) ซึ่งพบว่าการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและระดับสติปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นการสอนเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแต่ โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์นั้นสามารถสอนได้เหมือนกับเด็กในระดับสติปัญญาตั้งแต่ต้นทางไปสู่ขั้นสูงขึ้นไป

5. จากการศึกษาผลรวม (Interaction) ของระดับพัฒนาการทางสติปัญญาและวิธีสอน พบว่า ไม่มีผลรวมระหว่างระดับพัฒนาการทางสติปัญญาและวิธีการสอน แสดงว่าเมื่อใช้วิธีการแต่ละวิธีกับกลุ่มที่มีระดับพัฒนาการต่าง ๆ กันทั้ง 3 กลุ่ม ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งทางด้านความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแต่

6. จากการศึกษาเรื่องความคงทนของการเรียนรู้ (Retention) ภายหลังสิ้นสุดการทดลองสอนไปแล้วเป็นเวลา 15 วัน ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีสอนต่างกัน พบว่า กลุ่มที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความคงทนของการเรียนรู้ ทั้งทางด้านความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแต่ ส่วนกลุ่มที่สอนแบบธรรมดาไม่มีความคงทนของการเรียนรู้ในด้านความรู้ความเข้าใจ แต่มีความคงทนในด้านทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแต่ ทั้งนี้เพราะกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์ มีโอกาสปฏิบัติและแก้ปัญหา เด็กจึงมีความสนใจทเรียน เข้าใจทเรียนได้เร็ว และจดจำได้นาน (ยุพิน พานิชกุล 2520 : 100) ส่วนในด้านทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแต่นั้นมีความคงทนทั้ง 2 กลุ่ม คือ ทั้งกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และกลุ่มที่สอนโดยวิธี

ธรรมดา เป็นเพราะคุณธรรมด้านความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่เป็นสิ่งที่พบในชีวิตประจำวันมาก ได้รับ การอบรมสั่งสอนจากครอบครัวและสถาบันสังคม เมื่อเด็กได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างมีระบบใน โรงเรียนเพียงเล็กน้อยเด็กก็คงพบทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ไว้ได้

การวิจัยในเรื่องความงมงยนี้ผลการวิจัยจะสอดคล้องกันคือ การสอนโดยวิธีกลุ่ม สัมพันธ์จะมีความงมงยในเรื่องความเข้าใจและทัศนคติ แต่การสอนโดยวิธีแบบธรรมดาจะไม่ มีความงมงยทั้งด้านความรู้ความเข้าใจและทัศนคติ ซึ่งได้ผู้วิจัยไว้ เช่น พัทรี เอี่ยมทัศน (พัทรี เอี่ยมทัศน 2518 : 25 - 27) สุภาพรณ พวงจันเพชร (สุภาพรณ พวงจันเพชร 2519 : 28 - 36) เสริมศิริ เมนะเสวต (เสริมศิริ เมนะเสวต 2520 : 46 - 51) มณฑา ชงอินเนตร (มณฑา ชงอินเนตร 2521 : 55 - 58) และวิริยะ บุญยะวาสน์ (วิริยะ บุญยะวาสน์ 2523 : 47 - 49)

ข้อเสนอแนะ

1. ทางด้านการศึกษา

1.1 การสอนเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์สามารถนำไปใช้ กับเด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญา ตั้งแต่ขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรมคือ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1.2 ในการสอนเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ควรจะสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ เพราะก่อให้เกิดความงมงยในการเรียนรู้ดีกว่าวิธีการสอน แบบธรรมดา

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น กรมวิชาการ สำนักงาน ประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจัดอบรมครูสอนจริยศึกษาให้รู้จักสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มากขึ้น

1.4 เนื่องจากการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ใช้เวลาาน ฉะนั้นควรจะรวม จริยศึกษาเนื้อหาที่คล้าย ๆ กัน มารวมสอนในกิจกรรมเดียวกันเพื่อลดเวลาในการสอน คือ สอนให้สัมพันธ์กัน

1.5 ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาคควรรวบรวมวิธีการสอนจริยศึกษาที่ได้ผลดีที่สุด ในแต่ละเนื้อหา เพื่อผู้สอนจะได้ใช้วิธีที่ดีที่สุด

1.6 เนื่องจากการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกัน ทำงานเป็นกลุ่ม และรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การสอนวิธีนี้จึงเหมาะกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ขึ้นมา

2. ทางด้านการวิจัย

2.1 ควรทดลองสอนจริยศึกษาในเนื้อหาอื่น ๆ ตามหลักสูตรชั้นประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เพื่อทราบว่า เนื้อหาใดควรสอนก่อนเนื้อหาใดควรสอนทีหลัง

2.2 ควรทดลองสอนเรื่องความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ในระดับที่ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และสูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อดูว่า ผลการเรียนรู้ชั้นใดจะได้ผลดีกว่า

2.3 ควรศึกษาองค์ประกอบหรือตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะของครอบครัว เพศ เป็นต้น

2.4 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่กับคุณธรรมด้านอื่น เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2.5 ควรศึกษาว่าวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีผลต่อการทำงานเป็นกลุ่มของสังคมหรือไม่

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การศาสนา, กรม กองวัฒนธรรม พิธีกรรมและวัฒนธรรม 2521, 172 หน้า
- "การสร้างวิจิตรภาพขึ้นในหัวใจเด็ก" แม่และเด็ก 26(9) 19 กันยายน 2518
- ศิริวิ. ศรีวิเชียร "การจัดวิธีศึกษาในโรงเรียน" คุรุปริทัศน์ 10 : 30 ตุลาคม 2522
- สุรศักดิ์, กรมฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน่วยการสอนพิธีกรรม ม.ป.ป., 331 หน้า
- จรรยา สุวรรณทัต ดวงเดือน พันธมนวาทิน และเพ็ญนช ประจวบปัจฉิม ฤกษ์กรรม
ศาสตร์ เล่ม 1 พื้นฐานความเข้าใจจิตวิทยา โหราศาสตร์ 2521, 110 หน้า
- จิราภรณ์ วิธเวทย์ การทดลองสอนวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ภาพยนตร์
และสื่อ วิทยาลัย ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2514, 80 หน้า อัดสำเนา
- จันดี รักการดี คู่มือการปฏิบัติงานโครงการ "วัดพัฒนาราม" เรื่องจิตตคติ และ
ความต้องการ โรงเรียนร่วมทองถิ่น 2508, 87 หน้า
- ฉลอง ติชมย์รัตน์ กระบวนการกลุ่มก่อนประกอบการเรียนวิชาการศึกษา 325 : งาน
หลักฐาน กรมการฝึกหัดครู วิทยาลัยครูภูเก็ต ส.ป. 2519 วิทยาลัยครูภูเก็ต 2521,
 21 หน้า
- ลิ้นพนา ภาทองทอง การวิจัยเชิงคุณภาพ หน่วย "วันสำคัญของชาติ" ชั้นประถมปีที่ 2
ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ วิทยาลัย ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517,
 164 หน้า อัดสำเนา
- ลาวสี นาคพิภ อิทธิพลของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ก่อนและหลังต่อการเรียนวิชาศีลธรรม
และความมีวินัยแห่งตน ปริญญาโท ม.ค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 2524, 189 หน้า อัดสำเนา
- ลูอิส อ่อนโลกสูง พัฒนาการของการยอมรับสภาพเพื่อเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย ภาควิชา
 การแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน 2518,
 32 หน้า อัดสำเนา

เชิดศักดิ์ โสวาสินธ์ การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร 2520, 130 หน้า

การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ โอเดียนสโตร์ 2522, 206 หน้า

ทิตนา แหมณี "ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอน" กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1

บูรพาภิบาลการพิมพ์ 2522, 249 หน้า

นันทนา เทพบริรักษ์ การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ หน่วย "พลังงาน"

โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมชาติ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิทยานิพนธ์ คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518, 64 หน้า อุดรธานี

บ้านเมือง 15 กรกฎาคม 2524 หน้า 4

บัญชา ศรีประมง กิจกรรมเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ อมรินทร์การพิมพ์ 2521, 253 หน้า

นันทนา เทพบริรักษ์ การสอนอ่านภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

วิทยานิพนธ์ คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2516, 183 หน้า อุดรธานี

ประภาเพ็ญ สุวรรณ ทัศนคติ : การจัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย ไทยวัฒนา

สารนิร 2520, 143 หน้า

แปลก สอนิธิรักษ์ แบบเรียนที่ละธรรมประโยคประถมศึกษาตอนปลาย อักษรเจริญทัศน์

2513, 202 หน้า

พักริ เอี่ยมทัศน์ การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาคณิตศาสตร์ หน่วย "ร้อยละ" โดยวิธี

กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมชาติในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วิทยานิพนธ์ คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518, 165 หน้า อุดรธานี

ภิกขุ ทัมมานันท์ การนิเทศที่นิเทศศาสตร์ สัมมนาที่ศิลปนิพนธ์ พิมพ์ครั้งที่ 4 2516, 24 หน้า

มณฑา ทองถิ่นเนตร การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาเรขาคณิต โดยวิธีกระบวนการกลุ่ม

สัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมชาติในชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า วิทยานิพนธ์ คม. จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย 201 หน้า

เขาวงกต เคตะคุปต์ กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา

วิทยานิพนธ์ คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2516, 297 หน้า อุดรธานี

- วาทินทร์ ม่วงสุวรรณ ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับเลี้ยงดูแบบไร้ความรักและแบบควบคุม
ความเอื้อเฟื้อเอื้อเฟื้อ และวิสัยทางสังคม วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
- ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2517, 189 หน้า อุดมศึกษา
- วิเชียร เกตุสิงห์ สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย พิมพ์ครั้งที่ 6 2523, 181 หน้า
- วิเชียร ทองบุช การเปรียบเทียบการเกิดให้เหตุผลตามหลักอนุรักษ์และการให้เหตุผลเชิง
จริยธรรมของนักเรียนที่ได้รับการยอมรับเลี้ยงดู และภูมิหลังทางสังคมต่างกัน วิทยานิพนธ์
- กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 119 หน้า อุดมศึกษา
- วิรัช จาพอนอม การเปรียบเทียบการเกิดหาเหตุผลตามหลักตรรกศาสตร์ และการคิดหา
เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับอายุ 13 และ 15 ปี ในกรุงเทพมหานครและ
ในชนบท วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520,
- 73 หน้า อุดมศึกษา
- วิริยะ บุญยะวาสน์ การเปรียบเทียบการสอนจริยธรรมโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับ
การสอนแบบธรรมดาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิทยานิพนธ์ สศ.ม. มหาวิทยาลัย
- เกษตรศาสตร์ 2523, 145 หน้า อุดมศึกษา
- สมเกียรติ ทัพยทัศน์ การเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กในเมืองและชนบทในเรื่อง
ความคิด ในชั้นปฏิบัติการควมงามธรรมและสังคมกับด้านความน่าจะเป็น วิทยานิพนธ์
- กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 82 หน้า อุดมศึกษา
- สมถวิล อุดจรัตน์ การสำรวจภาวะคิดในวิชาศีลธรรมในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2505, 120 หน้า อุดมศึกษา
- สมบัติ มหารักษ์ การสอบถ้อยนิพนธ์ เอกสารประกอบการสอนวิชาประถม 321 มหาวิทยาลัย
- ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม 2520, 156 หน้า
- สะอาด เจริญรัฐ การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทย เรื่อง "ลูกน้อยดอยสูง"
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบธรรมดา
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2503, 186 หน้า อุดมศึกษา

สุบัญญัติ กล้ายนิล "เพื่ยเจ้กัันแนวการให้การศึกษา" คุรุปริทัศน์ 3(5) 13 - 18

พฤษภาคม 2521

สุพัทธา เป็ณบับตระกูล การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์เรื่อง "สิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม" ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบปกติ วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523, 172 หน้า อักส์เนา

สุภา มาลาภูค ฌ อุษยยา "การปลูกฝังจริยธรรมในเด็กไทย" แม่และเด็ก 21(2) 7 - 19, 38 - 41 กุมภาพันธ์ 2518

สุภาพรณ พวงจันเพชร การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาศีลธรรมหน่วย "คุณธรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัย" โดยใช้วิธีการบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมชาติในชั้นประถมศึกษาปีที่หก วิทยานิพนธ์ ศ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 145 หน้า อักส์เนา

สุรวัช กรีวัช, ม.ร.ว. "การสอนจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา" ประชาศึกษา 29(8) 42 - 46 มีนาคม 2521

สุริยา เหมตะลีลป์ ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมระดับสติปัญญาและการยอมรับตนเองของเด็กวัยรุ่นตอนต้น วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 48 หน้า อักส์เนา

เสริมสิริ เมณะเศวต การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาหลักการสอนหน่วย "โรงเรียนประถมศึกษา" โดยใช้วิธีการบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมชาติ ในชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา วิทยานิพนธ์ ศ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 134 หน้า อักส์เนา

Anastasi, Anne. Psychological testing. 3rd ed. London, Macmillan, 1968. 665 p.

Baldwin, Alfred L. Theories of Child Development, New York, John Wiley & Sons Inc, 1968. 618 p.

Cronbach, Lee Joseph. Essentials of Psychological Testing. New York, Harper and Brothers Inc., 1970. 752 p.

Edwards, Allen L. Techniques of Attitude Scale Construction. Vakils, Faffer and Simas, Private Ltd., Bombay, India, 1969. 542 p.

- Ferguson, George A. Statistic Analysis. London, Mc Graw-Hill Kogakusha Ltd. 1971. 492 p.
- Flavell, J.H. The Development Psychology of Jean Piaget. New York, D. Van Nostrand Company Inc., 1963. 472 p.
- Hilgard, Ernest P. Introduction to Psychology. 3rd ed., New York, Harcourt, Brance and World Inc., 1962. 678 p.
- Insko, Chester A. Theories of Attitude Change. New York, Meredith Publishing Company, 1972. 540 p.
- Kulesnik, Walter P. Educational Psychology. Mc Graw-Hill Inc., 1970. 485 p.
- Kirk, Roger E. Experimental Design Procedures for the Behavioral Sciences. California, Wadsworth Publishing Company Inc., 1968. 577 p.
- Lickona, T. "Research on Piaget's theory of Moral Development," Moral Development and Behavior Theory, Research and Social Issues. New York, Finchart and Winston, 1976. 430 p.
- Lindquist, Everett Franklin with Chapters by Gordon V. Anderson (and others). Educational Measurement. 2nd ed., American Council on Education Washington D.C. 1955. 819 p.
- Lindzey, Gardner and Elliot Aronson. The Handbook of Social Psychology. Vol. 3, New York Addison Wesley Publishing Co., 1969. 43 p.
- Newcomb Theodore H. Social Psychology. New York, The Dryden Press Publishers, 1954. 591 p.
- North, Sartain and Strange Chapman. Psychology Understanding Human Behavior. Mc Graw-Hill Book Company, 1973. 464 p.
- Nunnally Jum C. Test and Measurement. New York, Mc Graw-Hill Book Company, 1959. 446 p.
- Oppen, P. Sylvia. "Intellectual Development in Thai Children," Doctor's Thesis, Cornell University, 1971. 325 p.
- Piaget, J. The Origins of Intelligence in Children Translated by Margaret Cook. New York, International Universities Press, 1952. 419 p.
- Piaget and Barbell Inhelder. The Psychology of the Child. New York, Basic Book, Inc., 1969. 173 p.

- Thurstone, L. L. "Attitude Can be Measure," in Reading in Attitude Theory and Measurement. New York, John Wiley and Sons, Inc., 1967. 479 p.
- Tissana Piansame. A Model for Pre-Survice Teacher Training in Human Relations for Thailand. Unpublished Ph.D Thesis, Arizona State University, 1972. 257 p.
- Triandis, Harry C. Attitude and Attitude Change. New York, John Wiley & Sons Inc., 1971. 232 p.
- Winer, B.J. Statistical Principles in Experimental Design. 2nd ed., New York, Mc Graw-Hill, Inc., 1971. 909 p.

การคำนวณ

ภาคผนวก ก

การวางกำหนดน้ำหนักเนื้อหาและข้อสอบ

ภาคผนวก ข

แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่อง ความเชื่อเพื่อพ่อแม่

ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่อง ความ-
-เชื่อเพื่อพ่อแม่

แบบสอบถามทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อพ่อแม่

ค่าอำนาจจำแนก วิเคราะห์ตามรายข้อของแบบสอบถามทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อ
พ่อแม่

ภาคผนวก ค

โครงการสอนเรื่อง ความเชื่อเพื่อพ่อแม่ โดยวิธีสอนแบบธรรมชาติ

โครงการสอนเรื่อง ความเชื่อเพื่อพ่อแม่ โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์

ภาคผนวก ง

เนื้อหาเรื่องความเชื่อเพื่อพ่อแม่

ภาคผนวก จ

แสดงการทดสอบสมมติฐานเบื้องต้นของสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ภาคผนวก ก
การวางกำหนดน้ำหนักเนื้อหาและข้อสอบ

หัวข้อ เนื้อเรื่อง	เวลาที่วัด	จำนวนข้อสอบ วัดความรู้ความ เข้าใจเรื่องความ เชื่อเพื่อพ่อแม่	จำนวนข้อสอบ วัดทัศนคติต่อ การแสดงความ เชื่อเพื่อพ่อแม่	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
1. ความหมายของ ความเชื่อเพื่อ พ่อแม่	30 นาที	3	4	1. เพื่อให้ นักเรียนทราบ ความหมายและ เข้าใจลักษณะ สำคัญของความ เชื่อเพื่อพ่อแม่ 2. เพื่อให้ นัก- เรียนปฏิบัติตน ให้เป็นผู้มีความ เชื่อเพื่อพ่อแม่ ได้ถูกต้อง 3. นักเรียน สามารถอธิบาย ลักษณะของคน ที่มีความเชื่อเพื่อ พ่อแม่	ข้อสอบ วัดความรู้ ความเข้าใจ ข้อ 3, 5, 26 ข้อสอบ วัดทัศนคติ ข้อ 10, 20, 26, 39
2. ลักษณะและ ความสำคัญ ของความ เชื่อเพื่อ พ่อแม่	15 นาที		5	1. นักเรียน สามารถบอกได้ ว่าความเชื่อ พ่อแม่มีความ สำคัญอย่างไร	ข้อสอบ วัดความรู้ ความเข้าใจ ข้อ 15, 22, 27,

เนื้อเรื่อง	เวลาที่นำเสนอ	จำนวนข้อสอบ วัดความรู้ความ เข้าใจเรื่องความ เชื่อเพื่อพ่อแม่	จำนวนข้อสอบ วัดทัศนคติต่อ การแสดงความ เชื่อเพื่อพ่อแม่	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
3. หน้าที่ของ ความเชื่อเพื่อ พ่อแม่	45 นาที			2. เพื่อให้เด็ก เรียนให้ความ ช่วยเหลือตาม ความเห็นชอบ ของตนเมื่อมี โอกาสและ ศรัทธา 3. นักเรียน สามารถแสดง ความเชื่อเพื่อ พ่อแม่ต่อผู้อื่น ได้ถูกต้องตาม โอกาส	33 ข้อสอบวัด ทัศนคติข้อ 1, 5, 21 27, 30
3.1 ทาง ทรัพย์สิน ของ		4	4	1. นักเรียน สามารถจำและ จำแนกหน้าที่ของ ความเชื่อเพื่อ พ่อแม่ได้ อย่างถูกต้อง 2. นักเรียน สามารถเลือก	ข้อสอบวัด ความรู้ ความเข้าใจข้อ 6 7, 19,

ข้อ ๔ เนื้อเรื่อง	เวลาที่ได้อ่าน	จำนวนข้อสอบ วัดความรู้ความ เข้าใจเรื่องความ สุข สุข ๔ เอื้อเอื้อเอื้อเอื้อ	จำนวนข้อสอบ วัดทัศนคติต่อ การแสวงหา สุข สุข ๔ เอื้อเอื้อเอื้อเอื้อ	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
3.2 ทาง กาย		2	6	จิตนึกของ ความเอื้อเอื้อ เอื้อเอื้อเอื้อ เหมาะสมกับ สถานการณ์	3 ข้อสอบ วัดทัศนคติ ข้อ 3, 11, 19, 37 ข้อสอบวัด ความรู้ความ เข้าใจข้อ 2, 17 ข้อสอบวัด ทัศนคติ ข้อ 2, 4, 8, 15, 17, 28 ข้อสอบวัด ความรู้ ความเข้าใจ ข้อ 4, 13, 25, 26 ข้อสอบวัด ทัศนคติข้อ 6, 7
3.3 ทาง วาจา		4	6		

เนื้อเรื่อง	เวลาที่ได้อ่าน	จำนวนข้อสอบ วัดความรู้ความ เข้าใจเรื่องความ เชื่อเพื่อเผยแผ่	จำนวนข้อสอบ วัดทัศนคติต่อ การแสดงความ เชื่อเพื่อเผยแผ่	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
3.4 ทาง จิตปัญญา		3	3		18, 23, 31, 35 ข้อสอบวัด ความรู้ ความเข้าใจข้อ 11, 18 21 ข้อสอบ วัดทัศนคติ ข้อ 9, 29, 33 ข้อสอบ วัดความรู้ ความ เข้าใจ ข้อ 1, 12, 14, 20 ข้อสอบ วัดทัศนคติ
3.5 ทาง ใจ		4	4		

เนื้อเรื่อง	เวลาที่ให้สอน	จำนวนข้อสอบ วัดความรู้ความ เข้าใจเรื่องความ เชื่อเพื่อพ่อแม่	จำนวนข้อสอบ วัดทัศนคติต่อ การแสดงความ เชื่อเพื่อพ่อแม่	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
..ประโยชน์ ของความเชื่อ เพื่อพ่อแม่	30 นาที	2	2	1. เพื่อให้ ทราบประ โยชน์ของ ความเชื่อ เพื่อพ่อแม่ 2. เพื่อให้ พุทธศาสนา ดำรงอยู่ นาน 3. เพื่อให้ นักเรียน ซาบซึ้งและ เห็นคุณค่า ของความ เชื่อเพื่อ พ่อแม่เห็น ประโยชน์ ส่วนรวม	ข้อ 14, 22, 36 38 ข้อสอบวัด ความรู้ความ เข้าใจข้อ 16, 32 ข้อสอบวัดทัศน คติข้อ 12, 16

เนื้อเรื่อง	เวลาที่สอน	จำนวนข้อสอบ วัดความรู้ความ เข้าใจเรื่องความ เชื่อเพื่อพ่อแม่	จำนวนข้อสอบ วัดทัศนคติต่อ การแสดงความ เชื่อเพื่อพ่อแม่	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
5. การนำ ความเชื่อเพื่อ พ่อแม่ไป ปฏิบัติกันอย่าง ถูกต้อง	30 นาที	7	6	มากกว่า ส่วนตน 1. เพื่อให้เด็ก เรียนรู้ปฏิบัติ ตนให้เป็นผู้มี ความเชื่อเพื่อ พ่อแม่ 2. เพื่อให้เด็ก เรียนรู้วิธี ผู้ที่มีความเชื่อ เพื่อพ่อแม่ 3. เพื่อให้เด็ก เรียนรู้แสดง ความเชื่อเพื่อ พ่อแม่ทุกครั้ง ที่มีโอกาส 4. เพื่อให้เด็ก เรียนรู้ร่วมกับ ผู้ที่มีความเชื่อ เพื่อพ่อแม่ 5. เพื่อให้เด็ก	ข้อสอบวัด ความรู้ ความเข้าใจข้อ 8, 9, 10, 23, 24, 29 ข้อสอบวัด ทัศนคติข้อ 13, 24, 25, 32, 34, 40

เนื้อเรื่อง	เวลาที่ไปสอน	จำนวนข้อสอบ วัดความรู้ความ เข้าใจเรื่องความ เชื่อเพื่อผืนแผ่นดิน	จำนวนข้อสอบ วัดทัศนคติต่อ การแสดงความ เชื่อเพื่อผืนแผ่นดิน	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
				เรียนเด็ก ปฏิบัติความ เชื่อเพื่อผืน แผ่นดินจากสิ่ง ง่าย ๆ ไป จนถึงสิ่ง ยาก ๆ และ จากบุคคล ที่อยู่ใกล้ ไปจนถึงบุคคล ที่อยู่ห่างออก ไป	

ภาคผนวก ข

- แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ
- แบบสอบถามทัศนคติต่อการแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- ค่าอำนาจจำแนก วิเคราะห์ตามรายข้อของแบบสอบถามทัศนคติ

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบทดสอบฉบับนี้ต้องการถามความรู้ความเข้าใจทั่วไปเกี่ยวกับเรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยให้นักเรียนอ่านแล้วพิจารณาจากความรู้ที่นักเรียนเคยทราบมาว่าควรจะเป็นข้อความใดที่ถูกต้อง โดยตอบตามความรู้จริงที่เป็นอยู่มากที่สุด ผลคะแนนของการทดสอบฉบับนี้จะไม่มีผลกระทบบอะไร ต่อการเรียนของนักเรียนแต่อย่างใดทั้งสิ้น

ขอขอบคุณนักเรียนทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบทดสอบ.

วิธีตอบแบบทดสอบ

ให้เขียนเครื่องหมาย $\times$ ลงในช่องซึ่งตรงกับอักษร ก ข ค หรือ ง ซึ่งเป็นคำตอบ ที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว ของแต่ละข้อลงในกระดาษคำตอบเท่านั้น

ตัวอย่าง

ข้อ ๐. เราสมควรจะปลุกฝังความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้แก่คนในวัยใด

ก. เด็ก

ข. ผู้ใหญ่

ค. คนชรา

ง. ทุก ๆ วัย

ถ้านักเรียนคิดว่าข้อ ง. คือคำตอบที่ถูกต้องก็เลือกตอบข้อ ง. ลงในกระดาษคำตอบ

ข้อ	ก	ข	ค	ง
				$\times$

ในกรณีที่นักเรียนเลือกตอบไปแล้วแต่ต้องการเปลี่ยนคำตอบจากข้อ ง. เป็นข้อ ค.

ให้นักเรียนขีดฆ่าคำตอบเดิม แล้วกาเครื่องหมาย $\times$ ใหม่ดังนี้

ข้อ	ก	ข	ค	ง
			$\times$	$\times$

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเรื่องผี

๑) ข้อใดเป็นความเชื่อเรื่องผี

- ก. ไสยศาสตร์ใช้ทำนายทายทัก
- ข. จุรีช่วยสุนทรหำการบ้านเพื่อนจะได้ลอก
- ค. มาลีส่งสารเพื่อนเมื่อเพื่อนถูกตลงโทษ
- ง. สุนัขช่วยเพื่อนเฝ้าทองการได้เป็นรัก

๒) สุภาหาหนังสือมาให้เป็นโดยไม่ตั้งใจ มาลีไม่โกรธสุภามาลีแสดงถึงความเชื่อเรื่องสุภาทาง

- ก. ใจ
- ข. วาจา
- ค. กาย
- ง. ทวีภัย

๓) เราจะแสดงความเชื่อเรื่องผีผ่านทางกายได้โดย

- ก. ให้เพื่อนยืมสิ่งของ
- ข. ยืมหนังสือให้เพื่อน
- ค. ช่วยวิ่งเด็กข้ามถนน
- ง. ส่งสารเด็กเมื่อเจ็บปวดให้

๔) การช่วยเหลือเพื่อนข้อใดไม่ใช่ว่าความเชื่อเรื่องผี

- ก. สุภาให้เพื่อนยืมเงินเพราะเพื่อนไม่มีเงินใช้
- ข. วิมลช่วยวิชัยยกโต๊ะเพราะโต๊ะหนัก
- ค. บันเทิงช่วยวินัยล้างโต๊ะเพราะถูกลูกกัก
- ง. สมเคศช่วยสมพรทำความสะอาดห้องเพราะห้องสกปรก

หมายเหตุ: ฉบับสมบูรณ์อยู่ที่ภาควิชา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

ตาราง แสดงค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r)

ข้อ	ค่า P	ค่า r	ข้อ	ค่า P	ค่า r
1	.42	.26	18	.35	.52
2	.73	.39	19	.56	.42
3	.75	.52	20	.36	.22
4	.40	.58	21	.46	.45
5	.76	.44	22	.59	.36
6	.59	.44	23	.51	.66
7	.76	.50	24	.25	.28
8	.50	.40	25	.75	.72
9	.65	.29	26	.46	.41
10	.61	.52	27	.52	.30
11	.57	.36	28	.43	.44
12	.63	.45	29	.47	.46
13	.45	.66	30	.35	.40
14	.36	.32	31	.49	.54
15	.69	.49	32	.60	.50
16	.58	.42	33	.41	.51
17	.37	.29			

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในเรื่องความเชื่อเพื่อเผยแพร่

เท่ากับ .76

แบบสอบถามที่สนับสนุนการแสดงความเชื่อเพื่อแผ้ว

1. คำแนะนำ แบบสอบถามนี้ไม่มีข้อใดถูกหรือผิด แต่ผู้ตอบแต่ละคนจะตอบแตกต่างกันไปตามความถนัด ความรู้สึก และประสบการณ์เฉพาะตัว ขอให้ท่านอ่านข้อความอย่างช้า ๆ แล้วพิจารณาว่าท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใด แล้วเลือกตอบตามความรู้สึกจากใจจริงของท่าน
2. วิธีการตอบ ได้เขียนเครื่องหมาย ลงในข้อ ก ข ค ง หรือ จ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยทำในกระดาษคำตอบเท่านั้น

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อ ๐. การส่งเสริมให้นักเรียนมีความเชื่อเพื่อแผ้ว

เราเห็นด้วยกับข้อความนี้หรือไม่

ก. เห็นด้วยอย่างยิ่ง ข. เห็นด้วย ค. ไม่แน่ใจ ง. ไม่เห็นด้วย จ. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ถ้านักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนี้อย่างยิ่งก็เลือกตอบข้อ ก

ข้อ	ก	ข	ค	ง	จ
๐					

(แสดงว่านักเรียนเห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะให้มีการส่งเสริมให้นักเรียนมีความเชื่อเพื่อแผ้ว)

3. แบบสอบถามนี้ไม่เกี่ยวข้องกับคะแนนประจำภาคของท่านแต่อย่างใด แต่การตอบตามความรู้สึกที่แท้จริงของท่านจะมีประโยชน์อย่างมากในการที่จะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้แก่เยาวชนไทยในรุ่นต่อไป ดังนั้นจึงขอให้ท่านตอบคำถามทุกข้ออย่างจริงจัง
ขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างดียิ่ง

ด้วยอย่างแบบทดสอบวัดทัศนคติเกี่ยวกับการแสดงความเชื่อเพื่อเชื่อนแม่

๐) เมื่อเห็นเพื่อนหนึ่งมีงานมาก เสนอมีก็จะเข้าไปช่วย โดยที่เพื่อนไม่ต้องขอมาก

เชอเห็นด้วยกับการกระทำของเสนหรือไม่

ก. เห็นด้วยอย่างยิ่ง ข. เห็นด้วย ค. ไม่แน่ใจ ง. ไม่เห็นด้วย จ. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

๐) เมื่อเห็นภรรยาของหมักหมักมีก็จะเข้าไปช่วย แม่เพื่อนจะเห็นว่าเป็นการกระทำเพื่อ

เขาหมักหมัก เชอเห็นด้วยกับการกระทำของศรีหรือไม่

ก. เห็นด้วยอย่างยิ่ง ข. เห็นด้วย ค. ไม่แน่ใจ ง. ไม่เห็นด้วย จ. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

๐) เวลาที่สำราญออกไปของมีก็จะถามเพื่อนว่า ใครอยากได้อะไรบ้าง หรือใครจะฝาก

อะไรบ้าง เชอเห็นด้วยกับการกระทำของสำราญหรือไม่

ก. เห็นด้วยอย่างยิ่ง ข. เห็นด้วย ค. ไม่แน่ใจ ง. ไม่เห็นด้วย จ. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

๐) อรุณรัตน์ไม่ยอมสละที่นั่งบนรถประจำทางให้แก่หญิงชราที่นั่งอยู่ เพราะมีผู้ชายที่นั่งอยู่

อีกหลายคนจึงควรจะสละให้หญิงชรานั้น

เชอเห็นด้วยกับการกระทำของอรุณรัตน์หรือไม่

ก. เห็นด้วยอย่างยิ่ง ข. เห็นด้วย ค. ไม่แน่ใจ ง. ไม่เห็นด้วย จ. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตามเหตุ นับถมมูรณอยู่ภากรกิจวิเทศา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร

ตาราง ค่าจำแนกวิเคราะห์ตามรายชื่อของแบบสอบถามทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเผยแพร่

ข้อที่	ค่า T	ข้อที่	ค่า T
1	2.91	21	2.49
2	3.41	22	4.47
3	3.60	23	3.83
4	3.91	24	2.83
5	3.54	25	6.32
6	3.07	26	2.48
7	4.72	27	4.01
8	4.05	28	4.83
9	6.34	29	5.89
10	3.57	30	2.69
11	2.06	31	5.62
12	2.70	32	2.74
13	3.74	33	4.72
14	7.02	34	2.18
15	2.01	35	4.22
16	3.05	36	2.98
17	3.85	37	2.34
18	4.57	38	6.21
19	5.49	39	3.25
20	5.40	40	2.84

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเผยแพร่เท่ากับ .79

ภาคผนวก ก

โครงการสอนเรื่องความเชื่อเพื่อพ่อแม่ โดยวิธีสอนแบบธรรมชา
โครงการสอนเรื่องความเชื่อเพื่อพ่อแม่ โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์

เรื่อง ความเชื่อเพื่อพ่อแม่

ระดับชั้น ประถมปีที่ 4 - 6

วิชา จริยศึกษา

จุดมุ่งหมายทั่วไป

1. เพื่อปลูกฝังจริยธรรมเรื่องความเชื่อเพื่อพ่อแม่ในตัวเด็ก
2. เพื่อให้นักเรียนสนใจเรื่องความเชื่อเพื่อพ่อแม่ จากการ ฟัง อ่าน พูด
3. เพื่อให้นักเรียนพยายามปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีความเชื่อเพื่อพ่อแม่
4. เพื่อให้นักเรียนสรรเสริญผู้ที่มีความเชื่อเพื่อพ่อแม่
5. เพื่อให้นักเรียนร่วมมือกับผู้ที่มีความเชื่อเพื่อพ่อแม่
6. เพื่อให้นักเรียนแสดงความเชื่อเพื่อพ่อแม่ทุกครั้งที่มีโอกาส

จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1. เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องความเชื่อเพื่อพ่อแม่จบแล้วสามารถให้คำจำกัดความเรื่อง ความเชื่อเพื่อพ่อแม่ได้อย่างถูกต้อง
2. เมื่อครูให้สถานการณ์ เด็กสามารถบอกได้ว่าสถานการณ์ใดเป็นความเชื่อเพื่อพ่อแม่ สถานการณ์ใดไม่ใช่ความเชื่อเพื่อพ่อแม่
3. เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องความเชื่อเพื่อพ่อแม่แล้วสามารถจำประเภทของความ เชื่อเพื่อพ่อแม่ได้อย่างถูกต้อง
4. เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องความเชื่อเพื่อพ่อแม่แล้วสามารถจำแนกประเภทของความ เชื่อเพื่อพ่อแม่ได้อย่างถูกต้อง
5. เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องความเชื่อเพื่อพ่อแม่แล้วนักเรียนสามารถเลือกไปประเภท ของความเชื่อเพื่อพ่อแม่ได้เหมาะสมกับสถานการณ์
6. เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องความเชื่อเพื่อพ่อแม่แล้วนักเรียนสามารถแสดงให้เห็น ความแตกต่างระหว่างประเภทของความเชื่อเพื่อพ่อแม่ได้อย่างถูกต้อง
7. เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องความเชื่อเพื่อพ่อแม่แล้วนักเรียนสามารถเปรียบเทียบ ระดับของความเชื่อเพื่อพ่อแม่ได้อย่างเหมาะสมกับความเป็นจริง

8. เมื่อนักเรียนพบผู้มีความเชื่อเพื่อพ่อแม่แล้วสามารถทราบได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความเชื่อเพื่อพ่อแม่ประเภทใด

9. เมื่อครูได้ลักษณะของความเชื่อเพื่อพ่อแม่แล้วเด็กสามารถจะจัดเข้าเป็นประเภทเดียวกันได้อย่างถูกต้อง

10. เมื่อเด็กเรียนจบแล้วเด็กสามารถเลือกใช้ความเชื่อเพื่อพ่อแม่ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

11. เมื่อนักเรียนเรียนจบแล้วสามารถบอกคุณค่าของความเชื่อเพื่อพ่อแม่ได้อย่างน้อยสามข้อ

12. เมื่อนักเรียนเรียนจบแล้วนักเรียนสามารถอธิบายลักษณะของคนที่มีความเชื่อเพื่อพ่อแม่ได้อย่างถูกต้อง

โครงการสอนเรื่องความเชื่อเชื่อพ่อแม่ โดยวิธีสอนแบบธรรมคา
เวลาที่ใช้ประมาณ 3 ชั่วโมง

เวลาที่ใช้	เนื้อหาสาระ	จุดประสงค์	ความคิดรวบยอด	สื่อการเรียน	กิจกรรม	ประเมินผล
50 นาที	ความเชื่อ เชื่อพ่อแม่ คือการให้ ของหรืออย่าง อื่นที่มีมากกว่า หรือของแปลก ใหม่ด้วยความ เต็มใจ	1. เพื่อให้ นักเรียน ทราบความ หมายและ เข้าใจลึก ซึ้งสำคัญ ของความ เชื่อเพื่อ พ่อแม่ 2. เพื่อให้ นักเรียน ปฏิบัติตน ให้เป็นผู้มี ความเชื่อ เชื่อพ่อแม่ ได้ถูกต้อง 3. เพื่อให้ นักเรียน สามารถ อธิบายลัก-	1. เด็กสามารถ ให้คำจำกัดความ เรื่องความเชื่อ เพื่อพ่อแม่ได้ถูก ต้อง 2. เด็กสามารถ แยกได้ว่าสถาน การณ์ใดเป็น ความเชื่อเพื่อ พ่อแม่สถานการณ์ ใดไม่ใช่ความเชื่อ เพื่อพ่อแม่	1. กระดาษ เขียนข้อความ แสดงความ เชื่อเพื่อพ่อแม่ 2. กระดาษ เขียนสถาน การณ์ต่าง ๆ ที่จะให้นัก เรียนแยกว่า สถานการณ์ ใดเป็นความ เชื่อเพื่อพ่อแม่ สถานการณ์ ใดไม่เป็น ความเชื่อเพื่อ พ่อแม่โดยมี ข้อความดังนี้ -ผู้ชายไทย พยายามหลีกเลี่ยงการถูก	1. ครูแนะนำ ตัวตัวเอง 2. ครูตั้ง ปัญหาให้ นักเรียน คิดว่า ถ้า สมมุติว่า เรียนมี อาหารที่ อร่อยอยู่ หนึ่งสิ่งทำ อย่างไร จึงจะกิน ได้ตลอดปี โดยให้นัก เรียนช่วย กันแสดง ความคิด เห็นอย่าง มีเหตุผล 3. ครูช่วย	1. สังเกตจาก การตอบคำ ถาม 2. จากการ ตรวจแบบ ฝึกหัด

เวลาที่ไป	เนื้อหาสาระ	จุดประสงค์	ความคิดรวบยอด	สื่อการเรียน	กิจกรรม	ประเมินผล
		และของคน ที่มีความเชื่อไม่ เชื่อแต่ใครอย่าง ถูกต้อง		เกิดต่อไปเป็น ทหาร -ผู้ที่สละทรัพย์ และสิ่งของ ช่วยผู้ประสบ อุทกภัยและ วาทภัย -ผู้ที่ประกอบ อาชีพโดย สุจริต -บุคคลที่ขับ รถตามกฎ จราจร -แพทย์และ พยาบาลไป ทำงานต่าง ประเทศ -คนมีรายได้ ไม่ยอมเสีย ภาษีได้รัฐ -พลเมืองดี ช่วยเหลือผู้ อื่นจนผู้ราย	ขึ้นแนวทางให้ นักเรียน ทราบว่าการ สมมุติว่า เรามีสิ่ง ของที่เพื่อน บ้านหรือ เพื่อนนัก เรียนไม่มี และเรามี อยู่เป็นจำ- นวนมากควร จะทำอย่าง ไรจึงจะเป็น การเห็นแก่ ตัว 4. เมื่อได้คำ ตอบว่าควร แบ่งปันสิ่ง ของให้เพื่อน บ้านหรือผู้อื่น ก็สรุปเป็น ความหมาย	

เวลาที่ใช้	เนื้อหาสาระ	จุดประสงค์	ความคิดรวบยอด	สื่อการเรียนรู้	กิจกรรม	ประเมินผล
				ฆ่าตาย - พอคำกักตุน สินค้าเพื่อให้ ใ้ราคาสูง - นักเรียนตั้ง ใจเรียนให้ ดีที่สุด - พูดจาปลอบ โยมนเพื่อน - สละที่นั่งให้ กับเด็ก คน อร่า บนรถ โดยสวาร์ - บุคคลที่ใช้ สิทธิของคน ในทางที่ถูก ที่ควร เป็น ใ้สิทธิใน การเลือก ตั้ง - นิสีคอาสา ที่ออกไป พัฒนาหมู่บ้าน	ว่าการกระทำ นั้น เป็นความ เอื้อเพื่อ ผู้อื่น พร้อมทั้ง คึกกระคาย ที่เขียน ความหมาย ของความ เอื้อเพื่อ ผู้อื่น กระดานคำ 5. คุรุทิศ ความสถาน การต่าง ๆ บนกระดาน แล้วให้นัก เรียนแต่ละ คนตอบว่า สถานการณ์ ใดเป็นความ เอื้อเพื่อ	

เวลาที่ได้	เนื้อหาสาระ	จุดประสงค์	ความคิดรวบยอด	สื่อการเรียน	กิจกรรม	ประเมินผล
45 นาที	<u>ความสำคัญ</u> <u>ของความ</u> <u>เชื่อเพื่อ</u> <u>เชื่อแต่</u> ความเชื่อ ผิดแต่ ยอมเป็น เสแสร้ง ปฏิบัติ ให้ประสบ ความสำเร็จ ในการทำงาน เพราะเป็นที่ รักใคร่นับถือ ของผู้อื่นการ แสดงความ เชื่อเพื่อเชื่อ แต่คงแสดง ความน่าใส่ใจ	1. นักเรียน สามารถบอก ได้ว่าความ เชื่อเพื่อเชื่อ แต่มีความ สำคัญอย่าง ไร 2. เพื่อให้ นักเรียน มีความ เห็น ชอบของตน เมื่อมีโอกาส และศรัทธา 3. นักเรียน สามารถ แสดงความ เชื่อเพื่อเชื่อ	1. ความเชื่อเชื่อ แต่ก่อให้เกิด ความเข้าใจอัน ดีทั้งผู้ให้และผู้รับ 2. ความเชื่อเชื่อ แต่ตามกาล เทศะเป็นสิ่งควร กระทำ 3. การรู้จักให้และ รู้จักรับก่อให้เกิด ความสุขทั้งผู้ให้ และผู้รับ	โน้ตบุท - ทหารกำรวจ ที่สละชีวิตเพื่อ ป้องกัน ประเทศชาติ	สถานการณ์ ใดไม่ใช่ 1. สำนักรว ว่ามีใครบ้าง ที่ไม่มีเครื่อง ใช้ เช่น ดินสอ ยาง ลบ และใคร บ้างที่มีของ เหล่านี้นมาก พอที่จะแบ่ง ปันได้ 2. แนะนำ ให้นักเรียน ที่มีของมาก พอแบ่งปัน ให้เพื่อนยืม ใช้หรือแลก เปลี่ยนกัน ได้	1. สังเกตการ ปฏิบัติตนใน เรื่องต่อไปนี้ - การแสดง ความเชื่อเพื่อ เชื่อแต่แบ่งปัน สิ่งของ - การแสดง ออกซึ่งความ มีน้ำใจใน โอกาสอันควร - การช่วยเหลือ ผู้อื่น 2. จากการ สัมภาษณ์ความ รู้สึกของนักเรียน ในฐานะผู้ให้ และผู้รับ

เวลาที่ไว้	เนื้อหาสาระ	จุดประสงค์	ความคิดรวบยอด	สื่อการเรียนรู้	กิจกรรม	ประเมินผล
	จริงไม่จริง ผรุสวาท	เมื่อผู้อื่น ได้ถูกต้อง ตามโอกาส			3. ครูแนะนำให้นักเรียนสังเกตความรู้สึกในการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นดังนี้ 3.1 ความรู้สึกก่อนที่จะให้ (เพียงแต่คิดและตั้งใจที่จะให้) 3.2 ความรู้สึกขณะที่กำลังให้ 3.3 ความรู้สึกเมื่อได้ให้แล้ว 3.4 ความรู้สึกระหว่างผู้ให้กับผู้รับ 4. ให้ผู้ให้และผู้รับได้แสดงความรู้สึก	

เวลาที่ใช้	เนื้อหาสาระ	จุดประสงค์	ความคิดรวบยอด	สื่อการเรียนรู้	กิจกรรม	ประเมินผล
45 นาที	<u>เทคนิคของ</u> <u>ความเชื่อ</u> <u>เพื่อแม่</u> ความเชื่อ เชื่อเพื่อแม่ แบ่งเป็น 5 ชนิด คือ 1.ความเชื่อ เพื่อแม่ ทางกาย 2.ความเชื่อ เพื่อแม่ ทางวาจา 3.ความเชื่อ เพื่อแม่	1.นักเรียน สามารถ จำและจำ แนกชนิดของ ความเชื่อ เพื่อแม่ ได้อย่างถูก ต้อง 2.นักเรียน สามารถ เลือกวิธี ของความ เชื่อเพื่อแม่ ได้เหมาะสม กับ	การแสดง ความ เชื่อเพื่อ แม่นั้นไม่จำ เป็นจะต้องแสดง ไต่เฉพาะหาให้ ทรัพย์สิน สิ่งของ เท่านั้นแต่สามารถ แสดงด้วย กาย วาจา ใจและ สติปัญญา	1.กระดาษ เขียนข้อความ เทคนิคของความ เชื่อเพื่อแม่ แม่ 2.กระดาษ สำหรับทำแบบ ฝึกหัด	รู้สึกเมื่อเป็น ผู้รับให้ เพื่อน ๆ ฟัง 5.ครูและนัก เรียนช่วยกัน สรุปความ เชื่อเพื่อแม่ แม่ 1.ให้นักเรียน ช่วยกันอภิ ปรายว่านอก จากจะให้บัน ding ของแล้ว นักเรียน สามารถช่วย ผู้อื่นด้วยวิธี ใดบ้าง 2.ครูแนะนำ ให้นักเรียน สรุปว่าการ ช่วยเหลือใน แต่ละวิธีนั้น เป็นความ	1.สังเกต จากการ อภิปราย 2.จากการ ตรวจสอบงาน

เวลาที่ใช้	เนื้อหาสาระ	จุดประสงค์	ความคิดรวบยอด	สื่อการเรียน	กิจกรรม	ประเมินผล
	ทางใจ 4. ความเชื่อ เชื่อเชื่อแม่ ทางสติปัญญา 5. ความเชื่อ เชื่อเชื่อแม่ ทางทรัพย์สิน ของ	สภาพการณ์ 3. เด็กทักษะ ในการทำ งานร่วมกับ ผู้อื่น			ผู้เชื่อเพื่อเชื่อ แม่ นึกใจ และกรูสรุป บันทึกของ ความเชื่อ เชื่อเชื่อแม่ (โดยการคิด ข้อความที่ เขียนไว้แล้ว บนกระดาน คำ) 3. แบ่งกลุ่ม นักเรียน เป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน ให้ในกลุ่ม เลือกประธาน เลขานุการ และสมาชิก เอง แล้วให้ แต่ละกลุ่ม เขียนว่าใน แต่ละวัน	

เวลาที่ใช้	เนื้อหาสาระ	จุดประสงค์	ความคิดรวบยอด	สื่อการเรียนรู้	กิจกรรม	ประเมินผล
					ของความ สื่อเพื่อเมื่อ แผนเราสา มารดที่จะ กระทำได้ อย่างไรบ้าง โดยให้เขียน ชนิดละอย่าง น้อย 5 ตัว อย่าง 4. ให้แต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทน รายงานผล หน้าชั้นและ ให้นักเรียน ช่วยกันตรวจ ดูว่าตัวอย่าง ที่ยกมานั้นแต่ละ ชนิดของ ความสื่อ เพื่อเมื่อเมื่อ นั้นถูกต้อง หรือไม่หรือไม่ ถูกต้องจะต้อง	

เวลาที่ไว้	เนื้อหาสาระ	จุดประสงค์	ความคิดรวบยอด	สื่อการเรียน	กิจกรรม	ประเมินผล
30 นาที	ประโยชน์ของ ความเชื่อเพื่อ พ่อแม่ การแสดง ความเชื่อเพื่อ พ่อแม่เพื่อ สละหรือละ ความเห็นแก่ ตัวให้เบามาง จนกระทั่งหมด ความเห็นแก่ ตัวเมื่อหมด ความเห็นแก่ ตัวก็จะสว ามรดีวาง ชีวิตอยู่ในโลก นี้และอยู่ในสัง กมอย่างมี ความสุขหรือ พ้นจากความ	1. เพื่อให้ ทราบประ โยชน์ของ ความเชื่อ เพื่อพ่อแม่ 2. เพื่อให้ พุทธศาสนา ดำรงอยู่ นาน 3. เพื่อให้ นักเรียน ซาบซึ้งและ เห็นคุณค่า ของความ เชื่อเพื่อ พ่อแม่เห็น ประโยชน์ ส่วนรวม มากกว่า ส่วนตัว	เพื่อให้ทราบผล ดีของความเชื่อ เพื่อพ่อแม่	นิทานเรื่อง "ลาต่างกับ โคต่าง" <u>หมายเหตุ</u> นิทานอยู่ ภาคผนวก ง.	แก้ไขอย่าง ไรจนครบ หมดทุกกลุ่ม 1. ครูเล่านิ ทานเรื่อง "ลาต่างกับ โคต่าง"ให้ นักเรียนฟัง 2. สันทนา เรื่องนิทาน ที่ฟังในเรื่อง ต่อไป 2.1 ผลดี ผล เสียตามบท บาทของตัว ละครในนิ ทาน 2.2 ช่วยกัน สรุปประโยชน์ ของความเชื่อ เพื่อพ่อแม่ลง บนกระดานดำ	1. สังเกต จากการร่วม กิจกรรมของ เด็ก 2. สังเกต จากสมาธิใน การฟังนิทาน

[illegible]

เวลาที่ไป	เนื้อหาสาระ	จุดประสงค์	ความถี่รวมยอด	สื่อการเรียน	กิจกรรม	ประเมินผล
	กำลังกาย ทางวาจา สติปัญญา ไป จนถึงทางใจ <u>หมายเหตุ</u> เนื้อหาที่ภาค ผนวก ง.	เชื่อเพื่อเชื่อ แต่จากสิ่ง ง่าย ๆ ไป จนถึงสิ่ง ยาก ๆ 6. เพื่อให้เด็ก เรียนเลือก ปฏิบัติความ เชื่อเพื่อเชื่อ แต่จากบุคคล ใกล้ชีวิตสนิท สนมไปจนถึง บุคคลที่ห่าง ออกไป				

โครงการสอนเรื่องความเชื่อเพื่อเมื่อแก้ไขวิธีกลุ่มสัมพันธ์

1. กิจกรรมแนะนำตัว

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักผู้ในกลุ่ม
2. เพื่อให้ผู้ในกลุ่มได้รู้จักเข้าร่วมกิจกรรม
3. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักซึ่งกันและกัน
4. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมร่วมแสดงออกกล้าคิด กล้าแสดง
5. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล
6. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีใจกว้างขวาง ยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่น

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ไม่จำกัดจำนวน

เวลาที่ใช้ ประมาณ 30 นาที หรือมากกว่าแล้วแต่จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วม

วิธีปฏิบัติ

1. จัดผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั่งเป็นวงกลม
2. ผู้นำกลุ่มแนะนำตัว และแนะนำผู้นำกลุ่มคนอื่น ๆ จนครบหมดทุกคน
3. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแนะนำชื่อ นามสกุลที่จะคนเรียงตามลำดับ และให้บอกว่าชอบหรือไม่ชอบสิ่งใดบ้าง พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบ
4. เมื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมแนะนำตัวและบอกสิ่งชอบ-ไม่ชอบครบทุกคนแล้วถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า

- รู้สึกอย่างไรเมื่อพูดถึงสิ่งเกี่ยวกับตัวท่านคนอื่น
- รู้สึกอย่างไรเมื่อฟังเรื่องจากคนอื่น
- ทำไมบางคนเราชอบและไม่ชอบสิ่งต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน

สรุปกิจกรรม

คนเรานั้นชอบ - ไม่ชอบ ไม่เหมือนกัน เพราะถ้าชอบเหมือนกันแล้ว จะเกิดการ
ถกเถียงกัน ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท สิ่งที่ไม่ชอบของบุคคลหนึ่ง อาจเป็นสิ่งชอบของอีกบุคคล
หนึ่งก็ได้ ฉะนั้นในการร่วมกิจกรรมเราควรจะต้องยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การแสดงเหตุผล
ต่าง ๆ ไม่มีผิดมีถูก ควรร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน เพลิดเพลิน แม้ว่าการร่วมกิจกรรมบางกิจกรรม
เราอาจจะไม่ชอบ บางกิจกรรมเป็นที่ถูกใจก็ขอให้พยายามร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่

หมายเหตุ กิจกรรมที่ 1-5 เป็นกิจกรรมที่เตรียมตัวจัดในการเรียนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์
 เพื่อให้มีความคุ้นเคยกัน กล่าวแสดงออกและรู้จักการเรียนเป็นกลุ่ม ทำ
 งานเป็นกลุ่ม ส่วนกิจกรรมที่ 6-12 เป็นกิจกรรมที่สอนเรื่องความเชื่อเพื่อ
 เฉลิมฉลองงานที่สมบูรณ์อยู่ที่ภาควิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 กรีนกรีนทวีโร. ประสานมิตร

ภาคผนวก ง.
เนื้อหาเรื่องความเชื่อ "ผีเสื้อแดง"

เนื้อหาเรื่องความเชื่อเพื่อคนอื่น

ความหมาย

ความเชื่อเพื่อคนอื่น คือคุณธรรมที่สำคัญของมนุษย์ ซึ่งอยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ ผู้มีพลัง ถ้ายังมีความสามารถย่อมจะช่วยผู้อื่นให้คนอื่นได้ รวบรวมการแบ่งปันสิ่งของ หรืออย่างอื่นที่เรา มีมากกว่าผู้อื่น หรือมีไม่มากกว่า ถ้าเป็นของแปลกมีรสดี หรือได้มาจากคนอื่น ซึ่งคิดว่า เป็นของ น่ายินก็ก็แบ่งไป ความเชื่อเพื่อคนอื่น เป็นการกระทำคนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น การเสียสละโดยไม่หวังผลตอบแทน

ลักษณะและความสำคัญของความเชื่อเพื่อคนอื่น

1. ความเชื่อเพื่อคนอื่นเป็นคุณธรรมที่ผู้ใดประพฤติปฏิบัติได้ย่อมแสดงว่าผู้นั้นมีลักษณะน้ำใจ ดี มีคุณธรรมในทางผูกพันความไมตรีของหมู่คณะไว้
2. คนที่มีความเชื่อเพื่อคนอื่นย่อมเป็นคนมีเสน่ห์ มีคนรักนับถือ จงทำกรสิ่งใดมักมีผู้เต็มใจ ช่วยเหลือให้กิจการสำเร็จ
3. การแสดงความเชื่อเพื่อคนอื่นต้องเป็นไปด้วยน้ำใจจริง และต้องแสดงถึงพร้อม กาย ภาย วาจา ใจ
4. ความเชื่อเพื่อคนอื่นที่แท้จริงนั้น ย่อมไม่หวังผลตอบแทน ไม่ได้ทำไปโดยหวังให้ผู้อื่น เคารยกย่อง หรือได้เขาได้แก่เราบ้าง ถ้าแสดงโดยไม่หวังผลตอบแทนแล้ว จะทำให้ผู้ปฏิบัติมีความสุข ใจ คนที่ขาดความเชื่อเพื่อคนอื่นจะเป็นคนใจแคบ ไม่เห็นใจผู้ใด คิดแต่จะเบียดเบียนให้เขา ได้รับความเดือดร้อน โดยหาประโยชน์ให้แก่คนฝ่ายเดียว

ประโยชน์ของความเชื่อเพื่อคนอื่น

1. มนุษย์เราย่อมมีความทุกข์ด้วยกันทั้งนั้น ถึงแม้ว่าเราจะเห็นว่าผู้มีความทุกข์นั้นได้ก่อ ทุกข์ให้แก่ตนเอง ก็ไม่สมควรสมน้ำหน้า หรือกล่าวซ้ำเติมเขา ควรยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข ไม่ควร อาฆาตจองเวร ควรให้อภัยในความผิดของผู้อื่น จึงทำให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย
2. มนุษย์เรามีผู้ขาดแคลนเราจึงมีโอกาสดูแลให้ความช่วยเหลือ ทั้งในล้นกำลังกาย วาจา ใจ และกำลังทรัพย์ จึงก่อให้เกิดความสุขใจทั้งผู้ให้และผู้รับ
3. จิตที่คิดจะให้อภัยคือจิตที่คิดจะรับ เพราะผู้ให้ย่อมมีความสุขใจ
4. ความเชื่อเพื่อคนอื่นเป็นส่วนหนึ่งของพุทธศาสนา เมื่อมนุษย์มีความเชื่อเพื่อคนอื่น

ก็ทำให้พุทธศาสนิกชนอยู่กันอย่าง

5. การแสดงความรักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้ประสบหรือระแคะระเหิดเห็นแก่ตัวได้ เขาบางลงจนกระทั่งหมดความเห็นแก่ตัว เมื่อหมดความเห็นแก่ตัวก็จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกนี้ และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข หรือพ้นจากความทุกข์อย่าง ๗ ได้

นิยามของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งเป็น 5 ชนิด ได้ดังนี้

1. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทางกาย ได้แก่การให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกายในการหาธุระการงาน ในการสงเคราะห์ผู้ที่กำลังจะวยได้ ด้วยความยินดีเต็มใจ แม้งานเล็กน้อยซึ่งสามารถปฏิบัติได้ก็ทำ

- ช่วยหิ้วหรือถือของหนัก
- ช่วยจูงคนข้ามถนน
- สละที่นั่งบนรถประจำทาง
- ช่วยเหลือบุคคลที่ได้รับอุบัติเหตุ
- ช่วยพาประโยชน์ให้แก่โรงเรียน เช่น ช่วยทำงานในห้องสมุด
- ทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน วัด

ฯลฯ

2. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทางวาจา ได้แก่ช่วยเหลือให้คำแนะนำ ช่วยเจรจาเอาเป็นธุระให้สำเร็จประโยชน์ ช่วยยับยั้งทุกข์นำความสุขแก่ผู้อื่น และช่วยปลอบใจในเมื่อเพื่อนฝูงได้รับความลำบากเดือดร้อน ซึ่งสามารถปฏิบัติได้ดังนี้

- พูดจาปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับทุกข์
- บอกทางให้กับผู้ที่ไม่รู้จักให้ไปถึงที่หมายได้
- พูดจาว่ากล่าวตักเตือนเพื่อนด้วยความจริงใจ
- ช่วยเหลือให้คำแนะนำ
- ช่วยเจรจาเป็นธุระให้ได้ผลสำเร็จ

ฯลฯ

3. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทางใจ ได้แก่ความรู้สึกเห็นใจผู้อื่น ไม่สมน้ำหน้า หรือกล่าว

จากซ้ายเป็นลวดลายโบราณของ ห้างความารถปฏิบัติไคตัง เช่น

- รู้ถึงส่งสารบุคคลที่มีความทุกข์
- ไม่มองด้านหน้าหรือกลัวว่าตัวเองเป็นบุคคลที่มีคนเกลียด
- เอาใจใส่และยังเกะกะความรู้สึกของบุคคลอื่น
- สนใจทุกข์สุขของบุคคลอื่น
- ไม่อึดอัดในการถามถึงผลลัพท์ของผู้อื่น

၂၈၂

4. ความเอื้อเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทางสติปัญญา ได้แก่ การช่วยเหลือบุคคลอื่นโดยใช้สติปัญญาของตน
 รวมถึง ช่วยให้ผู้อื่นมีความรู้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสามารถปฏิบัติได้ดังนี้

- ช่วยแสดงความคิดเห็น
- ช่วยแก้ปัญหาความสับสน
- ช่วยหาแนวทางแก้ปัญหา
- ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้กับบุคคลอื่น
- รายงานข่าว เล่าประสบการณ์

၇ ၈ ၇

5. ความเชื่อเชื่อกันว่าทางบ้านทรัพย์ สิ่งของ ได้แก่การแบ่งปันเครื่องอุปโภค บริโภค และเงินทองให้แก่ผู้ขัดสน ตลอดจนแจกจ่ายตามความจำเป็นของสังคม ประเทศชาติ และเพื่อความเจริญมั่นคงของกิจการพุทธศาสนาซึ่งสามารถปฏิบัติได้ดังนี้

- ช่วยเหลือผู้ประสบความทุกข์ยาก
- ช่วยเหลือทหาร ตำรวจ หน่วยงาน
- ช่วยเหลือเพื่อนที่ขาดแคลน สุนัข กิ้งก่า อาหารกลางวัน
- ทำบุญถวายเพลแก่ผู้ต่าง ๆ
- ไปเยี่ยมเยียนพระราชมงคล

111

การนำความละเอียดไปปฏิบัติอย่างถูกต้อง

การแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สามารถแสดงแก่บุคคลที่อยู่ใกล้ชิดสนิทสนม แล้วแผ่ออกไป

จนถึงบุคคลที่อยู่ห่างไกลออกไปทุกที ทะลอมจนถึงสังคมบ้านเมือง และประเทศชาติ แม้ว่าจะเป็นเด็ก
ก็สามารถแสดงความเชื่อใจเชื่อแน่วได้เน่ ง่ายเหมือนเด็กเล็กกว่าหรือคนชราให้ข้ามถนน ให้ที่
นั่งแก่คนอ่อนแอกว่าเราในรถโดยสาร ช่วยคนเจ็บโดยปัจจุบันทันด่วน เช่นเป็นลม แขนงันของไต
เครื่องเราเรียนแก่เพื่อนที่ไม่รู้สิ่งเหล่านั้น บอกทางแก่ผู้ที่ไม่รู้จักได้ไปถึงที่หมายตามต้องการ
ประกอบกับเพื่อนที่มีความสุขได้คล้ายทุกข์ เป็นกัน การแสดงความเชื่อเพื่อเพื่อน แม้ จะเริ่มจากระดับ
ที่เห็นง่ายไปจนถึงระดับที่เห็นยาก ดังนี้คือ จากการสละทรัพย์สินของ กว้างกาย แนะนำทางวาจา
ช่วยให้ปัญญารู้ ไปจนถึงทางใจ

นิทานเรื่อง ลาต่างกับโคต่าง

พอถั่วหนึ่งเป็นคณเกษตรบรรทุกสินค้าไปขายเมืองไกล วันหนึ่งจึงขนสินค้าลงบรรทุกในต่างบนหลังโคตัวหนึ่งและลาอีกตัวหนึ่งแล้วก็ออกเดินทางไป คราวนั้นต้องข้ามเขาสูงห้วยมาก เกวียนบรรทุกหนักเต็มกำลัง เมื่อเดินมาความทางราบ ๆ ก็พอทนได้ ครึ่งถึงทางจะขึ้นภูเขาเป็นทางชันและแคบ ก็รู้สึกตัวว่าของที่บรรทุกหนักเกินกำลังที่จะทนได้ จึงพูดอ่อนวอนโคว่า "เพื่อนเอ๋ย ้วยรับแบ่งของไปเดินสักหน่อยเถิด เราหนักเต็มกำลังที่จะพาไป" ฝ่ายโคได้ฟังก็คิดว่าอะไรนะ มันจะแบ่งไปเอาของมาให้หนักบนหลังมัน มันอยากแบ่งให้ลาเสียอีก จึงตอบว่า "ข้าก็หนักจะไปไม่ไหวเหมือนกัน ถ้าข้าจะแบ่งของไปเต็มได้เจ้า เจ้าจะรับไปหรือไม่" ลาได้ฟังดังนั้นก็สนใจจึงจำทนไป ครั้นขึ้นบนภูเขาไปโคเหนื่อยหนึ่ง ลาหนักกำลังก็ล้มลงถึงแก่ความตายทั้งกำลังบรรทุกของอยู่ ขยอคิดว่าไม่รู้จะทำอย่างไรอยู่ในประเทศที่เปลี่ยว จึงขนสิ่งของออกจากต่างที่หาลาไปบรรทุกในต่างโคจนหมด รวมของเป็นสองส่วนแล้วข้ายังล่อหนั่งลาขึ้นบรรทุกอีกด้วย โคได้ความหนักยิ่งกว่าเก่าเป็นอันมาก ก็คิดเสียใจว่า ซึ่งเราได้รับความหนักเกินลำบากขึ้นยิ่งกว่าเก่านี้ ก็เพราะเขาเปรียบแก่งแย่งทอดทิ้งเพื่อน ถ้าเพื่อนเราจะเห็นดูเพื่อนช่วยแบ่งสิ่งของมาเสียเล็กน้อย ลากก็ยังไม่ตาย ที่ไหนเลยเราจะได้ความหนักถึงเพียงนี้ นี่ก็เพราะเรารังเกียจแก่งแย่งต่อเพื่อน กลัวจะเสียเปรียบในการงาน ไม่มีความเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่เพื่อน จะเอาสบายแก่ผู้เดียว จึงได้ความลำบากหนักถึงเพียงนี้

ภาคผนวก จ

แสดงการทดสอบสมมติฐานเบื้องต้นของสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง แสดงผลการวิเคราะห์การแจกแจงแบบโค้งปกติ (Normal Distribution) ของคะแนน
 ความรู้ความเข้าใจเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จากคะแนนทดสอบครั้งที่หนึ่ง คะแนนทดสอบครั้งที่สอง
 และครั้งที่สาม ของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละเซลล์ (Cell) โดยใช้ Chi-Square

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าสถิติ	กลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามวิธีการ								
		วิธีกลุ่มสัมพันธ์			วิธีสอนแบบธรรมชาติ			วิธีควบคุม		
		ครั้งที่			ครั้งที่			ครั้งที่		
		1	2	3	1	2	3	1	2	3
TC	df	9	9	9	9	9	9	9	9	9
	χ^2	15.17	11.38	9.50	10.62	5.25	5.96	6.40	7.87	3.93
C	df	9	9	9	9	9	9	9	9	9
	χ^2	6.34	6.78	3.74	9.79	12.29	13.67	12.94	11.72	11.07
TF	df	9	9	9	9	9	9	9	9	9
	χ^2	4.95	9.23	12.61	12.08	10.26	13.87	2.70	6.20	6.67

$$\chi^2_{.05} = 16.92, \quad df = 9$$

จากตารางแสดงว่า

กลุ่มตัวอย่างทุกๆ เซลล์ (Cell) มีการแจกแจงแบบโค้งปกติ (Normal Distribution)

ตาราง แสดงผลการวิเคราะห์ความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of Variance) ของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จากการทดสอบครั้งที่หนึ่ง ครั้งที่สอง และครั้งที่สาม ของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละเซลล์ (Cell) โดยใช้ F-max

สอบครั้งที่	S^2 มากที่สุด	S^2 น้อยที่สุด	F max
1	48.01	8.54	5.62
2	31.73	13.57	2.34
3	40.68	13.11	3.71

$$F_{.05} = 9.45, \quad df = 9,9$$

จากตารางแสดงว่า

คะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จากการทดสอบครั้งที่หนึ่ง ครั้งที่สอง และครั้งที่สาม ของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละเซลล์ (Cell) มีความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of Variance)

จากตารางแสดงผลการวิเคราะห์การแจกแจงแบบโค้งปกติและตารางแสดงผลการวิเคราะห์ความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน ของคะแนนความรู้ความเข้าใจในเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) ได้

ตาราง แสดงผลการวิเคราะห์การแจกแจงแบบโค้งปกติ (Normal Distribution) ของ
 คะแนนที่บันทึกคือการแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จากคะแนนทดสอบครั้งที่หนึ่ง คะแนนทดสอบ
 ครั้งที่สอง และคะแนนทดสอบครั้งที่สาม ของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละเซลล์ (Cell) โดยใช้ F_{max}

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าสถิติ	กลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามวิธีการ								
		วิธีกลุ่มสัมพันธ์			วิธีสอนแบบธรรมชาติ			วิธีควบคุม		
		ครั้งที่			ครั้งที่			ครั้งที่		
		1	2	3	1	2	3	1	2	3
TC	df	9	9	9	9	9	9	9	9	9
	χ^2	8.79	8.27	6.07	5.84	7.75	8.49	13.97	9.91	8.92
C	df	9	9		9	9	9	9	9	9
	χ^2	11.13	11.49	10.28	3.69	5.93	11.16	9.72	10.83	11.67
TF	df	9	9	9	9	9	9	9	9	9
	χ^2	10.50	13.17	9.82	12.60	9.59	7.39	4.76	4.07	5.22

$$\chi^2_{.05} = 16.92, \quad df = 9$$

จากการวางแสดงว่า

กลุ่มตัวอย่างทุกๆ เซลล์ (Cell) มีการแจกแจงแบบโค้งปกติ (Normal Distribution)

ตาราง แสดงผลการวิเคราะห์ความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of Variance) ของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จากคะแนนทดสอบครั้งที่หนึ่ง ครั้งที่สอง และครั้งที่สาม ของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละเซลล์ (Cell) โดยใช้ F_{max}

สอบครั้งที่	s^2 มากที่สุด	s^2 น้อยที่สุด	F max
1	299.82	79.21	3.79
2	181.29	56.01	3.24
3	250.4	95.56	2.62

$$F_{.05} = 9.45, \quad df = 9,9$$

จากการแสดงว่า

คะแนนทัศนคติต่อการแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จากการทดสอบครั้งที่หนึ่ง ครั้งที่สอง และครั้งที่สาม ของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละเซลล์ (Cell) มีความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of Variance)

จากการแสดงผลการวิเคราะห์การแจกแจงแบบโค้งปกติและตารางแสดงผลการวิเคราะห์ความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) ได้

ตาราง แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อหาค่าความแตกต่างของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ในการทดสอบครั้งที่หนึ่ง

Source	SS	df	MS	F
วิธีการ	17.69	2	8.85	0.31
ระดับพัฒนาการทางสติปัญญา	371.49	2	185.75	6.52*
Interaction	56.18	4	14.05	0.49
Error	2306.7	81	28.48	

$$F_{.05} = 3.112, \quad df = 2,81$$

$$F_{.05} = 2.495, \quad df = 4,81$$

จากตารางแสดงว่า

ก่อนการทดสอบคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ในกลุ่มที่ใช้วิธีการทั้ง 3 วิธี มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญของสถิติ แต่กลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามระดับพัฒนาการทั้ง 3 ชั้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อหาความแตกต่างของคะแนนทัศนคติต่อการ
แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ในการทดสอบครั้งที่หนึ่ง

Source	SS	df	MS	F
วิธีการ	20.07	2	10.04	0.05
ระดับพัฒนาการทางสติปัญญา	1019.4	2	509.7	2.64
Interaction	1707.33	4	426.83	2.21
Error	15647.2	81	193.18	

$$F_{.05} = 3.112, \quad df = 2,81$$

$$F_{.05} = 2.495, \quad df = 4,81$$

จากตารางแสดงว่า

ก่อนการทดลองสอนคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความคิดเห็นของกลุ่ม
ตัวอย่างที่ใช้วิธีการทั้ง 3 วิธี และกลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามระดับสติปัญญา มีความแตกต่าง
กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง แสดงผลการวิเคราะห์ การแจกแจงแบบโค้งปกติ (Normal Distribution) ของ
คะแนนทดสอบครั้งที่หนึ่ง ครั้งที่สอง และครั้งที่สาม ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ในแต่ละ
เซลล์ (Cell) โดยใช้ Chi-Square

ระดับพัฒนาการทางสติปัญญา	ค่าสถิติ	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์		
		ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
TC	df	9	9	9
	χ^2	15.48	11.91	9.92
C	df	9	9	9
	χ^2	6.46	7.10	3.90
TF	df	9	9	9
	χ^2	5.05	9.66	13.17

$$\chi^2_{.05} = 16.92, \quad df = 9$$

จากตารางแสดงว่า

กลุ่มตัวอย่างทุกๆ เซลล์ (Cell) มีการแจกแจงแบบโค้งปกติ (Normal Distribution)

ตาราง แสดงผลการวิเคราะห์ความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of Variance) ของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จากการทดสอบครั้งที่หนึ่ง ครั้งที่สอง และครั้งที่สาม ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ ในแต่ละเซลล์ (Cell) โดยใช้ F_{max}

สลับครั้งที่	S^2 มากที่สุด	S^2 น้อยที่สุด	F_{max}
1	48.01	15.66	3.07
2	29.39	17.51	1.68
3	44.23	13.11	3.37

$$F_{.05} = 5.34, \quad df = 3,9$$

จากตารางแสดงว่า

คะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จากการทดสอบครั้งที่หนึ่ง ครั้งที่สอง และครั้งที่สาม ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ ในแต่ละเซลล์ (Cell) มีความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of Variance)

จากตารางแสดงผลการวิเคราะห์การแจกแจงไคสแควและตารางแสดงผลการวิเคราะห์ความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนของคะแนนความรู้ความเข้าใจ เรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) ได้

ตาราง แสดงผลการวิเคราะห์ การแจกแจงแบบโค้งปกติ (Normal Distribution) ของ
คะแนนทัศนคติต่อการแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จากคะแนนทดสอบครั้งที่หนึ่ง ครั้งที่สอง และ
ครั้งที่สาม ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ในแต่ละเซลล์ (Cell) โดยใช้ Chi-Square

ระดับพัฒนาการทางสติปัญญา	ค่าสถิติ	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์		
		ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
TC	df	9	9	9
	χ^2	7.80	6.78	6.26
C	df	9	9	9
	χ^2	9.88	9.42	10.61
TF	df	9	9	9
	χ^2	9.31	10.80	10.13

$$\chi^2_{.05} = 16.92, df = 9$$

จากการวางแสดงว่า

กลุ่มตัวอย่างทุกๆ เซลล์ (Cell) มีการแจกแจงแบบโค้งปกติ (Normal Distribution)

ตาราง แสดงผลการวิเคราะห์ความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of Variance) ของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ จากการทดสอบครั้งที่หนึ่ง ครั้งที่สอง และครั้งที่สาม ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ในแต่ละเซลล์ (Cell) โดยใช้ F_{max}

สอบครั้งที่	S^2 มากที่สุด	S^2 น้อยที่สุด	F_{max}
1	238.99	188.77	1.27
2	181.29	113.83	1.59
3	188.32	111.16	1.69

$$F_{.05} = 5.34, \quad df = 3,9$$

จากตารางแสดงว่า

คะแนนทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ จากการทดสอบครั้งที่หนึ่ง ครั้งที่สอง และครั้งที่สาม ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ในแต่ละเซลล์ (Cell) มีความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of Variance)

จากตารางแสดงผลการวิเคราะห์การแจกแจงโค้งปกติ และตารางแสดงผลการวิเคราะห์ความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) ได้

ตาราง แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อหาค่าความแตกต่างของคะแนนความรู้ความเข้าใจในเรื่องความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ ก่อนการทดลอง

Source	SS	df	MS	F
ระดับพัฒนาการทางสติปัญญา	247.2	2	123.6	4.43 *
Error	753.5	27	27.91	

$$F_{.05} = 3.35, \quad df = 2, 27$$

จากการตารางแสดงว่า ก่อนการทดลองสอนคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกัน 3 ชั้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาค่าความแตกต่างของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ ก่อนการทดลอง

Source	SS	df	MS	F
ระดับพัฒนาการทางสติปัญญา	2170.47	2	1085.24	4.99 *
	5877.4	27	217.68	

$$F_{.05} = 3.35, \quad df = 2, 27$$

จากการตารางแสดงว่า

ก่อนการทดลองสอนคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกัน 3 ชั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การทดลองเพื่อความเชื่อเพื่อเผยแผ่แก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการ
ทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์

บทคัดย่อ
ของ
วัชร วงษ์สด

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กันยายน 2526

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาว่าวิธีกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีที่ส่งผลต่อความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่มากกว่าวิธีสอนแบบธรรมดาหรือไม่ และส่งผลมากที่สุดที่ระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของกลุ่มตัวอย่างในระดับใด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน ประถมศึกษา ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2524 จำนวน 90 คน โดยการสุ่มตัวอย่าง จากเด็กที่ได้รับการทดสอบด้วยเครื่องมือวัดระดับพัฒนาการทางสติปัญญาตามแนวคิดของเพียเจต์ คือ เข้าข่ายไปสู่ขั้นรูปธรรม ขั้นรูปธรรม และขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม ชั้นละ 30 คน จากนั้นได้สุ่มเด็กในแต่ละชั้นของระดับพัฒนาการทางสติปัญญาดังกล่าว เข้ากลุ่มที่สอนโดยวิธี กลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่สอนแบบธรรมดา และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ รวบรวมข้อมูลได้แก่ เครื่องมือวัดระดับพัฒนาการทางสติปัญญาตามแนวคิดของเพียเจต์ และแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ และแบบทดสอบวัดทัศนคติ ต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ และโครงการสอนเรื่องความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ โดยวิธี กลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมดา

วิธีดำเนินการทดลอง ทำการทดสอบความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับ ความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ก่อนการทดลองสอน หลังจากนั้นอีก 2 สัปดาห์ได้ทำการทดลองสอน โดยใช้เวลา 2 วัน และทำการทดสอบทันทีที่สิ้นสุดการสอน และหลังจากนั้นอีก 2 สัปดาห์ ได้ทำการทดสอบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อตรวจสอบความคงทนของการเรียนรู้

ผลการศึกษาพบว่า

1. กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมดา มีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05
2. กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ แตกต่างจากกลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ แตกต่างจากกลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เด็กที่ประสบความสำเร็จทางการทางสติปัญญาต่างกัน มีการรับรู้คุณธรรมเรื่อง
ความเชื่อเพื่อเพื่อนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ไม่พบความแตกต่างระหว่างระดับพัฒนาการทางสติปัญญาและวิธีสอนที่มีต่อการสอน
คุณธรรมเรื่องความเชื่อเพื่อเพื่อน

6. กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความคงทนของการเรียนรู้ ทั้งในด้านความรู้
ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับความเชื่อเพื่อเพื่อน ส่วนกลุ่มที่สอนโดยวิธีธรรมดา
มีความคงทนของการเรียนรู้ด้านทัศนคติต่อการแสดงความเชื่อเพื่อเพื่อน แต่ไม่มีความคงทน
ของการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องความเชื่อเพื่อเพื่อน

AN EXPERIMENTATION ON TEACHING ALTRUISM TO CHILDREN
AT DIFFERENT STAGES OF COGNITIVE DEVELOPMENT
THROUGH GROUP DYNAMICS

AN ABSTRACT
BY
WASHARA VONGSOD

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the master of Education degree
at Srinakharinwirot University
September 1983

The purpose of this study is to find out whether group dynamics is more effective in teaching altruism than the traditional method and at what stages of cognitive development.

The subjects were 90 elementary school pupils in Bangkok in the academic year 1981. These subjects were classified into 3 different cognitive stages using Piaget's instrument transition to concrete operations, concrete operations and transition to formal operations. Then 30 pupils at each stage of cognitive development were randomly assigned to group dynamics - group, traditional method - group and control group. Each group consisted of 30 subjects.

Instruments for data collecting were cognitive development tests of Piaget, Tests for Knowledge of altruism and attitude toward altruism and programs for teaching altruism by group dynamics and traditional method.

The process of this study are as followed.

1. Pre-test for knowledge of altruism and attitude towards altruism.

2. Two weeks after the pre-test, treatment were given for about 2 days to the appropriate groups and then the three groups were given the post-test.

3. The follow-up tests were conducted after the treatments to determine the learning retention after the two weeks.

Results revealed that

1. Group dynamics - group and traditional method - group have significantly higher knowledge and attitude towards altruism than control group at level of .05.

2. No significant difference in knowledge of altruism was found between group dynamics - group and traditional method group.

3. Group dynamics - group has significantly more favorable attitude towards altruism than traditional method group at level of .05.

4. No significant difference was found among the cognitive variables.

5. No interaction effect between cognitive variables and treatments was found on learning altruism

6. Group dynamics - group has learning retention in both knowledge of altruism and attitude towards altruism. Traditional method group has learning retention in attitude towards altruism but has no learning retention in knowledge of altruism.